

Sunneryd

en gammal by i Holaveden.

Sunneryd är idag en by med två gårdar. Den ena brukas från grannbyn Skrädeberg. Tidigare fanns det flera gårdar.

Allmänt om Sunneryd

Sunneryd har varit den mest folkrika av byarna i Stavabygden. Det är kanske lite tveksamt om Sunneryd ingår i begreppet Stavabygden. Jag har ändå valt att ha med Sunneryd därför att byn ändå har anknytning till Stavabygden och dess människor.

Sunneryd omfattar $\frac{3}{4}$ mantal och har en areal av 129 hektar. Begreppet mantal är gammalt. Ett mantal eller hemman var i gamla tider liktydigt med så mycket jord att det kunde försörja en familj och dessutom kunna betala skatt. Denna betydelse är från 1632. Då motsvarade detta ungefär åker till sex tunnors utsäde. Sunneryd har ibland uppgetts omfatta ett helt hemman.

I norr gränsar Sunneryd till Skrädeberg, i öster till Kushult och Rossholmen, i söder till Näteryd och Hårstorp. I väster ligger sjön Vättern.

Sunneryd har liksom övriga byar utmed den gamla landsvägen präglats av sitt läge utmed Holavedsvägen. Resandet på denna väg har i hög grad påverkat livet i byn.

År 1571 när Älvsborgs lösen första gången skulle erläggas kunde Anders i Sunneryd redovisa två lispund koppar, fyra kor, fyra ungnöt, sex får, 12 getter, fyra svin och en häst. En tiondedel av detta värde skulle han erlagga i skatt för att Sverige skulle kunna betala Älvsborgs fästning.

År 1620 hade Måns i Sunneryd åker till sex tunnors utsäde. Han hade tre hästar, två oxar, sju kor, åtta stutar, en kviga, 18 får, 12 getter och tre svin. Redan då hade ett omfattande odlingsarbete med enkla redskap nedlagts. Om han också hade ett par tunnland i träda kanske åkerarealen vid 1600-talets början uppgick till ca åtta tunnland.

År 1638 företogs en geometrisk ägoavmätning av åker och ängsmark i Sunneryd. Den karta som då upprättades visar att hustomten redan då var belägen något hundratal meter väster om landsvägen. Åker och äng var uppdelad i fyra gårdar, Norrgärdet, Västergärdet, Östergärdet och Lillegärdet, det sistnämnda beläget utmed landsvägen i söder. Norrgärdet hade åker till $5\frac{1}{4}$ tunnors utsäde, Östergärdet två tunnors, Västergärdet fyra tunnors och Lillegärdet $1\frac{1}{2}$ tunnors. Detta gör över 12 tunnors utsäde och lika många tunnland.

Vi kan anta att fyra tunnland låg i träda. Alla åkrarna var belägna ganska nära hustomten, fränsett en åker nära Vättern ganska långt i söder. Till kartan uppges att ängen ger 20 lass hö, att det finns någon skog och utmark samt fiske i Vättern.

Vid laga skiftet 1848 angavs arealen till 33 tunnland åker, 129 tunnland äng och 135 tunnland skog.

Sunneryd blev skatteköpt den 17 april 1703.

Skiftesförrättningar

I Sunneryd genomfördes storskifte 1789. Här fanns då tre jordägare. Laga skifte företogs 1848 med sju delägare. Kartor över Sunneryd hade dock upprättats tidigare, dels vid den geometriska ägoavmätningen 1638 och dels vid en arealavmätning år 1700.

Den sistnämnda är mycket detaljrik. Den visar bl. a. *en raserad skans* utmed den gamla landsvägen, en befästning som troligen varit av betydelse under gångna århundraden. Se vidare härom i boken Ödeshög genom sek-lerna, utgiven av Ödeshögs kulturnämnd. Detta pass vid Skansen på Sunne-ryds marker skall ha varit försett med järnportar.

Den sten som i gamla tider ingick som murar i befästningen har av allt att döma där under senare tid använts för att bredda vägbanan förbi platsen samt till den stenmur som finns utmed vägen. Domböckerna från 1600-talet kan berätta att skans byggdes under hertig Johans tid. Kanske omedelbart efter Daniel Ranzaus krigståg på 1660-talet. Kanske fanns det någon form av befästning här redan dessförinnan?

Hustomten i Sunneryd var placerad väster om den gamla landsvägen i norr, se nedan. Denna gamla karta visar också torpet Åskefällan med två åkrar i skogen i söder. Den visar också 12 fyrkantiga figurer utmed sjön i söder som saknar förklaring, om de möjligen var byggnader, sjöbodar eller liknande. Knekttorpet var då beläget längst i norr strax väster om landsvägen.

Vid storskiftet 1789 och ännu vid laga skiftet 1848 låg husen fortfarande kvar på sin gamla plats. På 1870-talet fanns endast något hus kvar på byns gamla husplan. De övriga var flyttade. Möjligen bodde Hedda Friberg kvar någonstans här, eftersom den förbindelseväg som leder förbi den gamla husplatsen länge kallades Fribergsvägen. Där har också hållits skola. Enligt uppgift av Yngve i Stavreberg lär Frans Johansson, *Klinta-Frans* någon gång omkring år 1850 gått i skola där. Det var förmodligen en ambulerande skola, av den typ som fanns på den tiden. Det var förmodligen tal om bara ett antal veckors skolgång.

Utöver storskiftet 1789 och laga skiftet 1848 skedde ett skifte 1817 och detta omfattade 1/8-del. Denna ägdes gemensamt av Sven Jonsson, Lars Larsson och Sara Hansdotter. Hon företräddes vid skiftet av sin förmyndare, Nils Persson.

Ägonamn av särskilt intresse

Hallaraflan var i äldre tider ett namn som förmodligen avsåg Skansmarken.

Havrelöckestomten låg i sydväst vid gränsen mot Hårstorp.

Skäggaholan, Skäxhol, Skägges håla, olika namn på Skägges håla

Näbbelyckan, en tänkbar gammal torpplats vid Hårstorps gräns

Åskefällan, gammalt torp i sydväst

Pellalyckan, torp utmed landsvägen vid Skansen

Björnalyckan, åkerlycka vid den plats där torpet Skansen senare blev

Skansen, den gamla befästningen

Bebyggelsehistoria

Sunneryds äldsta husplan låg, som vi sett, drygt hundra meter väster om den gamla landsvägen. Det var vanligt att husen i gamla tider byggdes på avstånd från vägen. Inte någon gård eller by i Stavabygden hade husen nära inpå vägen i äldre tider. Husen låg tätt samman i en skyddad fyrkant med ett bastant portskäl till skydd mot både människor och vilda djur.

Denna Sunneryds gamla husplats är sedan länge en öde plats. Inga hus ligger kvar där. Ofta blev det annars så att någon av gårdarna kunde få ha sina hus kvar där på den urgamla hustomten. Här i Sunneryd blev det så att i de gamla husen bodde några inhysta människor kvar. Kanske var husen så gamla och förfallna att det var bättre att bygga nytt.

Till dessa rader om bebyggelsehistoria måste vi också säga något om bebyggelse på ägor. Här fanns i norr ett soldattorp och i söder eller sydväst fanns torpet Äskefällan. Dessutom bör vi nämna Skansen, fästningen, och de mystiska små rutur utmed sjön Vättern längst nere i söder som ritats in på Sunneryds äldsta karta. Vad det var vet vi inte idag. Vi skall nu gå vidare och se på de torp och backstugor som funnits på Sunneryds ägor.

Torp

Sunneryds torphistoria går långt tillbaka i tiden. Förutom soldattorpet fanns redan på 1600-talet också torpet Äskefällan. Både dessa torp är inritade på den äldsta kartan över Sunneryd. Därutöver kan också Näbbelyckan ha varit ett torp, kanske i början av 1700-talet. 1800-talet medförde en stor ökning av antalet torp och backstugor även för Sunneryd.

Då fanns enligt kartan från laga skiftet 1848 utmed Holavedsvägen 7-8 torp. I skifteshandlingarna är de också namngivna, Sedergrens, Vesterlings, Lars Pers med flera. Den nedre vägen, öTuristvägenö, tillkom 1852 och då uppstod 4-5 torp eller backstugor utmed denna. Vi börjar med soldattorpet.

Soldattorpet kom förmodligen till senast vid indelningsverkets tillkomst i slutet av 1600-talet. I början låg soldattorpet längst i norr, utmed vägen mot Skrädeberg. Någon gång under 1700-talet flyttades torpet till en plats utmed vägen söder om byn. Jag har anteckningar om följande soldater i Sunneryd.

Jan Jansson Jööl	1681
Elias Eliasson Lindström	* 1688, 1710-1735
Jöns Nilsson	1736-1737
Per Eriksson Markman	* 1696, 1737-41
Johan Persson Lundberg	* 1720 1741-58
Mårten Utter	1758-62
Korpral Peter Sundberg	* 1734 1764-1790
Erik Leijon	* 1766 1791-1805
Anders Sundström	* 1786 1815-32
Nils Käck	* 1810 1833-43
Karl Johan Ulf	* 1822 1843-55, kallar sig Dahl från 1849
Per Alfred Dahl	* 1830 1853-84
Adolf Fredrik Qvick	* 1862 1885-87, flyttat till Normlösa
Claes Edvard Ryd	* 1867 1888-1902

Utöver soldattorpet har jag anteckningar om följande torp eller backstugor på Sunneryds ägor.

Redan på 1600-talet, medan soldattorpet låg längst i norr intill gränsen mot Skrädeberg, låg ett torp söderut i byn. Vem eller vilka som bodde i torpet vet vi inte. Torpet låg på västra sidan om landsvägen strax söder om bäcken och torpet är inritat på kartan från år 1700. Till torpet hörde en liten åker. Den åkern kom sedan att ingå i soldattorpet och hade då utökats västerut. Detta kan vi se av storskiftets karta från 1790. Husen på torpet flyttades möjligen över vägen och fick bli soldatens stuga.

Sedergrens torp låg utmed Holavedsvägen, omedelbart söder om soldattorpet. Det är omnämnt både vid storskiftet 1789 och vid laga skiftet 1848. Åkern låg på västra sidan om vägen och husen låg troligen först på västra sidan om vägen, senare på den östra sidan. Jonas Sedergren var född 1725 och hade varit soldat för Öninge. Han kom med sin familj till Sunneryd omkring 1770. Jonas dog 1806 men stugan var troligen bebodd även senare.

Vesterlingslyckan låg ett par hundra meter söder om soldattorpet, på västra sidan om Holavedsvägen. Lars Vesterlind (Vesterling), hade varit ryttare för Narbäck och kom därefter till Sunneryds ägor med sin familj. Vilka som flyttade in i torpet efter Lars och Elin 1808 är okänt. Kanske blev torpet senare identiskt med det som här nedan kallas Lars Pers, eftersom det ligger mycket nära Vesterlingslyckan.

Lars Pers lycka låg på västra sidan av Holavedsvägen ungefär 200 meter söder om soldattorpet. Namnet kommer från Lars Persson, född 1794, torparson från Skrapegården i Ödeshög. Hans hustru hette Sara Lena Svensdotter Porslin, född 1814, soldatdotter från Porsarp. De gifte sig 1845 Lars Persson dog 1849. Sara Lena dog som fattighjon på Sunneryds ägor 1894.

Skansalyckan eller Englunds är omnämnd i laga skiftet och hus är också inritade där. På denna plats låg fram till någon gång på 1600-talet den gamla skansen, en försvarsanläggning, avsedd att försvara Östergötland för anfall söderifrån. På kartan från laga skiftet finns ett torp inritat där. Något lite åker fanns öster om tomtplatsen, men här har nog inte bott torpare i egentlig bemärkelse, kanske i stället inhyses eller hantverkare. Detta torp var bebott under åren 1825 - 1908. Här bodde först Johan Abrahamsson Krok med sin familj och sedan övertogs torpet av dottern Kristina, gift med Karl Fredrik Englund.

Pellalyckan låg på östra sidan om Holavedsvägen, strax söder om Englunds. En långsträckt åker med *mylla på syrländ* låg alldeles öster om husen. Den första som bodde här var troligen Maja Nilsson, som varit piga hos bonden Lars Larsson i Sunneryd och fått torpet av sin husbonde. Hon hade också varit hans älskarinna, något som blev tingssak 1804. Hon var med barn, men barnet *kom bort*.

Maja Nilsson bodde på torpet, kanske från 1815. År 1822 flyttade hon med sin man Lars Persson till Skrädebergs ägor. Nya familjer kom till Pellalyckan, bl. a. Peter Nilsson med sin familj. Troligen var det han som gav torpet namnet Pellalyckan. De sista som bodde där var förmodligen skomakaren Johan Peter Petersson och hans hustru Klara Albertina Ross. Han dog där 1910 och troligen revs husen därefter.

Ända in i vår tid finns uppgiften att mylingar hörts ropa i sänkan bakom Pellalyckan. Mylingar eller *mördingar*, var i folktron mördade barn som ropade efter sin mor. Denna kusliga uppgift avser troligen Maja Nilssons barn tillsammans med bonden Lars Larsson, år 1804.

Torpet Skansen, längst söderut utmed Holavedsvägen tillkom förmodligen på 1860-talet. Av kartan från 1855 framgår att en liten åker då har uppodlats där. Någon byggnad har inte uppförts. Namnet Skansen på detta torp kom dock inte förrän i början av 1900-talet. Här fanns vid laga skiftet en åkerlycka som kallades Björnalyckan.

Den förste som bodde här var troligen smeden Sven Johan Johannesson Lundkvist med sin familj. Den sista som bodde här permanent var Axel Pettersson och hans hustru Ellen Lord. De bodde här under åren 1932 och fram till 1970-talet. Därefter bodde de där endast sommartid. Axel dog 1976 och Ellen dog 1983. Då såldes också torpet och är därefter fritidsbostad. År 2001 ger husen intryck av förfall.

Jag har nu redovisat de torp som fanns utmed Holavedsvägen söderut från soldattorpet. Vi fortsätter med övriga torp och går då rakt genom skogen västerut och kommer till Äskefällan.

Torpet Äskefällan har rötterna i 1600-talet, eller kanske tidigare, och låg inne i skogen i söder, nära gränsen till Hårstorp, ganska otillgängligt. Lättast var det nog att komma dit från sjösidan. Det låg ett par hundra meter öster om den gamla domarringen. Detta torp fanns kvar fram till strax före 1850. Åkrarna vid Äskefällan brukas fortfarande. Husen revs förmodligen före 1848, eftersom kartan från laga skiftet 1848 inte visar några hus på platsen. Äskefällans åkrar minskade i omfattning vid mitten av 1800-talet men har under 1900-talets första del åter odlats upp och utökats.

Backstuga söder om Grönelund. Ungefär 200 meter söder om Grönelund och på östra sidan om vägen, mitt för den gamla domarringen låg förr en backstuga. Den är upptagen på häradskartan från 1870. Ännu står där en syrenbuske och blommor varje år. Vem som bott där är okänt. Förmodligen fanns stugan inte där mer än under några årtionden, kanske från 1860-talet och fram emot slutet av seklet.

Grönelund var enligt konceptkartan till häradskartan en backstuga. Detta ställe har i folkmun kallats Sköldastället. Där bodde stenarbetaren Henning Sköld, född 1894 och soldatson från Sjögetorp, med sin hustru Jenny Sofia Håkansson, född 1894 i Åsbo och sina sex barn. Familjen Sköld kom dit 1927. Dessförinnan bodde där Albin Lundkvist, född 1875, och Emma Gustavsson, född 1891. Albin var son till Kristina Maria Jonsdotter, se Smed-Kristins torp på Näteryds ägor. Albin och Emma gifte sig 1911 och bodde möjligen på Grönelund från detta årtal. De flyttade sedan till Heda. Vem som bott på Grönelund före 1911 är okänt.

Torpet Grönäng tillkom på 1850-talet, efter att den nya vägen blivit byggd mellan Gränna och Ödeshög. Det är svårt att säga vilka som bott där under årens lopp. Bonden Karl Johan Israelsson och hans hustru Emilia Josefina Johansdotter hade Grönäng som undantag under åren 1908 - 1931. Grönäng är fortfarande permanentbostad. Torpkaraktern har försvunnit.

Något hundratal meter söder om Grönäng, låg i slutet av 1800-talet en backstuga, upptagen på häradskartan från 1870. På platsen kan också på bergsslutningen ses spår efter denna stuga. Vilka som bodde där vet vi inte.

Enligt häradskartan från 1870 låg också ett torp söder om Grönäng, på väster sida om vägen. Torpet fanns inte där vid laga skiftet 1849-55. Det är

inte känt vilka som bodde där. I dag finns ett relativt nytt hus på platsen, för permanentboende. När röjningsarbeten utfördes där, troligen på 1950-talet, röjdes rester av en matkällare bort.

Enligt häradskartan från 1870 låg också ett torp utmed Holavedsvägen längst i norr vid gränsen mot Skrädeberg och på västra sidan av vägen. Det kan möjligen ha varit de byggnader som i mitten av 1800-talet var en egen gård och som då ägdes av Jonas Jonsson. När gårdssammanslagningarna senare minskat antalet gårdar kan husen kanske ha uppgivits som torp. Jonas Jonsson var vid laga skiftet 1848 innehavare av 1/16 mtl och hade sina hus på den plats som beskrivits här ovan. Han dog 1852. Därefter bodde troligen hans dotter, Johanna Jonsdotter där med sin familj. I andra delen av huset bodde troligen Jonas Mur med sin familj.

Om dessa torp och torpare kan du läsa mera längre fram i denna berättelse om Sunneryd.

Väghistoria

Över byns marker går sedan kanske tusen år tillbaka i tiden den gamla Holavedsvägen, en väg från Stockholm över Linköping, Skänninge och sedan via Ödeshög och Gränna till Jönköping. Denna väg finns kvar, obruten på Sunneryds marker och är säkerligen vårt förnämsta fornminnesmärke, även om vi inte får glömma domarringen.

Vi kan också anta att denna väg fortfarande har kvar sin urgamla sträckning. Utmed Holavedsvägen låg också den gamla skansen, försvarsanläggningen, som på ett strategiskt ställe skulle kontrollera trafiken och skydda från fientliga anfall söderifrån.

I Skansbacken finns en inskription i bergväggen som lyder: ö1821 SJSö. Motsvarande finns också inhugget i en sten i stenvallen på motsatta sidan av vägen. Förmodligen har det skett i samband med en reparation eller ombyggnad av vägen. SJS betyder förmodligen Sven Jansson.

År 1852 tillkom den nedre vägen, den som numera kallas turistvägen. Den tillkom därför att trafiken hade ökat och den gamla Holavedsvägen var svår att förbättra. Den hade för stora höjdskillnader. Fördelen med den nya vägen var att den tog bort de brantaste backarna. På 1970-talet kom den nya motorvägen, den som idag tillåter snabba resor mellan Stockholm och Jönköping.

En resa som i gamla tider för gående tog 8-10 dagar görs idag med bil på fyra timmar. Numera åker bilarna förbi Sunneryd på motorvägen. I gamla tider stannade människorna till och köpte förtäring i de gamla, grå husen utmed vägen, åtminstone de som tog sig fram till fots. De som färdades i vagn åkte säkerligen förbi, till närmaste gästgivargård.

Stigar har funnits i alla tider. I gamla tider gick stigar kors och tvärs i skogarna. Från gårdshuset i Sunneryd gick stigar ner till Vättern, en gick förbi den gamla kvarnen och en gick längre söderut till ängen nere vid sjökanten och till torpet Äskefällan. En stig gick i söder från den punkt där vägen från Stavreberg kom ut till landsvägen och västerut ner förbi Äskefällan och fram till Sköldastället.

Släktgård

Sunneryd är en gammal släktgård. Bernt Berg hade med all sannolikhet obrutna anor från 1600-talets människor i Sunneryd.

Sunneryd har genom århundradena präglats av landsvägen, kungsvägen. Här har människor av olika anledningar färdats förbi, till fots, till häst, i vagn, kungar, soldater, ämbetsmän, ambassadörer, tiggare, ja alla tänkbara resenärer. Kanske har det inte alltid varit positivt att ha landsvägen in på knutarna. Våldgästning förekom i gångna tider och det kunde därför vara bäst att bo ett stycke från vägen.

Domarringen

Domarringen på sin plats på en liten avsats med utsikt ut över sjön väcker vår undran. När stenarna restes för kanske tusen år sedan gick ingen väg förbi platsen, inte vad vi menar med väg. Varför restes stenarna där, mitt i denna otillgängliga natur? Var det begravningsplats för de första Stavaborna eller var denna plats en samlingspunkt för överläggningar för bygdens människor, en bygdens tingsplats? Torpet Äskefällan i skogen strax ovanför domarringen kan också väcka undran. Fanns det en boplats där redan när domarringen tillkom?

I anteckningar till kartan från år 1700 framgår att i söder på Sunneryds marker fanns invid Vättern en god ängsmark där åboarna i Sunneryd också brutit något åkerstycke. Denna äng hade i forna tider varit särskilt skattlagd. Dessutom hade här uppröjts ett torp. Med detta torp menades Äskefällan.

Ur domböckerna

Uppgifter från domböckerna har jag inlagt i anslutning till berättelserna om respektive personer på följande sidor. På samma sätt har jag gjort med uppgifter ur bouppteckningar. Uppgifter från 1600-talets domböcker har jag dock presenterat samlat, se längre fram.

Emigration till Amerika

I emigrationen till Amerika har Sunneryd bidragit med cirka 20 personer. Bland dessa ingick en hel familj, Andreas Pantzar som med hustru och sex barn utvandrade till Amerika 1868.

Ur hembygdslitteraturen

Ur boken *Ödeshög genom seklerna*, utgiven av Ödeshögs kulturnämnd, tryckt 1968, har jag hämtat bl. a. följande:

Skäggs håla kallas en liten urholkad gång under en sten vid Gamla Grännavägen i Sunneryd, Ödeshög. Om hålan berättas följande sägen: *Dä var när kriget kom gående mot norr. De kom söderifrån å gick mot norr. Å före kriget red dä en häxa, å ho satt å åt på ett tuppålår, åså sa ho: Detta ska räcka tess ja kommer te Stockholm. Men då va dä en gammal knekt som hette Skägg, som hade lagt sej på lur i den där hålan. Dä blir vi la allt två om, sa han å så sköt han häxa. Se, han hade laddat mä vitt krut som inte small. Men sen, när kriget kom opp i backen, så välte hela ekipaget å de slog ihjäl sig alla, som satt i. De va befälhavare de, förståss.* Berättat av f. d. grenadjär Gustaf Klein, som var torpare där, född 1835.

Lars Petersson, uppväxt på Skansen, numera boende i Vadstena, har berättat att han från sin barndom hörde talas om att Skägge var en kämpe som under det nordiska 7-årskriget gömde sig i Skägges håla och gick döden till mötes där. Lars har också under sin barndom hört berättas om postrån utmed

den gamla Holavedsvägen. Ett sådant överfall av postdiligensen skall ha ägt rum vid Skansbacken och ett vid Svarta kärren på Hårstorps marker.

Skägges håla kommer vi att läsa om mera längre fram i denna berättelse.

Spökplatser

I Skansbacken (Englundsbacken) spökar det. Åtminstone gjorde det så förr i tiden. Flera personer har berättat om detta, människor med minnen från äldre tider. På vilket sätt det spökade finns det dock ingen direkt beskrivning om, mer än att cykellyset alltid slocknade där, som någon berättat.

I P D Widegrens Beskrivning över Östergötland från år 1817 skrivs:
Nära gården Sunneryd är en backe som genom sitt läge och namn, Skansbacken, bestyrker den fornsägen, att vid ett fientligt anfall, folket där manneligen försvarat sig och även dödat själva anföraren, som lär ha blivit begravnen under en närbelägen sten. Man tillägger att detta pass blivit försvarat med järnportar

Detta har återgetts av flera senare författare.

I sänkan bakom Pellalyckan, strax söder om Skansbacken, hördes mylingar ropa i gamla tider. Detta har berättats av Lars Petersson, som växte upp i det nuvarande torpet Skansen, ett par hundra meter söder om Pellalyckan. Han hörde det berättas av sin mormor, mor Lord på Skansen på 1930-talet.

Det kan här noteras att på Pellalyckan bodde i gamla tider Maja Nilsson, som varit piga hos bonden Lars Larsson i Sunneryd och då blivit med barn. Detta barn *kom bort*. Här hördes sedan mylingar ropa. Se närmare härom längre fram i denna berättelse.

Intressanta människoöden i Sunneryd

Det finns många intressanta människoöden i Sunneryds historia. Jag har valt att här nämna bonden Hans Andersson. Han hade ärvt gården i Sunneryd efter sina föräldrar och han hade gift sig med Sara Eliadotter från Porsarp. Allt såg bra ut, men Hans drabbades av problem. Det är svårt att nu definiera problemen. Hans dog på Karlskrona fästning 1799. Sara dog året därpå och barnen skingrades. Läs mera om Hans Andersson och hans familj längre fram i denna berättelse.

Jag vill också gärna nämna något om Peter Jonsson, son till bonden Jonas Jonsson och Katharina Danielsdotter i Sunneryd. Han blev 1826 dömd till tre års fängelse i halsjárn för sedelförfalskning. Även hans fader var åtalad för samma brott men frikändes. Peter hade efter denna behandling skador i halsen. När han dömdes var han bara 19 år gammal. En mycket grym dom. Läs även om honom längre fram.

Övriga uppgifter

Epidemier och farsoter som i gångna tider gått fram över bygden har drabbat även Sunneryd. När pesten kom 1710-1711 dog sex personer i byn. Två av dessa dog dock troligen av andra sjukdomar. År 1737 som var ett år med höga dödstal dog en person i byn. 1773, nästa år med höga dödstal dog

ingen i byn. Slutligen bör nämnas den stora rödsotsepidemin 1857. Då dog nio personer i byn.

På följande sidor har jag försökt att göra sammanställningar över de människor som bott i byn från år 1613 och framåt. Varje grupp av namn omfattar som regel en familj med far och mor först och därefter barnen. Årtalet efter namnet är födelseår.

Människorna i Sunneryd

1600-talets uppgifter är magra och grundas till större delen på uppgifter ur mantalslängder, jordeböcker mm. De upptar som regel endast förnamn på husfadern. Övriga familjemedlemmar omnämns oftast inte. Genom domböckerna har jag nu på sistone lyckats få lite mera kött på benen. Vi börjar med en tabell över 1600-talets människor i Sunneryd.

År	Namn mm	Källa
1571	Anders i Sunneryd (2 lispund koppar, 4 kor, 4 ungnöt, 6 får, 12 getter, 4 svin, 1 häst)	Älv
1613	Måns	Älv
1620	Måns (3 hästar, 2 oxar, 7 kor, 8 stutar, 1 kviga, 12 getter, 18 får, 3 svin, 6 tunnors utsäde).	BU
1621	Måns, 4 hästar, 6 oxar, 11 kor, 17 getter, 10 svin, 24 får och 6 tunnors utsäde	BU
1621	Måns	Mil.
1637	Per räntan 13-10-16	BU
1637	Peder, inhyses Karl i Sunneryd, <i>över 60 år, krympling</i>	Mil.
1638	"-	Mil
1638	12 tunnor utsäde, 20 lass hö, någon skog och utmark, fiske i Vättern. Geom. ägoavmätning.	
1641	Carl med hustru och piga.	M
1643	Carl med hustru och dräng.	M
1644	Carl med hustrun.	M
1645	Carl med hustru samt Per med hustru	M
1645	Peder, räntan 13-10-16	J
1646	Peder med hustru samt Carl med hustru	M
1647	Carl med hustru samt Peder med hustru	M
1648	Kerstin i Sunneby klagade till Carl i Sunneryd, se domboken	
1649	Gränstvist mellan Kushult och Sunneryd, se domboken.	
1651	Peder och änkan (fyra mantalsskrivna personer)	M
1652	Per i Sunneryd kallad tjuv av Håkan i Näteryd, se domboken	
1652	Vite mellan Kerstin i Sunneryd och Per i Sunneryd, se domboken	
1652	Peder och Kerstin	JW
1654	Håkan i Sunneryd slagen i huvudet av Anders i Hårstorp, se domboken	
1654	Vite mellan Anders i Hårstorp och Anna i Sunneryd, se domboken	
1655	Den 12 juni 1655, syn mellan Kushult och Sunneryd, se domboken	
1655	Per i Ödesjö Lillegård tvistar med Bengt i Sunneryd, se domboken	

1655 Per, röntan 13-10-16	J
-"- Bengt med hustru Anna	JW
1658 Bengt med hustru Anna	JW
1659 Bengt med hustru Anna, Olof	M
1660 Hustrun Anna i Sunneryd instämnd av Per i Appuna, se domboken	
1662 Bengt i Sunneryd tvistar med Anders i Hårstorp, se domboken	
1665 Tvist mellan Sunneryd och Kushult om <i>mulbete och klövegång i Skansmarken</i> , se domboken	
1666 Gränstvisten om Skansmarken fortsatte, se domboken	
1667 <i>utsåg sockenstämman Bengt i Sunnery till rotemästare</i>	S
1668 <i>Bengt i Sunnery klagade om ont rykte om Bengts hustru</i>	S
1669 <i>Bengt i Sunnery betalar bötespenningar</i>	K
1673 Bengt	Mil
1675 Per röntan 13-10-16, <i>helt hemman</i>	J
1676 Bengt Persson skyldig för <i>ett förspillt tranfat</i> , se domboken	
1681 Bengt Persson i Sunneryd, attest i ett skattemål, se domboken	
1681 Bengt Persson i Sunneryd i en gränstvist med Kushult, se domboken	
1682 Häradssyn i ägotvisten mellan Sunneryd och Kushult, se domboken	
1681 Bengt och hustru, sonen Per	M
1682 Bengt och hustru, piga	M
1684 Fortsatt gränstvist mellan Kushult och Sunneryd, se domboken	
1684 Bengt, livgr. Joen Joensson Giört	Mil
1685 Bengt, röntan 14-20-16,	J
1687 Bengt, drängen Bengt samt soldaten Svens hustru Brita.	M
1688 Bengt, dottern Sara, drängen Lars samt soldaten Joens (Svens ?) hustru Brita	M
1689 Bengt, dottern Sara, dr Lars samt sold Joens hustru Brita	M
1690 Bengt, dottern Sara samt soldaten Svens hustru Brita.	M
1691 Bengt, d Sara, s Håkan, Hans med hustru, d Anna, soldaten Joen och hustru Brita	M
1693 Hans m h, d Anna, drängen Per, på ägorna soldaten Joen, h Brita, p Anna fattig.	M
1693 Bengt i Sunnery	K
1693 Länsman Per Andersson krävde Bengt i Sunneryd, se domboken	
1693 Hans m h, d Anna, s Per, på ägorna soldaten Jon, p Brita	M
1694 Hans Håkansson i Sunneryd i tvist med korpralen Hoff, se domboken	
1695 Fortsatt tvist om gårdsbruket i Sunneryd, se domboken	
1697 Kushult tvistar med Sunneryd, gränstvist, se domboken	
1697 Bengt Andersson i Sunneryd anklagad för lönskaläge, se domboken	
1698 Mantalsskrivningsmöte i Sunneryd, se domboken	
1700 Hans Håkansson i Sunneryd kvistat eakar, se domboken	

BU = boskaps- och utsädeslängd, J = jordebok K = kyrkoboken
S = sockenstämmoprotokoll, Älvsb = älvsborgs lösen, M = mantalslängd

Detta var de äldsta uppgifterna om Sunneryd i tabellform. Jag skall här försöka kommentera vissa av uppgifterna.

Den äldsta uppgiften är från Älvsborgs lösen år 1571. Svenska bönder skulle då betala en tiondedel av sin egendom för att Sverige skulle kunna

betala Älvsborgs fästning som vi då köpt av Danmark. År 1613 fick vi köpa fästningen för andra gången.

Anders hette bonden i Sunneryd 1571. Han efterträddes av Måns, sedan av Per och därefter Carl. Vi har inte mera uppgifter om dem än just deras förnamn. Om Carl uppges att han år 1637 var över 60 år och krympling. Ändå återkommer namnet Carl under flera år senare. Det är osäkert om det kan vara samma man. Troligen var det Carls hustru som var änka 1651.

I domboken för 1648 uppges att hustru Kerstin i Sunneby anklagade Carl i Sunneryd att han inte betalat tillbaka de pengar som han lånat av hennes syster, Elin i Bråten för tio år sedan. Carl nekade till att han lånat pengar av henne. Rätten ålade Kerstin att till nästa ting bevisa att lånet gjorts.

Vid tinget 1649 klagade befälningssman Anders Ingemarsson i Kushult till Per och Carl i Sunneryd om ett stycke åker till sju halvspannsland och något litet äng som han säger att de har *bekommit med minne av Kushult*. Per och Carl i Sunneryd protesterade hårt emot detta och menade att ingen kan minnas att detta har legat till Kushult.

De befalldes att till nästa ting taga sina vittnen med sig, eller förenas, så att eftersom åkern är osådd, att de båda tar lika mycket, halvparten därav. Tydligt löstes tvist denna gång genom förlikning, men tvister om gränsen mellan Kushult och Sunneryd skulle återkomma.

År 1652 klagade Per i Sunneryd till Håkan i Näteryd för att denne kallat honom för tjuv och skälm, till vilket Håkan nekade. Per Larsson i Sväm och Nils i Bråten vittnade att Håkan kallat Per för tjuv och skälm. Håkan rättade då sina ord som hastigt framkomna men dömdes att böta tre daler.

Samma år satte rätten vite mellan Per i Sunneryd och hustru Kerstin i Sunneryd till 40 daler för den som först avbryter med ord eller gärningar.

År 1654 klagade Håkan i Sunneryd till Anders i Hårstorp för att denne slog honom i huvudet, vilket Jöns i Rossholmen också intygade. Anders i Hårstorp nekade, men dömdes till tre daler för hårdrag. Vid detta ting sattes också vite mellan Anders i Hårstorp och Anna i Sunneryd till 40 daler för den som först avbryter.

Den 12 juni 1655 var jag med nämnden på syn mellan Kushult, klagande, och Sunneryd, svarande, rörande några åkerstycken som av bägge parterna uppgavs vara av oskifta mark och ligger mellan Kushult och Sunneryds bolägor. Båda är riksdrotsaland och hör till Visingsborgs grevskap. Efter nämndens förmaning blev de förenade, att samma åker skulle delas mitt itu. Detta efterkoms, och sedan lades rör och klut dem emellan, nämligen neder mot vägen som kommer från landsvägen mot Kushult på ett berg, lades en lång sten med andra små stenar, som viste i söder på tre andra stenar som också lades på ett berg, vilka de rest, och sedan följer kiland den gjorda gräns söder åt som de nu står. Denna dags förlikning gillades av samtliga i nämnden, fast stående och ej återgånga.

Detta var häradshövdingen själv som beskrev sin insats. Det var en gränstvist mellan Kushult och Sunneryd. Det skulle komma flera sådana tvister.

Bengt Pedersson	- - - -, bonde i Sunneryd
H Brita Månsdotter	(1642)
Barn: Sara	(1678) , död i Pilgården i Ödeshög 1710,
Lisbet	- - - -, g m ryttaren Per Knutsson Bäck i Narbäck
Karin	(- - - -) gift med soldaten Elias Karlsson i Siggeryd

Bengt och Brita gifte sig 1667. Båda hade möjligen varit gifta tidigare. Bengt omtalas första gången vid mitten av 1650-talet. Han var då gift med Anna, som vi bara känner till förnamnet. Efter att Bengt dött 1693 flyttade Brita till sin dotter Karin Bengtsdotter på Siggeryds ägor, gift med ryttaren Elias Karlsson. Hon dog där 1715.

Bengt och Brita hade flera barn som är kända men som inte stannade kvar i Sunneryd. Det kan vara så att vare sig Bengt eller Brita hade någon bakgrund i Sunneryd. Visserligen var Sunneryd inte skatteköpt förrän 1703 men ändå brukade åbons barn komma ifråga för att ta över gården när fadern dött. Vi vet också att det kom en ny brukare till Sunneryd vid 1700-talets början. Det var Hans Håkansson. Först skall vi se på ett antal domboksnotiser som gäller Bengt i Sunneryd.

År 1655 klagade Per i Ödesjö Lillegård att Bengt i Sunneryd återtagit en gryta som han pantsatt hos honom för fem daler och inte har betalt. Bengt var inte närvarande vid detta ting och saken uppsköts. Troligen blev det förlikning för jag har inte sett mera om denna gryta i domböckerna.

År 1660 hade hustrun Anna i Sunneryd blivit instämd till tinget för att hon *förhåller* Per i Appuna en kista, två silverskedar och två silverringar.

Mulbete och klövegång i Skansmarken

Vid sommaringet 1662 klagade Bengt i Sunneryd på att Anders i Hårstorp hade tagit 159 gärdesstaver ifrån honom förra vintern på Sunneryds mark. Bengt hävdade att gränsen mellan Hårstorp och Sunneryd på utmarken i öster var vid landsvägen i Skäggeholan och i hafrelöckestomten som ligger därifrån i väster och där i förriga tider bemälte hemman emellan bestämd för rätt skillnad. Anders påstod skillnaden vara i Skäggeholan och åt en stor sten ståendes rätt väster neder mot sjön.

Men omsider bekände bägge parterna att gränsen alltid varit tvistig. Därför bestämdes att de till nästa ting på *stridiga platsen hålla ägandesyn*. I denna domboksnotis från 1662 mötte vi så namnet Skäggeholan. Det kommer flera.

Vid sommaringet 1665 framträdde befallningsmannen Anders Skog i Kushult och omtalade att Kushult i forna tider haft sitt *mulbete och klövegång uti Skansmarken* men att nu Bengt i Sunneryd helt nekade honom sådant. Bengt i Sunneryd uppgav att Kushults boskap aldrig, utom vid särskilt löfte, haft något bete i Skansmarken. Anders Skog framkallade därpå sina vittnen, *oberyktade, opartiske och bolfaste män, Måns i Klämmestorp och Gudmund i Tykavik. Mot dessa vittnen hade svaranden intet att invända.*

Måns i Klämmestorp, en man om sina 77 år gammal, berättade att för 56 år sedan tjänste han i två års tid hos Anders Larsson som då åbodde Kushult. Då hade Kushult sin fädraft boskap uti Skansmarken vid Sandvadet.

Kushults boskap gick utan någons hinder fritt intill Starrbergs och Näteryd gärdesgårdar, och Skansmarken var en oskiftad jordedel till Sunneryd, Kushult, Hårstorp, Näteryd och Rossholmen, sägande sig vid samma tid icke hört minsta klander därom, men vid samma tid Anders i Kushult ej tillbudt att hugga i Skansmarken.

Sedan inkallades Gudmund i Tykavik. Han bevisade sig vara 83 år gammal och berättade att han för 62 år sedan tjänste hos salig Anders i Sunneryd ett år. Den tvistiga hiordavallen, innan hertig Johan där lät uppbygga en skans mot de danskes infall i Östergötland, kallades Hallaraflan och var en samfäld jord, väl till Kushult, Sunneryd, Näteryd, Hårstorp och Rossholmen. Dessa byars boskap gick utan något hinder eller otal klöv om klöv och inga ingradir eller intäkter var gjorda av skogen eller fämarken, ej heller var några grindar och farlid uppsatta.

Svaranden, Bengt i Sunneryd, framkallade till vittne en trovärdig och bofast man, Anders Hansson i Vallby, vilken berättar sig för 32 år sedan ha bott i Kushult i fem års tid, och emedan han var främmande och obekant när han kom till Kushult, hade han att bedja Carl och Per om lov att hava sin boskap i Skansmarken, men han betalade icke någon lega. Jöns i Rossholmen bekände sig sin portion av Skansmarken hava med gårdagrypet (?), dock utan något föregånget laga skifte. Grevinnan, högvälborna Agneta Ribbings landbonde, Anders i Hårstorp, i lika måtto föregiver sig hava sin fämärk näst intill sina ägor avstängt. Rätten prövade skäligt att närmare höra grevinnan Ribbing i ärendet. Därmed uppsköts målet.

Detta ärdirekt hämtat ur domboken. Jag har inte velat ändra detta. Det är kanske ibland svårt att förstå allt. Men läs och begrunda dessa vingslag från 1600-talet, *mulbete och klövegång* och andra ord med historiska vingslag.

Vid sommaringet i Gränna 1666 tog befallningsmannen Anders Skog på nytt upp ärendet och begärde *änteligt slut på ägotvisten emellan sig å Kushults vägnar som han åbor, och grannarne, högvälborna driksdrotsens hemman Sunneryd 1, Rossholmen 1 och Näteryd ¼, angående mulabete och klöfvetråd uti Skansmarken varom här lagligen rannsakats den 2 juni 1665.* Av tingsakterna förmärktes att grevinnan Agneta Ribbings hemman Hårstorp hade intresse av mulbete och hygge i Skansmarken.

Åbonden Anders sade sig genom en ägandesyn ha en del (dal ?) av Skansmarken intillegat söderifrån Sunneryds torps östra hörn där en tjältra av tre stenar är lagda och öster Skäx hola och sedan i sjön Vättern, vad hygget vidkom, dock öppen och samfällt klövegång uti Skansmarken med sina grannar, sägande sig också grevinnans fogde, Hans Hansson i Visjö, på grevinnans vägnar vara nöjd med vad som avhandlats och vad Hårstorp tillägnat är, allenast att Hårstorp med de andra hemmanen njuter samfällt och fritt mulebete.

Svarandena Jöns i Rossholmen och Bengt i Sunneryd har icke några skäl varmed de kan avstänga Kushult från betet i Skansmarken utan begär att få behålla det de nu till sina gårdar har inhägnat. Klaganden däremot begär att Rossholmen och Sunneryd måtte till samfällt bya giärdesvall utlägga till grannars och samfällt klöfvetråd att Kushult och deras boskap må få så stor och vid mark som förr av ålder varit, kräver också hygge för Kushult i Skansmarken, vilket han dock icke kan bevisa någon rättighet till. Svaran-

dena nekade också helt till att Kushult någonsin haft hygge i Skansmarken, även om Kushult där inhägnat en stor del.

Så emedan klaganden, befallningsmannen Anders Skog med två vittnen inför rätten fullt bevisat Kushults urminnes rättighet med servitut och mulebete i Skansmarken, att Kushult obehindrat sådan frihet och rättighet med mulebete och klöfvetråd att behålla och åtnjuta efter Jorda B. 1 Cap. Och vad av oskifte bya hiordevallen är inkräktat av de intresserade hemman läggas till samfällte bya hiordavallen efter Byggn.B. 32 Cap. Skogsordningen 17 och 18 artikel.

Även dessa noteringar i domboken är ibland svåra att förstå. Vi kan ibland bara ana betydelsen. Jag har inte velat översätta dem till dagens svenska. De får stå sådana de saxats direkt ur domboken. Märk att här mötte vi Skäx hola igen. Ordet tjältra betydde gränsmärke i äldre svenska

Vid sommaringet 1676 värderades en del persedlar från Bengt Persson i Sunneryd som han lämnat i pant för de 10½ daler silvermynt som han var skyldig att lämna slottsfogden Jöns Svensson för ett *förspillt tranfat*. De pantsatta persedlarna var en svart kvinnfolkskappa á tre daler 10 öre samt en gammal brun kjortel á en daler 21 öre. Länsmannen Peder i Bankaby tillsades att strax utpanta dem och tillställa slottsfogden dem.

Vid hösttinget 1681 yrkade befallningsmannen Anders Skog i Kushult att bönderna Sigge och Lars i Lyckan måtte bevisa sina äreröriga beskyllningar mot honom. Bakgrunden till detta rörde skatter. Det nämndes om *kröningshjälp och gärd till krigsfolket*, möjligen för femårsperioden 1676-1680. Skog lyckades bevisa med kvittenser att allt var klarerat och länsmannen Per Andersson i Bankaby uppgav sig ha mottagit pengarna och lämnat dem vidare. I målet ingick attester från Anders Larsson i Klämmestorp, Bengt Persson i Sunneryd och Måns i Erstorp.

Sunneryd hade vid denna tidpunkt reducerats till Kronan. Bengt Persson anklagade vid samma ting frälsefogden Anders Skog i Kushult för att denne huggit ved på hans marker i Sunneryd. Som vi sett förut var det olika syn på var gränsen gick. Länsmannen Harald Arvidsson fick i uppdrag att utföra laga syn.

Den 12 oktober 1682 anmälde kronolänsmannen Harald Arvidsson att han synat ägorna mellan kronohemmanet Sunneryd och Kushult i närvaro av frälsefogden Anders Skog samt vidare nämndemännen Lars i Skog och Lars i Boet, *nu här närvarande*. Skillnaden efter gammalt har varit i sandvadet i östra sidan av vägen, men *nya åverkan är skedd på den västra sidan av Sandbäcken, där befallningsmannen Skog skulle ha åverkat i bredden och på längden å andra sidan Skansen i Kaxhålan, därest tillförande varit Skog.*

Denna tvist mellan Kushult och Sunneryd hade pågått länge. Rätten lät till nästa ting instämma greven Nils Brahe. Då skulle gode män besiktiga trinnet och veden till huru många lass, och gärdesgårdar vid *Koxhålan*, Det blev här också tal om en kvarn på Sunneryds ägor som befallningsman Skog sade sig haft med lov. Detta klandrades från Sunneryds sida.

På vintertinget 1684 uppkom detta mål igen. Militieauditören Hans Olsson påtalade då för Sunneryds räkning den åverkan som Anders Skog gjort. Denne hade inte inställt sig.

Det nämndes att Anders Skog *med våld skall hava inkräktat på Sunneryds ägor, som skall vara greven högvälborne Nils Brahe alldeles veterligt, vidare att när hemmanet Sunnery lydde under salig greven, skulle åbon åtnjutit en förmedling på hemmanet, och likväl befallningsman Skog uppburit den tiden räntan för fullt. Det framfördes att befallningsmannen själv satt råmärken.* Målet uppsköts till nästa ting.

Det framgår klart att kronans företrädare, auditören Hans Olsson och frälsefogden Skog var långt ifrån överens i denna fråga. När målet nästa gång uppkom yrkade Hans Olsson att Skog *mätte plikta för den åverkan som han gjort, för att han lagt upp nya råmärken, för den nyss olagligen gjorda fällan vid Kaxhålet och för att han olovandes satt andras namn under en sänjeförlikning. Skog nekade till att ha satt ut egna råmärken.*

Jag utelämnar här alla de ytterligare klagomål som förekom i detta mål, allt är mest upprepningar. Denna sak var troligen också överklagad till hovrätten. Möjligen kommer jag framdeles att stöta på målet i hovrättsdomböckerna.

Bengt i Sunneryd hade också anklagat Anders Skog för att denne hade uppburit full ränta för Sunneryd *trots att salig greven högvälborne Per Brahe till halva räntan förmedlat.* Efter att detta mål uppskjutits en eller ett par gånger förklarade Bengt att han var *en enfaldig karl som inte förstår kvitton, räkningar eller jordeböcker utan han fullmäktige var auditören Hans Olsson.* Målet uppsköts därefter på nytt. År 1686 tycks alla ha processat sig trötta i denna fråga och saken försvann från dagordningen. Men den skulle återkomma.

År 1693 vid vintertinget i Åby den 13 februari framkom välaktade, gamle länsmannen Per Andersson i Bankaby och anförde besvär mot Bengt Persson i Sunneryd om ett silverbälte som länsmannen för tre år sedan utlånat till Bengt. Denne hade sedan lämnat detta till Ödeshögs kyrka mot 17 daler kopparmynt. Rätten förelade Bengt Persson i Sunneryd att inom två månader återskaffa silverbältet och återlämna det till Per i Bankaby. Det är möjligt att detta var Bengt Perssons sista framträdande under hans jordeliv. En ny bonde kom till Sunneryd. Han hette Hans Håkansson.

Hans Håkansson	(1667), bonde
h Anna Persdotter	(1646),
h Brita Hansdotter	(1692),
Karin Karlsdotter	----, g 1706 m Östen Nilsson från Åby socken
Anna Karlsdotter	(1675), g 1701 m Håkan, tjdr i Maltmossen
Per Karlsson	(1689), styvson, Visingsö skola, död i pesten 1710
Anders	1723-03-12, gift med Karin Bengtsdotter, se nedan

Vi känner inte bakgrunden för Hans. Anna Persdotter var dotter till bonden och nämndemannen Per i Tällekullen och hans hustru, som jag inte känner namnet på. Anna dog 1710. Hon hade varit gift två gånger, hade fyra barn i första äktenskapet men inga barn i andra äktenskapet, vilket varade i

19 år. Hans och hon gifte sig således 1691, när hon var 45 år. Hennes man i första äktenskapet hette Karl.

Hans gifte 1711 om sig med Brita Hansdotter, dotter till Hans Andersson i Åby Södergård. Vad Hans hade för koppling till Sunneryd vet vi inte. När han tillträdde bruket av Sunneryd 1693 var Sunneryd en kronogård. Det var Hans Håkansson som skatteköpte Sunneryd 1703. Hans Håkansson dog 1737 och begravdes den 22 maj, 70 år gammal. Brita Hansdotter dog 1764.

Enligt vad Almkvist skrivit i bokverket Sveriges Frälsegods blev Sunneryd skatteköpt 1703, således ett ganska tidigt skatteköp sett i relation till övriga skatteköp i bygden. När jag sedan läst domböckerna har jag sett att det flera gånger varit tal om skatteköp av Sunneryd. Jag är därför osäker om tidpunkten 1703 för skatteköpet är helt rätt. En möjlighet är att Hans Håkansson skatteköpt någon del av Sunneryd och att återstoden skatteköpts senare. Det är också känt att det i Sunneryd under Hans Håkanssons tid under viss period, eller kanske flera perioder fanns flera brukare, t. ex. Per Månsson.

Vi skall börja med ett antal domboksnoteringar. Den första gäller Hans Håkanssons tillträde till Sunneryd 1693 och lyder enligt följande.

Vid tinget den 4 juni 1694 inlämnade kronobonden Hans Håkansson i Sunneryd en klagoskrift mot ryttarkorpralen Johan Hoff. Ur denna skrift hämtas att korpralen Hans Lund under adelsfanan köpt Sunneryds bruk av Bengt i Sunneryd för fem daler silvermynt. Eftersom han icke fick hela bruket överlät han det till Per i Vantekullen. Denne ville icke behålla det, varför Hans Håkansson gav honom fem daler silvermynt.

Korpralen Johan Hoff kom då till Hans Håkansson, som då bodde i Bosgården, och frågade om Hans stod efter samma bruk, vartill Hans svarade ja. Korpralen Hoff uppgav då att Hans inte kunde få bruket utan samtycke av honom, ty korpralen Hoff *ägde hemmanet på Konungens vägnar*.

Hoff krävde därför städja av Hans Håkansson. Denne lovade därför betala städjan till Hoff och gav Hoff nio silverkappar om 8 eller 9 lod. Hoff svarade att han inte var nöjd med det varför Hans måste öka på *så tog han dem icke emot förrän det blev 17 daler kopparmynt förutom silverkapparna*. Därpå begav sig Hans Håkansson tredjedag påsk till Sunneryd och sådde hela ärtlyckan efter att Bengt inga ärter hade, och besådde Hans så mycket vårjord där fanns, *av vilket Bengt fick hälften och jag halva vintersäden med honom*.

Hans Håkansson säger *eljest kan jag inte veta hur korpralen skall komma till att räkna de penningar och de kappar han av mig för städja tagit in på själva räntan, den jag dessutom årligen riktigt betalt, som hans kvittens utvisar*. Tvisten om gårdsbruket i Sunneryd är lång och ibland svår att förstå. Det tycks som om Hans Håkansson blivit dubbelt krävd. Gårdsbruket i Sunneryd kom inför tinget åtskilliga gånger.

Vid tinget den 4 juni 1694 inställde sig korpralen Johan Hoff och bonden Hans Håkansson i Sunneryd i en tvist rörande gårdsbruket i Sunneryd. Hans ingav på nytt en attest från Per i Vantekullen, medan denne skall vara sjuk och såldes icke kunde komma till tinget. Attesten upplästes. I attesten

tillstår sig Per ha fått fem daler av Hans Håkansson för bruket av Sunneryd, och dessutom höstsäde.

Korpralen Hoff's vittne, drängen Per Nilsson i Stora Krokek, uppgav att Hans i Sunneryd kom till mig i Krokek, bad honom följa sig till Vantekullen och skriva en attest åt honom, som han också gjorde. De gick så in till Per och sade att Hans i Sunneryd ville hava en attest av eder, att han skulle betalt de penningar för Sunneryd. Då sade Per, jag har ännu inte fått alla penningar, han är skyldig mig sex daler kopparmynt ännu, och när jag får dem skall han få attesten. Och så gick Hans till Arvid i Tällekullen och satte pant för de sex daler kmt.

Hans i Sunneryd hade till vittnen 1) drängen Nils Andersson i Starrberg (Stavreberg), som är Hans Håkanssons hustrus förra mans broderson, utan ed, säger att han sett Hans Håkansson givit korpralen Hoff en silverkopp om sex Caroliner och det skulle vara på städja 2) drängen Joen Jönsson i Sväm efter ed vittnar, det var annandag påsk om kvällen kom korpralen Hoff till Bosgården och begärde städja av Hans, så fick han sex Caroliner och en silverkappe i städja, och Per i Vantekullen var där med.

Rätten uppsköt denna sak till nästa ting. Då skulle korpralen Johan Hoff ha med den gamle mannen Bengt Persson som förr åbott Sunneryd och halva bruket till honom uppdragit. Då skulle också Hans Håkansson ha med sig korpralen Hans Sund från Småland och Per i Vantekullen, för att med ed bekräfta attesten.

Vid sommartinget den 8 maj 1695 inställde sig korpralen Johan Hoff och bonden Hans Håkansson från Sunneryd och begärde ändskap och slut i tvisten om städjan för Sunneryd-gården. Det framkom då att förra åbon i Sunneryd, Bengt Persson dog i vintras. Per Bengtsson i Vantekullen berättade att han köpte halva gårdsbruket i Sunneryd av gamla korpralen Hans Sund i Småland för fem daler silvermynt. Sedan gav Hans i Sunneryd mig fem daler silvermynt och jag gav då honom min rätt. Samtidigt lånade Hans av mig två daler silvermynt som han sedan betalade till korpralen Hoff. Dessutom skulle Hans betala mig en tunna korn för mina resor och omkostnader. Per tillstår också att han talat med Hoff för Hans i Sunneryd att han skulle få Sunnerydgården.

Hans Håkansson hade sedan givit Johan Hoff i Kålstad en silverkappe om 6 ¼ lod och sex Caroliner, vilket Hans säger är städja för Sunnerydgården. Korpralen Hoff nekar till detta och hävdar att detta avsåg endast bruket för 1691 samt rågsäde som dåvarande åbon Bengt Persson uppdragit till korpralen, jämte ock korpralens besvär över fyra daler 11 öre silvermynt och resterande ränta.

Rättens beslut i ärendet gick Hans Håkansson emot och jag tycker mig se att Hans Håkansson fick betala två gånger för bruket av Sunneryd.

Vid tinget 1695 anklagade Hans Håkansson i Sunneryd befallningsmannen Lennart Krååk i Ödesjöby för att denne skällt honom för en oärlig karl. Till detta nekade Krååk. Några vittnen fanns inte. Rätten fann att eftersom Krååk nekade kan han inte dömas. Men rätten fann skäligt pröva att förbjuda att ingen egenvilligt må missfirma Hans Håkansson till hans heder, vid laga plikt av böter.

Vid sommartinget 1697 hade änkan, *gudfruktiga matronanö Dorotea Larsdotter i Kushult inlämnat en besvärsskrift mot bonden Hans Håkansson i Sunneryd, där hon säger att han hör rusthållet Kushult något förnär genom att han inhägnat en fägata som i långliga tider varit fri för Kushults boskap, både då det var frälse och nu när det blev krono. Hon hävdar också att Hans Håkansson gör åverkan genom huggande.* Hon hänvisade till nämndemännen Anders i Hårstorp och Jöns i Skattegården i Ödesjö.

Dorotea Larsdotter var änka efter befallningsmannen Anders Skog i Kushult. Själv var hon dotter till borgmästaren i Gränna, Lars Svensson. Jag har inte funnit något beslut av rätten om detta. Däremot vet vi att kartläggningar gjordes av Sunneryd och Kushult, sannolikt som en följd av alla dessa tvister. Märkligt är att se av Kushults karta från år 1700 att Kushults marker gick fram i en smal remsa söderut från det gamla kronohemmanet Brännebol mellan Rossholmen och Sunneryd, ända till Näteryds gräns.

Då gränsade således Kushult och Näteryd till varandra. När sedan stor-skiftena skedde i Kushult och Rossholmen hade denna smala markremsa för Kushults del försvunnit och Rossholmen och Sunneryd hade i stället sina gränser mot varandra.

Vid hösttinget den 11 oktober 1697 utspelades intressanta scener. Två systrar från Mölarp i Adelövs socken, Ingiäl och Karin Karlsdotter, var båda inför rätta, åtalade för lönskaläge. Båda var med barn. Karin var piga hos bonden Bengt Persson i Vantekullen och Ingiäl var piga i Tällekullen hos Arvid Persson.

Beträffande Karin var det inga krusiduller, inga vägranen eller undanflykter. Bengt Perssons hustru i Vantekullen, Ingeborg Månsdotter anklagade sin man för att ha under vintern detta år ha gjort sin piga Karin med barn, vilket Bengt erkände.

Han dömdes att böta 80 daler i treskiftes och båda till att undergå behörig kyrkoplikt. Han dömdes också att *med sin omkostnad skaffa Karin i kyrkan igen.* Hon dömdes att böta 40 daler silvermynt, vilket Bengt skall betala eftersom hon varit hans legohjon. Bengts hustru, Ingeborg Månsdotter ansågs vara målsägande och därför skulle hon njuta tredjedelen av böterna. Hur gick det då för hennes syster Ingiäl?

Arvid Persson i Tällekullen ville inte ta på sig något lägersmål med sin piga Ingiäl. Arvid var av en ansedd släkt. Hans far, Per i Tällekullen, var nämndeman i många år och en man med gott rykte i bygden. Per dog 1684. Arvid hade en plan över hur han skulle klara sig undan denna nesa. Han hade talat med sin piga om detta och de hade flera alternativ. Ett var att hon skulle skylla faderskapet på stallfogden Lennart Krååk i Ödesjö. Denne var nyligen död och kunde inte protestera. Ett annat alternativ var att en brorson till Arvid, Bengt Andersson, son till torparen Anders Persson i Ödeshög skulle ta på sig lönskaläget.

Rätten frågade nu i stället Ingiäls fader, Karl Olofsson i Mölarp i Adelövs socken. Denne uppgav att ingen annan än Arvid i Tällekullen var barnafader. Ingiäl bekände då att det var Arvid Persson som lägrat henne där i Tällekullen, första gången i halmladan på fastodagen.

Så tillfrågades drängen Bengt Andersson om han av Arvid i Tällekullen lejts att taga saken på sig. Bengt svarade efter allvarlig förmaning att han av Arvid lovats ett par oxar om han ville ta på sig lägersmålet. Det framkom också att Arvid frågat drängen Anders Persson på Öninge ägor i samma sak. Denne hade utlovats ett torp på Tällekullens ägor.

Drängen Bengt Andersson uppgav dessutom att Arvid lovat att betala böterna åt honom. Han berättade också att hans halvsyster, hustrun Anna Persdotter, tillika med hennes man Hans Håkansson i Sunneryd mycket intalat honom att han skulle ta på sig detta lägersmål.

Så föreställdes Arvid Persson i Tällekullen och tillfrågades om han icke efter den bekännelse som nu gjorts, vill tillstå sig ha lägrat sin legopiga Ingiäl, vartill han alldeles nekade.

Alltså framställdes drängen Bengt till konfrontation med honom, som Arvid besökte och lovade honom ett par oxar, på det han skulle påtaga sig lägersmålet med konan Ingiäl, och dessutom lovat att betala böterna för honom, som han skulle bliva sakfälld till och detta skett för en tid sedan i Riddargården i Ödesjö om en söndagsafton.

Så bekände också torparen Anders Persson, som är Arvids broder, att Arvid intalat honom, det han skulle övertala sin son Bengt att taga uppå sig detta lägersmål, som hans broder Arvid gjort med dess legopiga Ingiäl och lovat denne sin broder för detta, icke allenast uppbygga en stuga för honom, som förbemäلت är, utan också giva honom en ko. Vartill Arvid vill neka, men av denne sin broder nu, alldeles övertygad, och det skett sista resan sistlidna söndagsafton uti Riddargården i Ödesjö, övertygandes ock denna torpare, Anders tillika med sonen Bengt Hanses hustru Anna Persdotter i Sunneryd att hon tillika med dess man Hans övertalat drängen Bengt att taga på sig det lägersmålet för Arvid i Tällekullen.

Arvid nekade alldeles till detta. Rätten gav honom en stund att betänka sig. Sedan företogs saken igen. Då, vid inkomsten i rätten tillstod Arvid lägersmålet, men nekade sig hava budit eller övertalat dess broder son Bengt att taga saken på sig.

Rätten konstaterade att konan Ingiäl Karlsdotter av sin husbonde Arvid Persson i Tällekullen intalats att skylla lägersmålet först på avlidne stallfogden Lennart Krååk, sedan på Arvids brorson, drängen Bengt Andersson i Sunneryd, som han också lovat en belöning. Arvid Persson hade också lovat drängen Bengt Andersson ett par oxar och att betala böterna för honom, om han ville åta sig lägersmålet.

Arvid Persson hade också övertalat drängens fader, torparen Anders Persson på Öninge ägor att inråda och styrka sin son att påtaga sig lägersmålet och för detta lovat honom en stuga att uppbygga samt en ko.

Men konan Ingiäl hade hos sin fader Karl Olofsson i Mölarp bekänt att husbonden Arvid Persson och ingen annan lägrat henne lägrat. Men Ingiäl och torparen Anders Persson och drängen Bengt hade efter rättens allvarliga förmaning berättat sanningen. Efter konfrontationen blev läget sådan för Arvid Persson att han omsider godvilligt erkände lägersmålet.

Rätten dömde Arvid, först för enfalt hor att böta 80 daler silvermynt till treskiftes. Han dömdes också för att han velat dölja sanningen att erlægga åtta daler silvermynt, hälften till Ödesjö kyrka och hälften till de fattiga i församlingen. Ingiäl dömdes att böta 40 daler silvermynt, vilka penningar ock Arvid Persson som varit hennes husbonde, för henne betala bör, samt

skaffa konan i kyrkan och bägge undergå kyrkoplikt som vederbör. Och som konan ännu är havande och icke barn fött, alltså och när hon föder, och fostret bliver vid livet, åligger det såväl Ingiäl som särdeles barnafadern Arvid att vårda och föda sitt barn till dess det sig själv uppehälle och underhåll förtjäna kan.

Så sakfälles ock såväl torparen Anders som sonen Bengt Andersson för deras inför rätta förrövade illusioner och osanning i denna sak att sitta två söndagar i stocken vid Ödesjö kyrka och undergå skrift. Och Arvid Perssons syster, hustru Anna i Sunneryd dömdes att ge två kannor vin till Ödeshögs kyrka, för att hon med sin broder Arvid sökt övertala drängen Bengt till lägersmålets åtagande. Börandes konans fader, Karl i Mölarp som kärande i saken varit, åtnjuta målsäganderätten av böterna. Såvida Arvid dem erlägga kan när hustruns treding eller giftorätt först efter lag avskild är.

Vi kan anta att denna sak under lång tid var under diskussion i stugorna i bygden. Vi såg här att hustrun Anna i Sunneryd var syster till Arvid Persson i Tällekullen och torparen Anders Persson i Ödeshög. Hur gick det i fortsättningen för de båda systrarna från Mölarp i Adelöv? Jag har inte kunnat hitta dem varesig i Ödeshögs eller Adelövs kyrkoböcker. Längre fram kommer vi att 1713 möta en Karin Karlsdotter som åtalas för lägersmål med soldaten Ambjörn Nilsson. Jag är osäker på om det kan vara samma kvinna.

År 1698 var ett mantalsskrivningsmöte i Sunneryd, dit bygdens människor det året skulle gå för att bli mantalsskrivna. Bonden Jon Nilsson i Öjan var också där och han var troligen något *förfriskad*. *Han gjorde sig skyldig till oanständiga åtbörder och tal mot kommissarien och kronolänsmannen, trots förmaningar att ta sig till vara.* Han dömdes att ge två kannor vin till Ösiö kyrka. Kanske var det just vin som Jon Nilsson hade fått för mycket av inombords denna dag?

Hans Håkansson dömdes den 15 oktober år 1700 för att han uteblivit från tinget, där han instämts av hejderidaren (skogvaktare) för *kvistande och topparnas rensande efter ett stånghygge*.

Nästa notis om Sunneryd gällde inte Hans Håkansson utan Johan Håkansson, en dräng i Sunneryd. Det var vid vintertinget den 18 februari 1701 som länsmannen Harald Arvidsson anklagade *konan* Anna Karlsdotter i Kalvhult i Stora Åby för lönskaläge. Hon berättade att lägersmålet skett i Skälaby förra året hos bonden Lennart Persson. Hon blev med barn och hon födde barnet tre veckor före jul och det dog hos henne i sängen vid jultiden. Barnafader var drängen Johan Håkansson från Sunneryd.

Denne nekade helt. Målet uppsköts till nästa ting. Hon vidhöll sina uppgifter men drängen Johan Håkansson nekade fortfarande. Han fick så avlägga ed och blev därefter friad. Anna Karlsdotter kunde inte neka och hon fick ensam böta för lägersmålet.

Vid vintertinget den 13 februari 1703 hade Sven von Brobergen i Kushult instämt Hans Håkansson i Sunneryd för stånghygge och åverkan på Kushults skog i Skansmarken. Han krävde skadestånd. Hans Håkansson svarade att skogen i Skansmarken enligt Lysings Härads dom den 14 febru-

ari 1684 är Sunneryds enskilda ägor. Detta torde också även nu ha varit häradsrättens åsikt.

År 1708 hade Hans instämt bonden Jonas i Sväm rörande skuldfordran.

Vid tinget 1709 erhöll Hans Håkansson tillstånd att hugga fem ekar för att använda till en ny bro på landsvägen över bäcken. Ekar var kungens egendom och fick normalt inte huggas.

Vid sommaringet 1716 hade Hans Håkansson instämt Jon Arvidsson i Kaxbol. Det rörde sig om en arvstvist, men jag saknar detaljerna i denna. År 1722 var han instämd till tinget av kronolänsmannen Arvid Hasselberg ang. skuldfordran. Skulden avsåg kronoräntor, som Hans betalade. Detta låter något egendomligt eftersom Sunneryd vid denna tid var en skattegård.

Vid vintertinget 1724 begärde bonden Hans Håkansson från Sunneryd inför tingsrätten att *de gode män av nämnden, såväl som de av den tingsökande allmogen ville med honom bevittna hur överflödigt hans åkrar, som av sandjord består, med ekar är överväxta, vilka dess säd mycket skada förbränna*. Hans Håkansson fick av tingsrätten en attest att gå vidare till Landshövdingen med denna sin sak. Ekarna var skyddade på den tiden. De behövdes till skeppsvirke och tillhörde konungen. De kunde också användas till brobygge på landsvägen efter särskilt tillstånd.

Till höstetinget 1731 hade Kristofer Andersson i Sunneryd instämt Hans Håkansson för flera olika saker som tycks ha med något sambruk av Sunneryd att göra. Troligen hade Hans Håkansson under en viss tid upplåtit en del av Sunneryd till Kristofer Andersson på arrende. Tvisten gällde betesmark, brukande av oxar m.m. Vi kan anta att Kristofer Andersson endast tillfälligt bott i Sunneryd. Om Kristofer Andersson vet vi att han gifte sig 1730 med Kerstin Persdotter från Ödeshögs Sörgård. Han uppgavs vara från Bosgården. De bodde sedan i Sväm men var någon kort period bosatta i Kushult och Sunneryd.

Till höstetinget 1732 hade kronolänsmannen Peter Sundkvist efter angivelse av prosten Bagge instämt flera personer för att de *med buller hans heliga namn missbrukat under ottesången på första böndagen 1732*. De instämda var Hans Håkansson i Sunneryd, Jonas i Skorperyd, Peter i Bankaby, Per och Jonas Peterssöner i Narbäck samt ryttaren Högendahl för Bankaby. Rätten friade samtliga från åtalet.

1733 förekom någon sak vid tinget med korpralen Adam Aschelund som anklagad. Han hade på något sätt blivit inblandad i skatteköpet av Sunneryd. Detaljerna känner jag inte till. Jag har tidigare noterat att Sunneryd skatteköptes 1704.

Vid hösttinget 1735 hade Per Månsson, tidigare i Hårstorp men numera bonde i Sunneryd, instämt Hans Håkansson i Sunneryd. Det gällde det undantag han haft *rörande åtskilliga ägor den tid han haft hela hemmanet Sunneryd och blivit avsatt av numera avlidne ryttmästaren Hååf*. Per Månsson yrkade att Hans Håkansson skulle betala på de undantagen 30 daler silvermynt för de två åren han brukat samma hemman till ryttmästare Hååfs arvingar.

Hans Håkansson hade å sin sida instämt Per Månsson rörande tre lass hö och ett lass bjugghalm, foder åt får och två kalvar en månad, gödselkörning samt bete för hans kalvar. Målet avspeglar åtskilligt av bondens vardags-

problem på den tiden, nämligen sambruk. De flesta bönderna hade att i samråd med andra bruka jorden.

Ibland var det svårt att komma överens om allt. Det framgår också att Hans Håkansson haft en hel del ekonomiska problem. Denna tvist slutade i förlikning. Hans Håkansson lovade att i ett för allt betala Per Månsson tre daler silvermynt.

Åren 1710-11 kom den orientaliska pesten och skördade många offer i hela landet. I Ödeshögs socken dog 154 människor i pesten, därav 20 i Stavabygden. I Sunneryd dog sex personer, därav troligen fyra i pesten. Det var Per Eriksson, tjänstedräng i Sunneryd, född i Gumby 1783, dog i pesten den 28 december 1710. På juldagen 1710 insjuknade Per Karlsson, 21-årig styvson till Hans Håkansson. Han var hemma från Visingsö skola över julhelgen. Han dog den 29 december 1710. Den 15 januari 1711 dog Anna Jönsdotter, tjänstepiga i Sunneryd, död av gångbara sjukan (pesten), 26 år gammal. Dessutom dog Anna Persdotter den 10 december 1710, möjligen även hon av pesten.

Från år 1703 finns uppgifter om att Måns och Kerstin samt deras son Måns, född 1703, bott i Sunneryd. Kanske arrenderade de någon del. Jag har ingen uppgift mera om dem.

På Sunneryds ägor

Redan på 1600-talet bodde människor på Sunneryds ägor. Det var dels soldatfamiljer och dels var det en torparfamilj på Äskefällan. Det är svårt att exakt lämna uppgifter om dem, men vi kan försöka.

Soldat Jon Jööl	- - - -, se 1684 ovan
h Brita	- - - -,
Nils	1693, död 1697
Maria	1696,

Det har troligen funnits två familjer efter varandra som hette Jööl eller Giört eller liknande, namnen skrivs lite olika på olika ställen. Namnen förekommer från 1684 och fram till 1697. Hustruns namn var Brita enligt några mantalslängder. Jon Jööls soldatöden känner vi inte. Kanske stupade han? Dessa de första soldatfamiljerna i Sunneryd bodde troligen längst i norr, intill gränsen mot Skrädeberg, där soldattorpet då var placerat.

Från 1690-talet har vi i kyrkoböckerna några noteringar om barn till soldaten Jon Jööl.

Brita Nilsson 1624, död i Näteryd 1714.

Brita Nilsson anges vara änka efter soldaten Jon Jööl i Sunneryd, som kanske var en tidigare generation Jööl.

Elias Eliasson Lindström	1668, soldat,
Ingrid Nilsson	----, från Holkabergr
Barn: Karl	1723-09-21, (Karin ?)
Nils	1726-02-15,
Maria	1728-10-29,
Daniel	1731-02-11,
Sara	1733-02-28,
Justina Axelina	1734-11-03,

Elias och Ingrid gifte sig 1722. Jag har tidigare antagit att Elias var son till Elias Karlsson och Karin Bengtsdotter på Siggeryds ägor men tiderna stämmer inte, tror jag. Elias var soldat för Sunneryd under åren 1710-1735 uppges det i. Möjligen dog Elias 1737. Alla sex barnen har belägg i födelseboken även om någon tveksamhet kan finnas.

Elias Börjesson	(1693), torpare
Anna Andersdotter	(1689)
Barn: Hans	1723-08-03
Elin	1727-02-02, g 1748 m soldat Vesterlind
Anders	1730-06-15

Elias Börjesson och Anna Andersdotter vigdes 1716. Då var han tjänstestöring och de skulle bo på *ägorna*. Bakgrunden för Elias och Anna är okänd. Den 12 maj 1764 avled Elias Börjesson på Sunneryds ägor av bröstsjuka, 71 år gammal. Den 25 februari 1769 avled fattighjonet Anna Andersdotter på Ängs ägor av ålderdom, 80 år gammal. Det kan vara Elias Börjessons änka. Förutom dessa två anteckningar i död- och begravningsboken är det vigselboken och de tre barnens födelseanteckningar som lämnat uppgifter om denna familj. De bodde på Sunneryds ägor.

Vid vintertinget i Ödeshög 1734 framkom att vid ting i Hullaryd den 20 januari 1734 hade torparen Elias Börjesson och hans hustru Anna i Åskefällan på Sunneryds ägor gjort sig skyldiga till stölder, bl.a. hos Johan Månsson i Stenkilstorp i Adelövs socken. Därför rannsakades här huruvida de begått några stölder här i häradet.

Torparen Lars Nilsson från Maltmossens ägor berättade att han för två år sedan bortmist åtta rullar tobak, som han tror att tjuven Elias har stulit. Likaledes angav Östen i Porsarp att år 1732 har en kviga för honom kommit bort, vilken han menar att Elias hade stulit. Gästgivaren här på krogen, Johan Bruun, gav härefter tillkänna att han vid Stava, icke långt från Elias Börjessons hemvist år 1732 förlorat en getakidde och år 1733 en annan kidde, och trodde att det är Elias som tagit dem. Men Elias Börjesson nekade härtill och menade att han inte begått någon stöld mera än i Vändelstorp.

Jöns Larsson	(1662), torpare på ägorna, <i>brottsfall</i>
Karin Bengtsdotter	(1666)

Den 4 mars 1715 dog torparen Jöns Larsson på Sunneryds ägor. Detta framgår av kyrkoboken. Han hade möjligen sina rötter i Svinåsen. I kyrkoboken uppges också att han var ett *brottsfall*. Jag tolkade först detta till att

han begått brott men jag kunde inte finna honom i domböckerna. Så fick jag veta att *brottfälling* var en person som led av fallandesjuka, epilepsi. Han hade varit ett brottsfall i 15 år och han hade fem barn och hade varit gift i 22 år. Så uppgavs i kyrkoboken. Karin gifte 1721 om sig med skräddaren Nils Andersson från Sväm men dog året därefter.

Ur domboken för 1713 inhämtas att soldaten Ambjörn Nilsson för Ängs, Sunneryds och Starrbergs rote, hade gjort sig skyldig lägersmål med *kvinn-folket* Karin Karlsdotter. Domen blev böter. Därutöver skulle de genomgå uppenbar kyrkoplikt. Detta innebar att de under gudstjänsten skulle stå på en särskild pliktball i kyrkan och efter kungörandet från predikstolen offentligt bekänna sin synd, ge uttryck åt sin ånger och ta emot avlösning. Därmed återupptogs de i församlingens gemenskap och fick delta i nattvardsfirande. Detta var sådant som Ambjörn och Karin Karlsdotter fick genomgå. Kyrkoplikten avskaffades 1855.

Karin Karlsdotter kunde inte betala sina böter och det står som följd därav kort, *plikte med kroppen*. Detta innebar förmodligen spöstraff vid tings-tugudörren.

Tillbaka till gården igen. Där fanns en bonde som hette Per Månsson.

Per Månsson	----, bonde
Ingeborg Persdotter	----
Barn: Anders	1736-01-08 född i Hårstorp, död i Sunneryd 1742
Måns	1740-09-02,
Maria	1738-11-07, född i Sunneryd
Brita	1741-, död 1742
Jonas	1742, död 1742

Bakgrunden för Per och Ingeborg är okänd. De gifte sig troligen 1724 och då uppgavs Per vara från Sväm. De bodde först i Sväm. De bodde kanske också några år i Ödeshögs Riddargård. I början av 1730-talet kom de till Hårstorp och därifrån kom de till Sunneryd 1735. Möjligen orkade Hans Håkansson då på sin ålders höst inte själv bruka Sunneryd och kanske arrenderade ut gården. Per Månsson och hans hustru är inte omnämnda i Sunneryd efter 1742. Detta år dog tre barn för dem i Sunneryd. De flyttade från Sunneryd till Sväm.

Vid hösttinget 1746 anklagades Per Månsson i Sväm för att han förstört åtta ekar när han bodde i Sunneryd. Per Månsson förklarade att han år 1740 gett i uppdrag till ryttaren Nils Ek samt ryttaren Anders Hillebrand att på Sunneryds ägor rödja *en hagtorns- samt körsbärsbuskar till plåt och rågsåning, och att därmed göra denna mark till bete för kreaturen, som han förmodade vara lagenligt, men han har därmed inte fördärvat några ekar. Plåtningen skedde långt därifrån. Har några ekar blivit brända borde det i så fall läggas på Anders Hansson som efterträdde honom.*

Ryttaren Nils Ek lämnade lika uppgifter. Rätten konstaterade att Per Månsson inte kunnat överbevisas ha bränt några ekar, eftersom det vid den husesyn som skedde vid hans avträde från Sunneryd inte visade någon åverkan. Det hade gått sju år sedan Per Månsson låtit ryttaren Nils Ek och avlid-

ne ryttaren Anders Hillebrand rödja och avsvedja några onyttiga buskar på Sunneryds ägor. Rätten friade samtliga.

Anders Hansson	1723-03-12, bonde i Sunneryd
Karin Bengtsdotter	1716-05-11, d t Bengt och Karin i Rossholmen
Barn: Maria	1744-08-08, gift 1763 med Jonas Haborsson, se nedan
Hans	(1746), bonde i Sunneryd, övertog 1/3 av gården
Karin	1748-03-02, död
Anders	1753-04-12, gift 1784 och bonde i Mark, död 1811

Anders var son till bonden Hans Håkansson och hans hustru Brita Hansdotter i Sunneryd. Karin var dotter till bonden Bengt Jonsson och hans hustru Karin i Rossholmen. Anders och Karin hade således nära till varandra när de skulle fria. De vigdes 1743 och övertog hans föräldragård i Sunneryd. Anders var åtminstone till en början ensam ägare av Sunneryd men under hans tid delades ensamgården i Sunneryd i tre gårdar.

Anders dog 1761, endast 37 år gammal. Karin dog av hetsig sjuka 1773. Vid bouppteckningen efter Anders Hansson 1761 uppgavs tre barn, Maria, Hans och Anders. Egendomen värderades efter skulderna till ca 340 daler, normalt för ett bondehem här på den tiden.

Av saköreslängden för sommartinget 1746 konstateras att gifta mannen Anders Hansson i Sunneryd dömts för enfalt hor med kvinnfolket Karin Persdotter på Ängs ägor. Brottet hade skett då hon var i hans tjänst i Sunneryd. Förutom ådömda böter skulle de betala till Ödeshögs kyrka fyra daler vardera. Karin Persdotter hade dömts till döden för mord på sitt barn.

Dödsdomen skulle underställas Göta Hovrätt- Det kan antas att Göta Hovrätt benådade Karin Persdotter. Jag har nämligen noteringar från hösttinget 1749 där kvinnspersonen Karin Persdotter på Ängs ägor hade låtit instämna bonden Anders Hansson i Sunneryd med yrkande om underhåll för *deras gemensamma oäkta barn*.

När målet uppropades kunde parterna meddela att de blivit förlikta. Anders Hansson hade i ett för allt betalat en tunna spannmål och hade därmed befriat sig från alla vidare krav rörande underhållet av detta barn.

Vad kan vi tycka om det, en tunna spannmål, därefter fri från allt underhåll rörande detta barn?

Vid vintertinget 1752 hade Anders Hansson i Sunneryd samt åboarna i Hillingstad instämts av kronoskogvaktaren Nils Spångberg för att de försummat att delta i skallgång. Jag antar att skallgången avsåg jakt på rovdjur, kanske varg. De dömdes till böter.

Vi har förut läst om gränstvister mellan Kushult och Sunneryd. Vid hösttinget 1758 uppstod en sådan tvist mellan Hårstorp och Sunneryd. Anna Catharina Berg i Hårstorp hade instämt Anders Hansson i Sunneryd rörande rågången mellan Hårstorp och Sunneryd.

När målet uppropades framkom att parterna hade förlikts, så att i de ägor som *börjar vid Skäggahåla och sedan Skansmarken igenom neder till sjön Vättern får var och en sin proportion. Där skall också nödiga skiljestenar ingå*. Därmed upphörde denna tvist.

Vid hösttinget 1758 förekom också frågan om skjutsningen vid gästgivarvårdarna. Det framgick av beslutet att Sunneryd skall hålla tre hästar för gästgivargården i Holkaberg enligt ett visst schema.

Vid sommaringet 1758 hade kvinnfolket Maria Nilsson i Stockseryd låtit instämma drängen Lars Amundsson i Sunneryd för att han *hävdat henne och hon då blivit med barn*. *Han hade lovat henne äktenskap men därefter undandragit sig vigseln.*

När målet företogs nekade Lars till allt. Lars var tjänstestyring i Sunneryd en tid, varefter han flyttade till Ödeshögs gästgivarvård. Han förekom vid tinget åtskilliga gånger. Han hade lovat ytterligare en flicka äktenskap och gjort även henne med barn. Hur det slutligen gick för Lars Amundsson har jag inte någon uppgift om. Hans bakgrund var i Boeryd i Gränna socken.

I domboken från hösttinget 1768 kan vi läsa om en bock som försvunnit från Stavreberg. Det var bonden Sven Jönsson i Ödeshögs Riddargård som ägde bocken. I Sunneryd hade man tillvaratagit en bock. Sven Jönsson och hans hustru Maria Jonsdotter anade att det var deras bock men när de var där och tittade på den kände de inte igen den. I stället ansåg de att en annan bock som fanns i Sunneryd var deras. Den stämde in på beskrivningen, åtminstone nästan.

Men änkan Karin Bengtsdotter i Sunneryd uppgav att den bocken tillhörde hennes son Anders. Det blev tingssak om denna bock. Åtskilliga vittnen hördes på båda sidor. Rätten beslutade att Karin Bengtsdotter i Sunneryd skulle få behålla sin bock eftersom signalementet inte helt stämde. Vad bockarna själva ansåg framgår inte.

Vid vintertinget 1770 förekom ett nytt skuldfordringsmål mot Karin Bengtsdotter. Det var drängen Peter Johansson från Sväm som krävde henne på återbetalning av ett lån på 100 daler kopparmynt enligt en skuldsedel från den 31 oktober 1767. Via sitt ombud, nämndemannen Jonas Haborsson i Sunneryd medgav hon skulden och ålades därför att betala den, med ränta och rättegångskostnader.

Vid sommaringet 1771 hade Jonas Svensson i Ödeshög instämt Karin Bengtsdotter och nu var det en ny skuldfordran. Det rörde sig om 12 daler enligt en skuldsedel från den 18 oktober 1762. Karin erkände skulden och ålades att betala den.

Johan Larsson	1706-08-03, bonde,
Maria Persdotter	(1703),
Barn: Lars	1747-07-23
Elin	(1749)

Johan och Maria gifte sig 1732. Johan var från Staffanstorps, son till Lars Knutsson och Ingeborg Olofsdotter. Maria var från Börstabil och dotter till Per Bengtsson och Ingiäl Nilsson. Efter vigseln 1733 är de inte omnämnda förrän 1747 då de kom till Sunneryd, okänt varifrån. Uppgifterna är få om denna familj. Vart tog de vägen? Möjligen avled Johan Larsson (Jän Larsson) den 17 maj 1762 i Sunneryd.

På Sunneryds ägor bodde år 1729 Maria Sjöman, dotter till soldaten Lars Sjöman i Äng. Hon gifte sig 1729 med bokhållaren Sven Broberg i Näteryd.

Jöns Nilsson Sundqvist	1710-07-17, soldat
Margareta Karlsdotter	1705-12-16,
Barn: Lars	1734-12-24, soldat för Narbäck, Vesterlind
Karin	1739-05-20

Under någon kort tid runt år 1740 fanns soldaten Jöns Sundqvist och hans hustru Margareta Karlsdotter i Sunneryds soldattorp. Bakgrunden för honom är något oklar. Troligen hette han Jöns Nilsson och bodde i Börstabil med sin familj innan de kom till Sunneryd. Han var då sannolikt son till bonden, senare torparen Nils Jönsson och hans hustru Karin Jönsdotter i Börstabil. Margareta var dotter till bonden Karl Håkansson och hans hustru Ingeborg Persdotter i Glasfall.

Jag kan inte finna Jöns och Margareta i vigselboken men år 1732 föddes deras första barn, Per. De var då troligen brukare i Börstabil. Ytterligare två barn föddes i Börstabil. Nästa barn föddes på Fagerhults ägor 1735. Då var han torpare. År 1739 fanns de i Sunneryds soldattorp och fick då en dotter, Karin. Margareta är också omnämnd 1740, dels i mantalslängd och dessutom var hon dopvittne i Råby. Jöns var förmodligen ute i krig. Han var soldat och hade fått soldatnamnet Sundqvist.

De är inte omnämnda efter 1740. Då kom en ny soldat, Johan Sundberg till soldattorpet i Sunneryd. Vart tog Jöns och Margareta vägen? Jag kan gissa på att Jöns stupade i krig och att Margareta kanske var inhyst på Sunneryds ägor fram till dess att hennes son Lars blev soldat med soldatnamnet Vesterlind. Då fick hon bo hos honom och hans familj i Narbäckssoldattorp. Hon dog där 1772. Vilka människoöden!

Johan Sundberg	----, soldat
Kerstin Månsdotter	(1701) (Svensdotter ?)
Per	1745-05-20

Familjen Sundberg är inte heller särskilt mycket omskriven. Jag finner namnen i vigselboken 1744. Där uppgavs Johan vara soldat för Sunneby och Kerstin kom från Bankaby ägor.

Namnen skrevs lite annorlunda men jag tror det är samma Johan och Kerstin som året därpå bor i Sunneryds soldattorp. Detta år är Kerstin omnämnd i mantalslängden och dessutom uppges födelseboken att deras son Per föddes.

Johan Sundberg är inte omnämnd efter 1745. Kanske dog han ute i krig? Kerstin bodde möjligen kvar och var troligen änka ännu 1766. Hon dog 1774 av hetsig sjuka. Näste soldat för Sunneryd hette Per Sundberg.

Johan Andersson	1712-08-26, torpare, "Stålnäbb"
Ingrid Andersdotter	(1719),
Barn: Anders	1759-08-23,
Abraham	(1762)
Peter	1765-11-30,

Johan var sannolikt son till Anders Nilsson och Lisbet Tyresdotter i Hålan. Ingrid's bakgrund känner jag inte. Hon hade tidigare, från 1744 varit gift med korpral Peter Lindqvist, död 1755 och son till bonden Karl Håkansson i Glasfall. Även Johan hade varit gift tidigare.

År 1736 gifte sig Johan Andersson från Hålan med Maria Nilsson från Svåms ägor. Efter hennes död gifte han sig 1758 med Ingrid Andersdotter och de bosatte sig i Glasfall, möjligen på torpet Laggarelyckan. Ingrid hade då fyra barn från sitt tidigare äktenskap.

År 1762 flyttade familjen till Sunneryd. Där dog makarna i hastig (hetsig) sjuka i december 1769. Johan bar också namnet Stålnäbb. Vi kan anta att de bodde i det torp på Sunneryds ägor som på 1700-talskartan bar namnet Näbbelyckan och låg i skogen några hundra meter öster om Äskefällan intill gränsen mot Hårstorps marker.

Det var inget överflöd i detta hem. Vid hösttinget 1763 hade Håkan Nilsson i Börstabil instämt torparen Johan Andersson på Sunneryds ägor för betalning av en tunna råg som Johan köpt. Johan medgav att han förra vintern lånat en tunna slö-råg som han skulle betala igen denna höst om han hade kunnat. Rätten ålade därför Johan att betala för en tunna slösäd till Håkan Nilsson med 12 daler silvermynt och dessutom ersätta honom för rättegångskostnaden med två daler silvermynt.

Om Johan Andersson finns flera uppgifter under Börstabil och Glasfall.

Ambjörn Larsson	1700-02-12,
Kerstin Jonsdotter	----,
Barn: Ingeborg	1745-08-24,

Änklingen Ambjörn Larsson från Sunneryds ägor gifte sig 1744 med änkan Kerstin Jonsdotter från Åby Sörgård. Ambjörn var sannolikt son till soldaten Lars Hurtig och hans hustru Ingeborg i Rossholmens soldattorp. Den 28 augusti 1745 fick de en dotter, Ingeborg på Sunneryds ägor.

Den 9 juni 1754 avled allmosehjonet Ambjörn på Sunneryds ägor, så upplyser död- och begravningsboken om. Hur det gick för hustrun och dottern vet jag inget om.

1/3, (1763-1807)

Jonas Haborsson 1734-12-23, bonde, från Uppgränna

Maria Andersdotter 1744-08-08, d t bonden Anders Hansson ovan, g. 1763

Barn: Maria	1764-05-19, död s å
Anders	1765-11-18, död 1766
Jonas	1767-01-11, bonde i Mark
Johannes	1770-04-20, bonde i Kråkeryd, död 1806
Maria	1773-01-08, till Angseryd, död där 1814
Nils	1775-03-15, bonde i Sunneryd
Stina	1778-10-15, g m bonden Anders Jakobsson i Åsby
Anna Brita	1785-12-19, gift med Nils Månsson och bosatt i Sunneryd

Jonas var son till bonden Habor Larsson och hans hustru Maria Nilsson i Getingaryd. Han gifte sig 1761 med Brita Larsdotter i Uppgränna Bul-

tagård och var sedan bonde i Uppgräna. Brita Larsdotter dog den 2 april 1762 när deras första barn skulle födas.

Jonas och Maria gifte sig 1763. Maria var dotter till bonden Anders Hansson och hans hustru Karin Bengtsdotter i Sunneryd. Jonas uppgavs då vara änkomman från Uppgräna Bultagård. Jonas Haborsson var nämndeman. Han var också anlitad som bouppteckningsman.

Jonas och Hans, som var svågrar, innehade till en början var sin halvgård i Sunneryd. När sedan storskiftet genomfördes i Sunneryd 1789 blev jorden uppdelad på tre ägare. Jonas dog av ålderdom 1812. Hans hustru Maja Andersdotter dog 1806 av bröstfeber.

I bouppteckningen efter Maria Andersdotter upptogs tillgångarna till 879 riksdaler, därav $\frac{1}{4}$ mantal Sunneryd till 555 riksdaler. Bland tillgångarna kan nämnas två hästar, ett par oxar, tre kor och två galtar.

Vid hösttinget 1768 klagade Jonas Haborsson över getter från grannskapet som gick utan vård och tillsyn och orsakade skador. Häradsrätten utfärdade därför förbud att ha getter utan tillsyn och vård och satte ett vite av 10 daler silvermynt samt därutöver skadeståndsansättning.

Vid vintertinget 1769 hade Hans Andersson i Sunneryd instämt nämndemannen Jonas Haborsson i Sunneryd med begäran om att denne skulle redovisa förmynderskapet. Jonas Haborsson var förmyndare för avlidne Anders Hanssons barn i Sunneryd. Äldste sonen var Hans Andersson och han hade nu blivit myndig. Jonas Haborsson lovade att inom två månader ha hela redovisningen klar. Rätten godtog detta.

Vid hösttinget 1769 hade Jonas instämt ryttaren Sven Lundgren på Munkeryds ägor med yrkande att denne skulle betala en auktionsskuld. Innan målet kom upp hade Lundgren betalat.

På nämndemannen Jonas Haborssons egen begäran vid sommartinget 1770 fann häradsrätten gott att bevilja honom avsked från hans uppdrag som nämndeman. Han lämnades goda lovord, att han hade väl skött sitt uppdrag. Vi kan här undra varför han upphörde med detta uppdrag. Han var då endast 36 år. De flesta nämndemän brukade sitta kvar som nämndemän till dess att åldern lade hinder i vägen.

Vid hösttinget 1773 var Jonas Haborsson och Hans Andersson instämda till tinget. Det var deras grannar i Skrädeberg som ville ha ersättning för att lösa kreatur från Sunneryd gjort skador på grödan. När målet uppropades vid vintertinget 1774 fanns inga parter på plats, varesig från Skrädeberg eller Sunneryd. De dömdes därför att böta två daler vardera för uteblivande.

Till hösttinget 1801 hade rusthållaren Sven Persson i Lilla Krokek instämt Jonas Haborsson i Sunneryd rörande ersättning för en bagge som Jonas Haborssons hund skulle ha dödat. Flera vittnen hördes. Sven Perssons bagge hade blivit ihjälbiten på Sunneryds ägor. Vittnesuppgifter tydde dock på att Jonas Haborssons hund inte varit inblandad.

Vid hösttinget 1804 hade mjölnaren Adam Svensson i Bosgård instämt skattebönderna Jonas Haborsson och Danielsson i Sunneryd därför att de på sina kvarnar i Sunneryd mot ersättning malt spannmål. Rätten utdömde böter för båda. De hade tydligen var sin kvarn.

Jonas förekommer också i ett mål från 1807 som rörde hans undantagsförmåner.

Döttrarna Stina Jonsdotter och Anna Brita Jonsdotter förekommer omnämnda i domböckerna 1816 och 1817. De tycks ha drivit gårdsbruk i Sunneryd men också i Egbola. Domboksnoteringarna handlar om dränglöner och andra skuldfordringar. De var omyndiga, som kvinnor var på den tiden, men enligt motparter vid rätten hade de uppgivit sig vara myndiga och hade också *uppfört sig manligen och själv handhaft gårdsbruk och manligen bevakat sina angelägenheter*. I ett mål hade Stina Jonsdotter instämt bonden Peter Larsson i Sunneryd för att dennes getter hade orsakat skador.

Vem Peter Larsson var har jag inga anteckningar om. Kanske bodde han tillfälligt i Sunneryd, eller var det kanske Lars Larsson som avsågs. Stina och Anna Brita försökte i det längsta att undandra sig dessa tingsrättsbesök. Det framgår av domboken att de var svåra att nå för att delges stämningarna. De höll sig undan, de gömde sig, stämningen spikades därför på deras husdörr i Sunneryd. Vi kan anta att det var svårt i äldre tider att som kvinna driva sin egen talan.

Dottern Stina Jonsdotter gifte sig med bonden Anders Jakobsson från Åsby. Någon tid var de troligen bosatta i Sunneryd. Från vintertinget 1819 uppges att Anders Jakobsson i Sunneryd gjort ett inrop på auktionen i Angseryd den 2 juni 1818. Han hade inte inom föreskriven tid, 2 september 1818, betalt denna skuld. Därför ålades han av häradsrätten att vid utmätningstvång betala skulden, samt därutöver en riksdaler 32 skillingar för rättegångskostnaden.

Vid hösttinget 1819 hade jägmästaren Sjösten instämt Anders Jakobsson och yrkade ansvar för att denne nedfällt två ostämplade ekar på sina marker. Anders Jakobsson infann sig inte vid tinget. Detta trots att han av nämndemannen Vesterberg med biträde av förre livgrenadjären Krok på Hårstorps ägor blivit lagligen blivit stämd. Rätten utsatte målet till nästa ting och dömdes dessutom Anders Jakobsson för uppsprofsförseelse.

1/3, 1769-1800,

Hans Andersson (1746), bonde,

Sara Eliadotter 1750-03-27,

Barn: Anders 1770-03-21, död 1781 av rödsot.

Maria 1772-01-25, g m Anders Mattiason från Jättingstad

Katarina (Stina) 1774-04-04, död, förkvävd i sängen 1773

Peter 1775-08-12, g 1801 m Anna Jonsdotter, se nedan

Johannes 1778-05-02, hemmadöpt och död

Lena 1780-02-14, död av kikhosta 1781

Johannes 1782-11-14, död i kopporna 1785

Anders 1785-03-31, död i kopporna 1785

Katharina(Stina) 1786-09-11, gift 1809 med Peter Pantzar

Sara Lena 1789-05-13, g 1819 med Peter Svensson, se nedan

Johannes 1791-07-13,

Jonas 1793-08-15, död ?

Hans var son till bonden Anders Hansson och hans hustru Karin Bengtsdotter i Sunneryd. Sara var dotter till bonden Elias Östensson och hans hustru Kerstin Nilsson i Porsarp. Hans och Sara gifte sig 1769 och de övertog en tredjedel av den gård som hans fader tidigare ägt och brukat.

Det såg allmänt sett bra ut för Hans och Sara. Bakom fasaden doldes dock stora problem. Det är svårt att beskriva och ange arten av Hans Anderssons problem. Kanske var det alkohol, kanske var det mentala problem.

Vid vintertinget 1773 hade kronolänsmannen Olof Sundeman instämt gifta bonden Hans Andersson i Sunneryd och *kvinnspersonen* Maria Andersdotter för att de med varandra har begått enfalt hor under hennes tjänstetid hos honom. Vid upprop inställde sig kronoåklagaren och *kvinnspersonen* Maria Andersdotter, men Hans Andersson meddelade via sin hustru att han var sjuk.

Maria Andersdotter erkände att Hans Andersson haft olovligt umgänge med henne, varav hon blivit havande, men ännu ej framfött något barn. Rätten beslutade att uppskjuta målet till dess Maria Andersdotter fött sitt barn. Hon erinrades om att trovärdiga kvinnor bör vara närvarande när barnet skulle födas.

Han dömdes vid hösttinget 1773 till 160 daler i böter för sitt brott, hon till 40 daler. Därutöver skulle de betala till Ödeshögs kyrka, han fyra och hon två daler och dessutom skulle de undergå enskild skrift och avlösning i sakristian. Maria hade också yttrat förklenliga ord till Sara Eliadotter i Sunneryd och dömdes för detta till 16 daler i böter, allt i silvermynt. Kunde de inte betala sina böter skulle han straffas med 36 par spö, tre av vardera paret och hon med fjorton par ris, tre av vardera paret. Det finns ingen anteckning om vilket det blev.

Vid sommaringet 1778 hade Hans Andersson i Sunneryd instämt sin svåger bonden Anders Jaensson i Uppgränna. Han krävde att återfå ett köpebrev, enligt vilket han av Anders Jaensson tillhandlat sig hans del av hemmanet Porsarp.

Anders Jaensson erkände att han återtagit köpebrevet eftersom han inte fått den utlovade köpesumman. Anders Hansson menade att någon tid för betalningen inte hade avtalats. Vid diskussion inför tinget mellan parterna överenskom dessa om köpets återgående. Köpebrevet framtoogs och korsades. Därmed upphörde rättegången och häradsrätten lät därmed bero.

Vid vintertinget 1787 hade Hans Andersson instämt rusthållaren Peter Jonsson i Narbäck. Denne hade arrenderat Hans Anderssons gård i Porsarp om 3/8-dels mantal och hade åtagit sig att uppföra en stuga på gården. Peter Jonsson hade ekonomiska problem och hade svårt att klara sina åtaganden.

Vid vintertinget 1788 hade Hans Andersson instämt bonden Anders Karlsson i Frebol angående skuldfordran som rörde 40 skillingar.

Av domboken för sommaringet samma år framgår att Hans Andersson och hans hustru Sara Eliadotter sålt sitt ägande, 3/8 mantal i Porsarp, till rusthållaren Lars Petersson i Uppgränna. Köpebrevet var undertecknat 27 februari 1786.

Vid sommaringet 1795 var Hans Andersson och hans hustru Sara Eliadotter inför tinget. Hans var åtalad för att han slagit sin hustru. Båda var personligen närvarande inför tinget. Hans erkände att han för någon tid se-

dan blivit förtretad på hustrun och givit henne fem blånader och blodviten i ansiktet. Som orsak uppgav Hans att han varit sjuk och svag. Båda försökte därför ursäktas det inträffade. Rätten dömde honom till böter.

Hans Anderssons problem fortsatte. Av domboken för sommaringet 1797 framgår att han satts under förmyndare. En tvist hade då uppstått rörande hägnaderna mellan Sunneryd och Hårstorp vid Stolpfällan på Hårstorps ägor och Näbbelyckan på Sunneryds ägor. Rätten tycks ha kommit fram till att hägnadsskyldigheten var gemensam.

Vid en sockenstämma i Ödeshög den 20 augusti 1797 var åboarna i Sunneryd närvarande. De skulle upplysa om osämjan mellan Hans Andersson och hans hustru samt mellan Hans Andersson och grannen Daniel och dennes son Peter. Vid den undersökning som stämman företog framkom att det var Hans Andersson som var skyldig till oenigheten. Han hade inte intresse för sitt arbete eller för att sköta hus och hem.

Han begav sig ut i socknen och vistades hos olika personer under kortare eller längre tid, allt efter som det föll honom in. För att försöka råda bot på detta beslöts vid sockenstämman att *om Hans Andersson överfaller sin hustru eller sina gårdboar med otidighet i ord eller hugg och slag skall han till Ödeshögs fattigkassa böta fem riksdaler*. Samma böter bestämdes för den som överföll Hans Andersson utan anledning.

Vidare bestämdes att *om Hans Andersson förlöper huset och blir borta utan att sköta sitt arbete, eller om någon tar emot honom och hyser honom hos sig, så att hans göromål hindras hemma, skall i sådant fall både Hans Andersson och den, hos vilken han sig uppehåller, vardera betala fem riksdaler*.

Hans Andersson avled 1799 på Karlskrona fästning. Om orsaken till att han dömts till fästning vet jag ännu inget. Livet på en fästning var hårt och många miste livet där. Sara dog 1800. De fick 13 barn. Åtta av dessa dog i unga år.

Av bouppteckningen framgår att Hans Andersson dog under fångenskap i Karlskrona. Närmare uppgifter framgår inte. Av bouppteckningen framgår också att Hans och Sara då hade fem barn, en son och fyra döttrar, Peter 24 år, Maria 26, Stina 12, Sara Lena 10 och Johanna åtta år.

Bouppteckningen upptog bl. a. sex kor, två hästar, en färdvagn med järnaxlar, en enbetsvagn med järnaxlar, en bulthjulsvagn och en släde. 1/4 mtl av fastigheten Sunneryd upptogs till ett värde av 555 riksdaler. Efter föräldrarnas död kom åtminstone två av barnen till Munkeryd.

1/3 (1787-1806)

Daniel Johansson 1740 i Trehörna, bonde

Maria Persdotter 1746 i Gränna.

Barn: Katharina 1784-07-25, g 1806 m Jonas Jonsson, se nedan

Sara Lena 1789-04-09, g 1807 m Nils Persson, se ovan

Peter 1769-08-29,

Stina 1775-07-17, g m Anders Samuelsson från Skrädeberg

Maria 1780-05-20,

Andreas 1768-05-08, död 1769

Jonas 1772-07-04, g m Anna Jonsdotter från Narbäck 1795

Anders och Johan 1774-04-29, båda döda samma år av svaghet

Daniel och Maria med familj kom till Sunneryd 1784 eller 1785. De hade tidigare bott i Mark och där innehaft och brukat en gård. Daniel var son till bonden Johan Månsson i Hult i Trehörna. Han var först gift med Stina Persdotter, som dog 10 februari 1773 i *den gångbara sjukan*. Hans andra hustru, Maria var dotter till bonden Per Johansson och Maria Andersdotter i Uppgränna. Hon var troligen piga i Mark när hon 1773 gifte sig med Daniel. Daniel dog 1806. I bouppteckningen upptogs tillgångar till ett värde av 859 riksdaler, därav 55 riksdaler för ¼ mantal i Sunneryd.

Vid sommaringet 1785 hade bonden Anders Andersson i Mark instämt sin broder Hans Andersson i Sunneryd och sin svåger Jonas Haborsson i Sunneryd. Daniel Johansson hade då bytt sig till en gård i Sunneryd och det var förmodligen något byte med Anders Anderssons ärvda del i Sunneryd.

Detta mål gällde en tvist om husröta och därvid hade också inlämnats en skriftlig överenskommelse som parterna tidigare träffat. Den återges här nedan.

*För bristande uppbyggnad och reparationer av hus och gärdesgårdar vid den fjärdedel här i gården, som Daniel Johansson tillbytt sig av Anders Andersson, upplåter vi till Daniel Johansson den stuga som vi har uppsatt mellan våra stugubyggnader. Den övertas som den nu befinnes med därtill hörande, innanrede och tillbehör av vad namn det vara må. Så ock tillhör honom alla de materialier som härtill är framskaffade. Härutöver betalar vi till honom i penningar vid påfordran med ränta å sex procent ifrån samma dato, nämligen jag Jonas Haborsson 457 daler kopparmynt eller 25 riksdaler 19 skillingar specie, och jag Hans Andersson 347 daler kopparmynt eller 19 riksdaler fyra skilling specie, som försäkras,
Sunneryd den 12 maj 1785.*

Jonas Haborsson Hans Andersson

Daniel Johansson Anders Andersson

Till vittnen: Peter Nilsson, Peter Jonsson, Jonas Jonsson i Bankaby, Olof Jonsson i Kushult.

De underskrivna vittnena intygade också att både Hans och Jonas frivilligt underskrivit och godkänt överenskommelsen. Rätten fastställde därmed överenskommelsen.

Daniel Johansson och Jonas Haborsson var instämnda till tinget 1804 för att de mot ersättning malt spannmål på sin kvarn i Sunneryd.

Efter Daniel Johanssons död 1806 blev Daniels gård delad. Dottern Sara Lena och hennes man Nils Persson övertog 3/16, se nedan. Dottern Katharina och hennes man Jonas Jonsson övertog 1/16, se nedan. Maria Persdotter bodde kvar i Sunneryd. När dottern Sara Lena med sin familj flyttade till Åeryd 1821 flyttade hon med dit. Efter deras flyttning till V Tollstad 1828 flyttade hon till Visjö, till sin syster Stina, som då var änka. Hennes man, bonden Anders Samuelsson, drunknade i Visjön 1820. Maria flyttade efter några år vidare, okänt vart.

Per Sundberg (1734), soldat
 Maria Eriksdotter (1720),
 Barn: Nils (1756), död i Sunneryd av halssvullnad 1764
 Elisabet (1759), död i Sunneryd av halssvullnad 1764
 Zachris (1760),
 Erik (1764)

Maria Nilsson (1688), inhyst soldatänka. Död 1772 av ålderdom.
 Maria Karlsdotter (1733), piga

Bakgrunden för Per och Maria är okänd. De kom till Sunneryd omkring år 1764 och han tillträdde som soldat. Födelseboken i Ödeshög har inget att berätta om Per och Maria eller deras barn. Enligt 1787 års mönstring var Sundberg 178 cm lång. Han dog 1790, troligen ute i fält. Det finns därefter inga uppgifter om Maria. Hon har troligen flyttat.

Hos familjen Sundberg bodde också soldatänkan Maria Nilsson. Var hon möjligen mor till Per eller Maria? År 1773-74 har också antecknats en piga, Maria Karlsdotter.

Quinfolket Maria (1698), fattighjon för Sunneryds rote. Död 1767.

Qvinfolket Maria var Sunneryds *rotehjon*. Var hon bodde vet vi inte. Qvinfolk var benämningen på en ogift kvinna som fött barn.

Nils Månsson (1730-06-09), torpare,
 Lena Nilsson (1731)
 Stina 1764-09-28,
 Maja 1768-08-21, gift med Lars Persson, se längre fram.
 Anders

Nils var möjligen son till Måns Håkansson och Ingeborg Nilsson i Tyrsabol. Lenas bakgrund har jag inget förslag till. Nils och Lena gifte sig 1761 och uppges då vara från Sunneryds ägor. Kanske var de då dräng och piga i Sunneryd. Därefter har de troligen bott på torpet Äskefällan. De uppges ha flyttat till Näteryd 1768.

Där är de dock inte noterade. De tycks inte finnas kvar i socknen, flyttade kanske utsocknes. Dottern Maja Nilsson var senare piga hos Lars Larsson, se längre fram. Nils uppgavs vara fattig. Hos dem på Äskefällan bodde också änkan Stina Arvidsdotter.

Maria Karlsdotter (1735),
 Barn: Elisabet och Vilhelm 1777-01-02, båda dog två resp. tre dagar gamla.

Maria uppges vara änka när hon 1772 flyttade till Sunneryds ägor. Hennes bakgrund är okänd. Hon uppges senare som *quinsperson* vilket kan tyda på att hon fött oäkta barn. Den 20 juli 1777 dog qvinfolket från Kushult Maria Karlsdotter av håll och styng. Detta uppger kyrkoboken. Om Maria

möjligen skulle vara från Kushult, född där, skulle hon kunna vara dotter till Karl Björkegren och hans hustru. De fick en dotter 1732 som döptes till Maria.

Vid vintertinget 1777 hade kronolänsmannen Olof Sundeman instämt drängen Johan Andersson i Kushult och *qvinspersonen* Maria Karlsdotter på Sunneryds ägor för lönskaläge. De hade under sin tjänstetid i Kushult haft olovligt umgänge med varandra. Hon blev havande och något före jul framfött ett flickebarn, som dock två dagar efter födseln avlidit. Kyrkoboken nämner också ett dödfött gossebarn. I domboken sägs att ingen av dem förut pliktat för lönskaläge. Båda uppgavs vara ogifta. Rätten dömde dem båda till böter.

Möjligen har det funnits två personer med detta namn.

Magnus Jonsson (1729), torpare
Märta Andersdotter (1711)
Barn: Katharina 1754-08-09, föddes i Öninge,
Märta 1757-06-10,
Johannes 1760-09-16,

Magnus och Märta gifte sig 1753. Magnus uppgavs då vara från Öninge. Var Märta kom från nämndes inte men vid vigseln påstods att de skulle bo på Sunneryds ägor. De kom från Öninge och bodde här på Sunneryds ägor under några år i slutet av 1750-talet och i början av 1760-talet men flyttade sedan till Stava. Där brukade de torpet Lussebo. Se vidare under Stava.

Jonas Cedergren 1725, f d soldat i Öninge
Anna Larsdotter 1740, från Sväm
Barn: Jonas 1749-01-28,
Jöns 1755-06-09,
Maja Stina 1766-09-18, död 1780
Katharina 1768-12-07, död 1769
Katharina 1776-08-25, död 1781
Maria 1780-08-29,
Maj Lisa 1782-05-16, död 1791

Jonas var från mitten av 1740-talet soldat för Öninge. Han gifte sig 1747 med Marta Persdotter och de fick flera barn. Hon dog av håll och styng den 4 april 1763. Jonas gifte sig 1765 med Anna Larsdotter. De kom till ett torp på Sunneryds ägor omkring 1772.

I Sunneryd är Cedergrens täppa omnämnd i storskifteshandlingarna. Den låg strax söder om soldattorpet. Jonas dog 26 mars 1806 av ålderdom, 84 år gammal. Han uppgavs då vara fattighjon. Anna Larsdotters hädanfärd tycks inte ha blivit noterad i kyrkoböckerna. Lars Jonsson nedan uppges vara svärfar till Jonas Cedergren, alltså far till Anna Larsdotter.

Enligt saköreslängden i domboken 1770 fick soldaten Jonas Cedergren från Öninge böta för att han slagit sin rotebonde Peter Mårtensson och *givit honom åkommor*.

Gästgivaren Johan Jönsson i Holkaberg hade till sommaringet 1778 instämt Jonas Cedergren med anledning av en skuldfordran på tre riksdaler och 40 skilling, enligt en skuldsedel från 13 augusti 1775. Cedergren erkände skulden och ålades av rätten att betala.

Lars Jonsson 1696, änkling, *fattighjon, Sunneryds rotagubbe*.

Lars Jonssons bakgrund är okänd. Han kom till Sunneryd omkring 1773. Han var far till Anna Larsdotter, se ovan. Han dog 12 maj 1779 av ålderdom, 81 år gammal.

Olof Olofsson	----, torpare
Maria Persdotter	(1739-02-26),
Barn: Peter	1765
Maria	1759
Annika	1762
Peter	1772-05-21
Johannes	1778-01-01, död i mässlingen 26 juli 1778.

Olof och Maria kom till Sunneryds ägor i början av 1770-talet, möjligen 1772 och troligen från Stora Lund i Västra Tollstad. De hade fyra barn, men endast sonen Peter föddes här. De övriga var födda tidigare, i någon annan socken, kanske Västra Tollstad. Det finns en anteckning om att hennes man, Olof Olofsson 1773 bodde och arbetade i Stava. Därefter försvann Olof. Han rymde hemifrån.

Olof och Maria är omnämnda i en husförhörslängd från 1772-74. Den är något ofullständig. Där upptas änkan Kerstin Månsdotter, 63 år gammal 1766 samt dottern Maria och hennes barn.

Detta kan tala för att Maria Persdotter var dotter till soldaten Per Lindahl och Kerstin Månsdotter på Bankaby ägor.

Maria bodde kvar på Sunneryds ägor ett antal år. 1778 födde hon en son, Johannes. Far till honom var drängen Anders Andersson på Orrnäs. Detta påstod åtminstone Maria Persdotter. Det blev tingssak av detta. Anders Andersson nekade till allt men soldaten Sundberg, som tydligen bodde granne med Maria vittnade och berättade. Han hade sett Anders där både mornar och kvällar, men om han legat där om nätterna kunde Sundberg inte veta. Sundberg hade dock hört hur Anders lovat henne något före jul *om du håller det du lovat, så ska jag göra vad jag kan, och erlægga plikten*. Anders hade också lovat att skaffa henne husrum på Äng för att sköta baron Boijes kreatur, och att han framdeles kunde få vigas vid henne.

Detta hade Sundberg hört Anders säga till henne. Anders fortsatte att inför rätten neka till lägersmålet och han erbjöds då att nästa ting med ed fria sig. Det är okänt hur han gjorde, men det troligaste är att han då erkände faderskapet.

En annan fråga i sammanhanget var huruvida Maria Persdotters man ännu var i livet. Han hade ju rymt hemifrån och var försvunnen. Han skulle efterlysas. Vad detta ledde till kan vi möjligen få en tolkning till när Maria Persdotter den 27 juli 1788 i kyrkoboken skrevs som änka.

Familjens vidare öden är okända. Det är troligt att Maria och hennes barn flyttat från Sunneryd före 1790.

Måns Persson	1733-02-18, torpare,
Stina Maria Andersdotter (1731)	
Barn: Maria	(1755)
Anders	1764-05-18,
Stina	1767-03-03,
Katharina	1770-08-25,

Måns var son till korpralen Per Lindkvist och hans hustru Margareta Månsdotter. När sonen Måns föddes bodde de i Stora Krokeks soldat torp. Måns gifte sig med Stina Maria Andersdotter men när och var vigseln skedd är oklart. De bodde på Holkabergs ägor under 1760-talet. Måns Persson uppgavs vara ofärdig. Familjen flyttade omkring 1770 Näteryd, sedan till Börstabil 1773. Där bodde de troligen mycket kort tid. Senare samma år återfinns de på torpet Äskefällan på Sunneryds ägor.

Måns och Stina bodde inte särskilt länge heller på Äskefällan. Några år senare finns en annan familj där. Vart Måns och Stina och deras barn tog vägen sedan är okänt.

I slutet av 1700-talet började storskiftena i bygden. Vid skiftet i Sunneryd 1789 ägde Jonas Haborsson, Hans Andersson och Daniel Johansson var sin tredjedel, var sin gård. Protokollet över skiftet är ganska kortfattat. Om hustomten sägs ingenting men av kartan kan man se att de tre gårdarna fick var sin hustomt, en smal remsa mark.

Det var den gamla hustomten som delats i tre tomter och den gamla byvägen gick rakt över tomterna i den södra delen. Storskiftet innebar inte att de tre bönderna fick sammanhängande marker. Det kom inte förrän i laga skiftet omkring 1850. Fram till dess fick bönderna i Sunneryd bruka var sin del av åkrar och ängar i Sunneryd.

Peter Engel	1765-10-19, soldat, s t Jöns Åstrand på Sestorps ägor
H Stina Jönsdotter	1760

Peter Engel efterträdde Sundberg i mars 1791 som soldat i Sunneryds soldattorp. Peter var son till soldaten Jöns Åstrand och hans hustru Karin Persdotter på Sestorps ägor. Jag har inte funnit någon vigseluppgift. Stina Jönsdotters bakgrund har jag inte funnit några uppgifter om.

Peter uppgavs vid mönstringen vara gift samt östgöte och 170 cm lång. Hans tid som soldat i Sunneryd blev mycket kort. Han efterträddes året därpå av Erik Lejon. Engel blev sedan soldat för Äng. Åtminstone fanns det där en soldat med namnet Peter Engel under 1790-talet. Peter Engel blev senare bonde i Kushult. Där dog han 1844. Stina Jönsdotter dog 1806.

Erik Lejon	(1766-67), livgrenadjär, gift och infl. 1791
Maria Larsdotter	1768-09-13,
Barn: Maja Stina	1800-05-17, död i kopporna s å
Peter	1802-11-16, till Stockholm
Maja Stina	1806-12-09, död i torsken s å
Brita Stina	1806-12-09, död i tvinsot 1810

Erik Lejon vigdes 1792 med Maria Larsdotter från Narbäck. Han var redan då livgrenadjär för Sunneryd. Hans bakgrund är okänd. Maria var dotter till soldaten Lars Vesterlind och hans hustru Elin Månsdotter, se nedan. Lejon uppgavs vid mönstringen 1799 vara 185 cm lång samt östgöte. Han var närvarande vid generalmönstringen på Malmen den 18 juni 1806. Han uppgavs då vara 39 år gammal. Han var förmodligen därefter med i kriget i Tyskland. Han dog troligen under hösten 1809, okänt var och hur.

Bouppteckning förrättades 22 januari 1810. Han efterlämnade hustrun Maja Larsdotter samt två barn, Peter 7 år och Brita Stina tre år. Bland böcker nämnes en bibel, psalmböcker, en bok *Örta-gårdssällskap* samt en liten bönbok. Under kreatur uppgavs en häst om sex år, två kor, en årskalv, några får, ett ungsvin och en vit bagge.

Totalt uppgick värdet till 224 riksdaler, skulderna till fem riksdaler. Bland tillgångarna uppgick den avlidnas gångkläder till 24 riksdaler. Bouppteckningen gjordes av Jonas Jonsson och Johannes Persson i Sunneryd. Maria gifte sig 1810 med bonden Sven Jansson i Sunneryd.

Lars Vesterlind	1734-12-24, ryttare för Narbäck
Elin Månsdotter	1729 i Gränna
Barn: Jöns	1761-09-20, soldat för Hårstorp med namnet Lantz
Karl	1762-02-01, död 1772 i rödsoten
Peter	1764-, död 1772 i rödsoten (ej antr. i födelseboken)
Maria	1768-09-13, gift med soldaten Lejon i Sunneryd

Lars var sannolikt son till Jöns Nilsson och Margareta Karlsdotter i Börs-
tabol. Fadern blev sedan soldat för Sunneryd med namnet Sundkvist. Lars och Elin gifte sig 1759. Elin var möjligen från Isgårda i Gränna socken. Lars var ryttare för Lilla Krokek fram till omkring 1765 då de flyttade till Narbäck's ryttaretorp.

De flyttade från Narbäck omkring år 1800 till ett torp på Sunneryds ägor. Möjligen var det ett torp eller backstuga som hans föräldrar tidigare innehaft. Där dog Lars 1805, 76 år gammal, och Elin dog där 1808, 79 år gammal.

Torpet Äskefällan	(1782-1826)
Nils Jonsson	(1749) i Gränna, torpare på Äskefällan
H1) Kerstin Svensdotter	(1751-11-02),
H2) Lena Jonsdotter	(1752-10-07), död av värk 1811
H3) Lena Gustafsdotter	(1765), änka, från Klockargården, gifta 1813

Barn: Johannes	1784-12-13, torpare på Sunneryds ägor
Peter	1788-02-14, torpare på Sunneryds ägor
Stina	1790-03-08, död ?
Jonas	1793-06-13,
Stina	(1797), död 1798-10-26 av torsken,

Nils och Kerstin gifte sig 1782. Båda uppgavs då vara från Sväms ägor. Möjligen hade de ett torp på Sväms ägor. Bakgrunden för Nils har inte kunnat klarläggas. Han var född i Gränna landsförsamling. Han hade fyra systor, varav en, Elin Jonsdotter, avled på Äskefällan i Sunneryd 20 december 1812. Kerstin Svensdotter var troligen dotter till Sven Svensson och Margareta Svensdotter på Öninge ägor.

Nils och Kerstin brukade från 1782 torpet Äskefällan på Sunneryds marker. Det var beläget på Jonas Haborssons marker i söder intill gränsen mot Hårstorp. Kerstin dog av svullnad 1796 och Nils gifte sig 1797 med Lena Jonsdotter. Hon uppgavs vara från Sjögetorp. Möjligen var hon dotter till soldaten Johan Palmgren och hans hustru Greta på Stäckeryds ägor. Hon dog av värk 1811.

Bouppteckning företogs den 11 maj 1819 *hos den gamle backstugumannen Nils Jonsson efter hans hustru Lena Jaensdotter som avled den 29 april. Den efterlevande sjukliga mannen uppgav den lilla kvarlåtenskapen i boet sådant som de vid hustruns dödstimma befanns.* Vi får här en uppfattning av hårt arbete, sjukdom och stort armod.

Hans tredje hustru, Lena Gustafsdotter, dog 1819 av vattusot. Hon uppgavs vara född i Jönköping och hennes bakgrund är okänd. Hon hade förut varit gift med torparen Karl Andersson på Orrnäs ägor.

Nils Jonsson led av bråck och uppgavs vara utfattig vid mitten av 1820-talet. Även om inte han var den förste torparen på Äskefällan har han säkert lagt ned ett hårt odlingsarbete där under de år som han hade torpet. Mot slutet bodde han hos sin son, Johannes Nilsson. Nils Jonsson avled av bråck 18 mars 1826 och antecknades då som fattighjon.

Elin Larsdotter Broddman 1703, ryttareänka, rotehjon, död 1788

Den 20 januari 1788 dog ryttareänkan Elin Larsdotter på Sunneryds ägor. Hon hade varit gift med ryttaren Anders Broddman på Brodderyds ägor. Hon blev änka år 1781. När hon gifte sig med Anders Broddman 1739 uppgavs hon vara från Ödeshögs by. Hennes bakgrund i övrigt är okänd. Kanske var hon soldatdotter från Ängs ägor.

Peter Andersson	1746-08-08, torpare
Sara Gudmundsdotter	1736-04-02, död av värk 1798
Dottern Maja	1779-10-30, död av venerisk sjuka 1807

Peter och Sara vigdes 1764. Peter uppgavs då vara från Skrädeberg och Sara från Rödebol. Peter var son till torparen Anders Persson och Anna Arvidsdotter i Skrädeberg. Sara uppgavs vara från Rödebol och var troligen dotter till bonden Gudmund Jonsson i Rödebol. Peter var först torpare på Skrädebergs ägor. De var också brukare av en gård i Stora Krokek vid mitten av 1780-talet.

De kom till Sunneryds ägor under 1790-talet. Sara dog av värk 1798. En dotter till dem, Maja, dog 1807 av venerisk sjuka. Peter var fattig och gick omkring och tiggde i bygden. Han dog den 29 december 1810 av ålderdom, 81 år gammal.

De efterlämnade inga egna barn, men väl brors- och systerbarn. En brorson var Anders Samuelsson i Stora Krokek. Han var närvarande vid boupp-teckningen den 7 januari 1811. Hela Peters efterlämnade kvarlåtenskap värderades till 23 riksdaler.

Stina Bengtsdotter 1735, änka, död av ålderdom 1804.

I november 1804 avled änkan Stina Bengtsdotter på Sunneryds ägor. Hon hade förmodligen inte bott länge på Sunneryds ägor och hon är svår att identifiera. Möjligen var hon änka efter en torpare, Peter Nilsson på Ornäs ägor.

Efter storskiftet i byn 1789 ökades antalet gårdar. År 1820 var jorden uppdelad på nio ägare. Gårdarna delades, till en början informellt genom sambruk och på annat sätt. Formellt fastställdes delningarna i laga skiftet 1846, då antalet gårdar blev sju. Antalet torp ökade också undan för undan och totalt sett innebar detta en stor ökning av antalet människor i Sunneryd. Försörjningstrycket var stort.

Vid sommaringet 1790 hade Jonas Jonsson på sin faders, Jonas Haborssons vägnar instämt övriga Sunneryds åboar, Hans Andersson och Daniel Johansson rörande en fråga om storskiftets tillämpning. Frågan gällde äganderätten till nedfälld skog. Flera vittnen hördes i målet. Enligt rättens utslag var Jonas Haborsson berättigad till all den nedfällda skog som låg på hans tillskiftade skogslott.

Storskiftet väckte tydligen flera frågor. Vid sommaringet 1792 förekom en tvist mellan Hans Andersson och Daniel Håkansson rörande en ängslycka på Sunneryds marker. Gränsdragningen var tveksam. Målet uppsköts och upptogs på höstetinget. Men innan dess hade parterna träffat en överenskommelse, så att ängslyckan tillhörde Hans Andersson.

1/24 (1816-1845)

Nils Månsson	1792-05-24 i Gränna, klockare i Appuna
Anna Brita Jonsdotter	1785-12-19,
Barn: Anna Sofia	1821-11-27, förkvävd i sängen s å
Mathilda	1823, död s å

Nils och Anna Brita vigdes 1816. Hon var dotter till Jonas Haborsson och Maria Andersdotter i Sunneryd. Nils var son till Måns Nilsson och Sara Månsdotter i Jordanstorp i Gränna. De övertog hennes föräldragård, som var 1/6 mantal. Sedan minskades denna, troligen i flera omgångar. Nils flyttade till Appuna 1821 och uppgavs vara klockare där.

Anna Brita bodde kvar i Sunneryd och drev troligen själv gården några år men bodde sedan på ett undantag på gården. Hon var bara drygt 40 år gammal när hon fick sitt undantag. Det uppgavs senare att Nils Månsson rymt,

senare också att han dött. Anna Brita dog av bröstfeber den 1 mars 1845. De fick två barn tillsammans, men barnen dog tidigt.

Vid hösttinget 1818 antecknades i domboken en förlikning mellan Nils Månsson i Sunneryd och drängen Salomon Nilsson i Erikstorp rörande skuldfordran.

Vid vintertinget 1822 förekom ett mål där Nils Månsson i Sunneryd samt hustrun Katharina Andersdotter i Näteryd var instämnda och krävda på ersättning rörande husröta för en gård i Kråkeryd som de brukat ett antal år. Målet blev uppskjutet. Det blev troligen ingen fortsättning av det.

1/8 (1810-1828)

Nils Jonsson	1775-03-15, bonde,
Stina Andersdotter	1771-08-19 i Örberga
Barn: Maja Stina	1811-02-10, g m Johan Peter Petersson,
Anna Brita	1812-08-29, gift med Johan P Nilsson,
Jonas	1814-04-13, bonde i Kushult
Johanna	1817-09-26, g m Jonas Petersson i Vantekullen

Nils och Stina gifte sig 1810. Nils var son till Jonas Haborsson och De innehade och brukade 1/8 mantal. De stod också som brukare av $\frac{3}{4}$ mtl i Hårstorp under ett antal år omkring 1815-1822 men kom sedan tillbaka till Sunneryd. Nils Jonsson dog av "själfosot" efter en långvarig frossa 1828. Undantagsänkan Stina Andersdotter dog av värk 1844.

Kronolänsman Karl Svanbeck hade till hösttinget 1811 instämt bönderna Nils Jonsson och Nils Persson i Sunneryd för det att de uteblivit från mantalsskrivningen. De uppgav att de i sitt ställe sänt livgrenadjären Lantz och Lars Larsson i Sunneryd, varför de anhöll att för denna gången från påföljd bliva förskonade, när försummelsen utan deras vållande tillkommit. Rätten medgav detta men erinrade om deras skyldighet att personligen närvara nästa gång.

I domboken från vintertinget 1822 finns antecknat att Nils Jonsson och Stina Andersdotter sålt sitt ägande 1/16 mantal Sunneryd till Nils Månsson och hans hustru Anna Brita Jonsdotter i Sunneryd. I domboken från sommartinget 1822 finns antecknat att Nils Persson i Sunneryd till Nils Jonsson sålt en del av sin hustomt i Sunneryd. *Nämnda hustomt är i norr och söder och innehåller 70 $\frac{1}{2}$ alnar, bredden i den norra ändan är 19 $\frac{1}{2}$ alnar och i den södra 25 $\frac{1}{2}$ alnar och dessutom en källare i den norra ändan samt lite gräsvall med några fruktbarande träd.*

Denna affär skedde förmodligen i samband med att Nils Jonsson med sin familj flyttade tillbaka till Sunneryd efter ett antal år i Hårstorp.

Den 2 april 1823 skrevs ett nytt kontrakt. Då köpte Nils Jonsson av Anders Jakobsson och Kristina Jonsdotter den 1/16-del av Sunneryd som de dittills ägt. Lagfarten skrevs in vid vintertinget 1825.

Bouppteckningen efter Nils Jonsson upptog tillgångar för 3836 riksdaler och skulder för 1443 riksdaler, således en behållning av 2392 riksdaler. Den upptog bl. a. en parvagn, en enbetsvagn, skogsvagnar, en kärra med fjädersäte, fyra ärjekrokar, järnskodda kälkar, oskodda kälkar, mm. Vidare framgår att där fanns tre hästar, ett par oxar, en vitröd stut, fyra kor och tre kalvar. Bouppteckningen efter Stina Andersdotter 1844 visade tillgångar för 41 riksdaler och skulder för 62 riksdaler.

Johannes Nilsson	1784-12-13, torpare,
Katharina Karlsdotter	1783-02-26
Barn: Karl Peter	1818-10-15, död 1830
Jonas	1822-07-21, död av inflammation och feber 1823
Maja Stina	1824-01-24, till Orrnäs 1848

Johannes var son till Nils Jonsson och hans hustru Kerstin på torpet Äskefällan. Katharina var dotter till torparen Karl Andersson och hans hustru Maria Johansdotter på Råby ägor. Jag har inte funnit någon vigseluppgift. De gifte sig kanske i någon annan församling. Han var dräng i Västra Tollstaden någon tid. År 1818 föddes deras första barn, sonen Karl Peter, i Sunneryd. Hon uppges ha inflyttat från Örberga 1819, men det var nog bara tiden för inskrivningen i kyrkoboken. De bodde troligen någon tid hos hans föräldrar på torpet Äskefällan.

Den 30 april 1828 upprättades ett torpkontrakt och i detta står att Johannes Nilsson och hans hustru i båda deras livstid får ett stycke jord i Skansmarken. Det var beläget mellan landsvägen och bergen väster om vägen.

Det var bönderna Peter Nilsson, Lars Larsson och Johannes Persson som släppte till av sina marker till detta torp. Beskrivningen är allmänt hållen och det är svårt att veta exakt var hans torp låg, men det tycks inte passa in på Äskefällan. Det låg utmed den gamla landsvägen i Skansmarken.

Johannes uppgavs liksom fadern lida av bräck och var även han utfattig. Han dog 1848. Katharina dog något år senare. Dottern Maja Stina blev piga på Orrnäs 1848. Sedan följde pigtjänster på gårdarna i Ödeshög, Gatugården och Riddargården. Hon gifte sig inte.

Hon bodde någon tid på äldre dar i Sunneryd men flyttade åter till Ödeshög 1873. Hon bodde där tillsammans med Hedda Johansdotter Mård på Riddargården. Hon avled av slag 1889 den 8 mars och skrevs då som *fattighjon*.

Av domboken för sommaringet 1807 framgår att kronolänsmannen Sundelius hade instämt drängen Jonas Eriksson från Sunneryd. Denne hade under en fångskjuts från Sunneryd till Uppgränna låtit tre fångar komma på flykten. Sunneryd hade i stället för kronoskjutsar ålagts ansvar för fångskjutsar. Av någon anledning hade Nils Jonsson i Stenkilsby fått ta detta ansvar.

Den 30 april 1807 kom en sådan fångskjuts till Sunneryd för vidare befordran till Uppgränna. De tre fångarna var förre sjömannen Anders Lundgren, hovslagarelärlingen Vilhelm Tubin och soldaten Anders Kindblom. De hade Landskrona som slutdestination.

En av dem var ofängslad och de övriga två var fängslade med *träblan-*
kar. Drängen Jonas Eriksson var vid tillfället ensam men trodde sig kunna
ensam utföra skjutsen. När de kommit till Isgårda i Gränna socken blev han
av den ofängslade arrestanten hotad med kniv och därefter hjälpte de två
fängslade varandra att komma lösa och därefter flydde de snabbt från plat-
sen.

Jonas Eriksson skyndade fram till Isgårda och fick där hjälp med efter-
sökning men utan resultat. Inför rätten anhöll han om förskoning från an-
svar, eftersom han inte av någon försummelse låtit arrestanterna fly. Rättens
utslag blev att både Jonas Eriksson och Nils Jonsson friades.

1/8 (1801-1810-

- 1) Peter Hansson 1775-08-12, bonde,
- 2) Måns Nilsson 1756-03-12,
- 3) Peter Jakobsson 1792-08-31, torpare,
- H Anna Jonsdotter 1775-07-04,
- Barn: Gustaf 1797-03-02, styvson, död 1810 av magplåga
- Johannes 1806-06-10, bonde i Sunneryd, se längre fram
- Maja Lisa 1801-06-20, död (?)
- Nils Månsson 1816-02-14, död av slag s å
- Anna Brita 1793-03-03, gift med soldaten Sundström, se nedan.

Peter och Anna vigdes 1801. Han var son till Hans Andersson och Sara
Eliadotter i Porsarp. Anna Jonsdotter var dotter till Jonas Jonsson och Maria
Andersdotter i Svåms Jonsgård. Peter övertog sedan föräldragården, eller en
del av denna, i Sunneryd.

Det blev inget långt äktenskap. Peter dog av bröstsjuka 1810. Vid denna
tidpunkt innehade han 1/24 mantal. Detta värderades i bouppteckningen till
167 riksdaler. Där hade de en ko och ett får.

Anna gifte sig 1815 med änkomannen Måns Nilsson. Denne var son till
Nils Hillebrand och Brita Jonsdotter i Hårstorp, senare Börstabol. Han hade
föret varit gift med Katharina Nilsson och de hade haft en gård i Stora
Krokek. 1811 flyttade de till Rossholmen. Där dog Katharina Nilsson av
håll och styng den 26 februari 1811. Måns Nilsson flyttade då till Sunneryd
och gifte sig med Anna Jonsdotter. Han dog 1818 av slag.

Hon ingick 1822 nytt äktenskap med Peter Jakobsson, född 1792 och
torparson från Kråkeryd. Han var 17 år yngre än Anna. De hade sedan ett
torp som troligen låg på Peter Svenssons mark. Styvsonen Gustav var en
systemson till Anna Jonsdotter. Peter Jakobsson dog av bröstfeber 1841 och
Anna dog 1843 efter några års sjukdom. Hon överlevde tre män.

Bouppteckningen efter Peter Jakobsson upptog 28 riksdaler i tillgångar
och 30 riksdaler i skulder. Bouppteckningen upptar bl. a. en gammal, liten
stuga, ett litet hus samt ett får och en lammunge.

Peter Jakobsson hade till vintertinget 1815 instämt bonden Johannes
Månsson i Sväm med följande skrivelse: *Bonden Johannes Månsson i Sväm*
som förr varit min förmyndare har till mig avlämnat räkning över sin för-
myndarebefattning. Av denna inhämtas att min lilla behållning av arvet ef-
ter mina föräldrar utgjorde den 1 maj 1813 summa 68 riksdaler sex skil-

lingar riksgäld. Han har sedermera lämnat mig kontant femton riksdaler men har därefter trots flera vänliga påminnelser icke kunnat förmås att utgiva återstoden. Jag ser mig därför föranlåten begära kallelse och stämning till häradsrättens vinterting och där åläggas att utbetala återstoden. Vid upprop av målet framkom att parterna hade förenats, varför rätten lät saken bero.

Den 3 januari 1839 köpte Peter Pantzar och Stina Hansdotter 1/24 mtl Sunneryd av Johannes Persson, Anna Greta Emanuelsdotter, Peter Jakobsson och Anna Jonsdotter för 900 riksdaler banko, enligt ett köpeavtal som inlämnats till häradsrätten 1840.

? (1801-1812)

Anders Mattiasson	1780-06-26 i Heda
Maja Hansdotter	1772-01-25,
Barn: Maja Stina	1802-10-11, död ?
Johanna	1806-02-08, född i Stora Krokek
Johannes	1808-06-04. död av magtorsken 1809
Maja Stina	1811-07-14, död av hjärtsprång 1811

Anders var son till bonden Mattias Andersson och hans hustru Maria Karlsdotter i Jättingstad i Heda. År 1802 uppges i domboken att Anders var bonde i Sunneryd tillsammans sin far. Anders gifte sig 1801 med Maja Hansdotter, dotter till Hans Andersson och Sara Eliadotter i Sunneryd. Senare återfinns Anders och Maja på ägorna där de hade ett torp.

Under åren 1804-1807 hade de ett torp på Stora Krokeks ägor men därefter kom de tillbaka på Sunneryds ägor, till ett förpantningstorp som de köpt av Lars Larsson och var beläget utmed Holavedsvägen, se under Lars Larsson. Maja dog 1812 av bröstfeber.

Anders uppgavs 1809 vara vargeringskarl, vilket var en sorts reservsoldat. Han är omnämnd i domböckerna, bl. a. i ett mål mellan honom och Lars Larsson i Sunneryd angående diverse ersättningar. Han har troligen efter hustruns död flyttat från Sunneryd och hans vidare öden och äventyr är okända.

1/4 (1820-1832)

Peter Svensson	1790-07-18 i Stora Åby, bonde, gifta 1819
Sara Lena Hansdotter	1789-04-09, öUllbergö
Barn: Kristina Lotta	1820-06-03, död två dagar gammal
Johanna	1821-10-21, sjuklig, <i>till hus</i> i Hårstorp, död 1869
Andreas	1824-09-19, <i>galen</i> , död av slag 1840
Johannes	1829-05-02, <i>dålig läsning, kallas Ullberg</i>
Karl	1835-03-14, kan ej läsa. till V Tollstad 1855.

Peter och Sara vigdes 1819. Han var från V Tollstad och hon från Maltmossen. Bakgrunden för honom var möjligen att han var son till torparen Sven Jönsson och hans hustru Stina Jonsdotter på Prostgårdens ägor i Stora Åby. Hon var dotter till Hans Andersson och Sara Eliadotter i Sunneryd. Hon hade upplevt en sorglig barndom. Hennes far, Hans Andersson, dog på

fästning 1799 när hon var endast tio år gammal. Hennes mor dog året därefter.

Barnen skingrades åt olika håll. Sara Lena var piga hos Nils Persson i Maltmossen när hon gifte sig 1819 men hade varit på andra håll dessförinnan. Ölmstad är nämnt i husförhörslängden.

Peter och Sara kom 1820 till Sunneryd och innehade från början 1/4 mantal. Senare uppgavs de vara innehavare av endast 1/48 mantal. År 1829 sålde de denna 1/48-del till Johannes Persson för 300 riksdaler. I husförhörslängderna stod de som innehavare av 1/48-del ytterligare ett antal år. Från 1840 hade de endast en backstuga.

Denna familj har en sorglig historia. Det tycks ha börjat bra för både Peter och Sara. Båda tycks ha haft ett bra utgångsläge men med tiden gick det sämre. För barnens del var det diverse mentala bekymmer.

Anteckningar om dålig läsförmåga hos barnen förekom i flera husförhörslängder. Peter Svensson uppgavs på 1840-talet vara fattig och dog 1846 av vattensot. Sara dog av lungsot 1845. Av utdraget ur domboken nedan att döma, hade Sara Hansdotter också namnet Ullberg.

Äldste sonen Andreas drabbades redan tidigt av sjukdom. I husförhörslängden nämnes *slaget* och att han var *galen*. Han dog av *slaget* redan vid 15 års ålder.

Dottern Johanna var piga i bygden. Hon var sjuklig och bodde under åtskilliga år ötill husö hos Grip i Hårstorp. Hon dog där av bröstlidande 1869. Sönerna Johannes och Karl bodde troligen kvar i föräldrarnas backstuga. Johannes Ullberg bodde kvar i Sunneryd som fattighjon. Han uppgavs vara svagsint, han straffades för tidelag 1853 och klarade i kunskapsväg endast Lilla Katekesen. Han dog 1877 av lunginflammation. Sonen Karl flyttade 1855 till V Tollstad. Hans vidare öden och äventyr är okända.

Gustaf Andersson i Maltmossen hade till höstetinget 1842 instämt hustrun Sara Hansdotter Ullberg i Sunneryd för att hon om honom utspritt äreröricht rykte. Vad ryktet bestod i framgår inte av protokollet. Sara Hansdotter uteblev men målet upptogs vid vintertinget 1842. Sara uteblev även då och målet fick uppskjutas igen.

Sara Ullberg uteblev även på sommartinget 1842. Rätten utdömde nu böter och vite. Vid vintertinget 1843 kom rättens utslag. Sara Hansdotter Ullberg dömdes, för att sanningslöst ha beskyllt Gustaf Andersson för *olovlig beblandelse med en qvinsperson*.

Hon dömdes att böta 24 skilling banco till treskifte mellan kronan, häradet och käranden. Dessutom skulle hon ersätta hans kostnader och besvär med tre riksdaler 36 skilling banco samt också vittnena Anna Sundström, Stina Nilsson och Anna Jonsdotter deras tingsbesök med 16 skilling banco till dem vardera. Om denna familj skulle kunna skrivas en roman.

1/12 (1805-1849)

Sven Jansson	1771-09-22 i Haurida, bonde på 1/12 mtl,
Maria Larsdotter	1768-09-13,
Barn: Peter	1802-11-16, till Stockholm
Maja Stina	1806-12-09, död i torsken s å
Brita Stina	1806-12-09, död i tvinsot 1810

Sven Jansson kom från V Tollstad 1805. Han var son till bonden Johan Månsson och Kaisa Svensdotter i Nannarp i Haurida socken. Sven var dräng i Ödeshögs Gatugård innan han 1810 gifte sig med Maria. Hon hade förut varit gift med soldaten Erik Lejon. Denne dog 1809. De innehade sedan en gård i Sunneryd. Uppgifterna om gårdsinnehavet varierar, från 1/24 mtl till 1/12 mtl och slutligen 1/8 mtl. Sven dog av *dålig mage* 1846. Maja dog 1849.

Bouppteckningen efter Sven Jansson 1846 visade tillgångar på 462 riksdaler och skulder 13 riksdaler. Fastigheten 1/8 mantal Sunneryd upptogs till 333 riksdaler.

I Skansbacken (Englundsbacken) finns inhugget i bergväggen: ö1821 SJSö. Motsvarande finns också inhugget i en sten i stenväggens på motsatta sidan av vägen. Förmodligen har det skett i samband med en reparation eller ombyggnad av vägen. SJS betyder förmodligen Sven Jansson.

Vid sommaringet 1824 hade kronolänsmannen Söderström instämt drängen Jonas Olofsson från Skrädeberg. Denne hade söndagen den 18 januari 1824 tillsammans med två kamrater kommit hem till Sven Johansson i Sunneryd. Efter en del samvaro hade de blivit oeniga.

Drängen Johannes Jonsson hade slagit vad med Jonas Olofsson att denne inte skulle kunna slå sönder en nöt med pannan mot väggen. Ett kvarter brännvin gällde vadet. Jonas Olofsson klarade vadet, han krossade nöten. Hur det gick för hans panna vet vi inte, men en stund senare hade Jonas Olofsson kommit i gräl med Sven Johansson och sade att *han skulle göra honom något*.

Strax därefter hade sällskapet lämnat Sven Johansson och hans hustru. Natten därefter hade någon tagit ut Sven Johanssons häst och slagit ihjäl den. Jonas Olofsson var starkt misstänkt men ville inte erkänna. Rätten ålade honom att vid nästa ting avlägga värjomålsed om hon ville fria sig från misstanken.

Jag har inte funnit någon notering mera om detta mål och vi vet således inte om Jonas Olofsson avlade någon värjomålsed. Kanske blev det förlikning?

I domboken för 1828 är noterat att Sven Johansson och hans hustru den 3 februari 1827 överlät 1/39-del i 3/16 i Sunneryd till drängen Peter Eriksson i Sunneryd.

Vid hösttinget 1832 noterades under lagfarter att Peter Eriksson och hans hustru Brita Karin Andersdotter sålt 1/32 mantal Sunneryd till Sven Johansson och hans hustru Maria Larsdotter för 408 riksdaler riksgäld.

Kontraktet skrevs den 18 oktober 1831. Dessa affärer ser kanske märkliga ut, men Peter Eriksson var en son till Maria Larsdotter i hennes första äktenskap, med Erik Lejon.

Kronolänsmannen Nelson hade till sommaringet 1831 instämt Sven Johansson och Peter Nilsson i Sunneryd. För Sven gällde åtalet att han söndagen den 6 mars 1831 och andra tillfällen olovligt utminuterat brännvin. För Peter Nilsson gällde det fylleri. De dömdes till böter.

Peter Nilsson uppgavs vara skatteman från Sunneryd. Möjligen kan vi ändra det till Skrädeberg. En torpare Peter Nilsson fanns på Sunneryds ägor.

Den 25 oktober 1835 sålde Sven och Maria sin gård, 1/16-dels mantal Sunneryd, för 1000 riksdaler riksgäldsmynt till Johannes Karlsson i Skrädeberg. Därefter bodde de kvar på ett undantag på gården. Vid hösttinget 1839 hade kronolänsman Nelson åtalat Sven Jansson för olovlig brännvinsutminuterung. Sven erkände förseelsen och dömdes till böter.

3/16 (1807-1821)

Nils Persson 1780-12-08, bonde,
Sara Lena Danielsdotter 1789-04-09,
Barn: Maja Lisa 1808-01-27,
Peter 1810-09-08,
Jonas 1813-02-28,
Johannes 1816-06-29,
Kristina 1819-05-05, g m Nils Gustafsson, Källstads förs.

Nils var son till bonden Per Persson och hans hustru Elin Månsdotter i Svåms Erlandsgård. Sara Lena var dotter till bonden Daniel Johansson och Stina Persdotter i Sunneryd. Nils och Sara Lena gifte sig 1807 och innehade sedan 3/16 mantal i Sunneryd. De flyttade till Åeryd 1821. År 1828 flyttade de till V Tollstad. Deras vidare öden är okända.

3/16 (1821-1826)

Håkan Jonsson 1801-01-17 i Stora Åby, bonde, g 1821
Lena Maja Persdotter 1793-01-06,
Barn: Jonas 1822-12-01, död i Vadstena av venerisk sjuka 1823
Johannes 1824-12-05,

Håkan var son till Jonas Jonsson och Stina Persdotter i Torestorp i Stora Åby. Han gifte sig 1821 med Lena Maja Persdotter som var dotter till livgrenadjären Peter Vesterberg i Sväm och hans hustru Maria Gabrielsdotter. Håkan och Lena kom till Sunneryd 1821 och övertog då av allt att döma den gård om 3/16 mtl som Nils Persson innehåft, se ovan. De flyttade 1826 till Veta.

I domboken för vintertinget 1825 intogs ett torpkontrakt. I detta ger Håkan Jonsson löfte till *förra beväringsskarlen Johan Krok på Hårstorps ägor och hans hustru Maja Jonsdotter på deras livstid får bygga och bebo på mina ägor i den så kallade Skansmarken*. Det var av allt att döma det torp som senare kallades Englunds.

Storfamilj

1/16 (5/96) 1806-1852

Jonas Jonsson 1784-06-30, bonde,
H1) Katharina Danielsdotter 1784-07-25,
H2) Anna Lotta Nilsson 1798-03-25, gifta 1820, död 1837 i barnsäng
H3) Inga Stina Håkansdotter 1813-11-30 i Adelöv,
Barn: Peter 1807-08-05, gift
Johannes 1810-03-30, död s å av torsken
Maja Stina 1812-01-08, gift med soldaten Käck i Sunneryd

Johanna	1814-10-23, se nedan
Karl Johan	1817-10-25, bonde i Kråkeryd
Johannes	1821-02-08, död samma år
Johan	1822-11-18, utfl. till Gränna 1837
Anna Sophia	1825-04-19, död s å av kikhosta
Christopher	1827-10-26,
Gustava Dorotea	(1830), död 1830-09-21 av kikhosta, 5 mån. gammal
Jonas Gustaf	1831, utfl. till Stockholm 1853
Anders Alfred	1834-05-06,
Viktor	1837-05-16, död samma år i mässlingen
Hedda Kristina	1839-07-17, död 1840 i kopporna,
Frans August	1840-11-26, död 41
Emilia Mathilda	1842-01-13,
Edla Christina	1846-10-01,
Augusta Amanda	1849-04-14,
Frans Oskar	1852-02-20,

Jonas var son till Jonas Jönsson och Maria Andersdotter i Sväm s Jonsgård. Katharina var dotter till Daniel Johansson och Maja Persdotter i Mark, senare boende i Sunneryd. Jonas och Katharina gifte sig 1806 och förvärvade då 1/16 mantal, kanske en del av hennes föräldragård.

Den 18 juni 1807 upprättades ett inbördes testamente mellan Jonas Jonsson och Katharina Danielsdotter.

Katharina dog av hetsig feber 1819 och Jonas ingick nytt äktenskap 1820 med Anna Lotta Nilsson, dotter till Nils Larsson och Katharina Persdotter i Kalvhult i Stora Åby. Hon dog i barnsäng den 23 maj 1837.

Jonas Jonsson ingick ett tredje äktenskap, med Inga Stina Håkansdotter, dotter till Håkan Månsson och Stina Hansdotter i Graven, Adelövs socken. I detta, det tredje äktenskapet, föddes ytterligare sex barn. Det var många barn i detta hus. Hela 18 barn hade Jonas med sina tre hustrur. Jonas Jonssons hustomt låg i norr utmed Holavedsvägen.

Troligen hade Jonas och Katharina flyttat från byns gamla hustomt och byggt nya hus. Jonas dog 1852. Inga Stina Håkansdotter flyttade därefter från byn, först till Skrädebergs ägor, sedan till Hårstorps ägor.

Jonas var skrivkarl och åtog sig sådana uppdrag. Enligt domboken från sommaringet hade han hållit en auktion i Haningetorp den 30 september 1814 och det blev sedan tvist om ersättningar efter denna auktion. Han hade också lite andra skulder att driva in, vilket också domboken kan berätta.

Jonas blev angiven för att ha prånglat ut falska sedlar. Han frikändes dock i hovrätten den 26 juli 1826. Om sonen Peter kan nämnas att han för sedelförfalskning dömdes ärelös och till tre år på fästning i halsjärn 1826. Detta måste av oss, sena tiders barn, anses vara ett omänskligt hårt straff.

Bouppteckningen efter Katharina Danielsdotter 1819 upptog lösöre tillgångar till 608 riksdaler, 1/16 mantal Sunneryd till 250 riksdaler och ¼ mantal Forsby till 1000 riksdaler.

Vid höstetinget 1808 förekom ett tvistemål mellan bonden Jonas Jonsson i Sunneryd, kärke, och hans svåger bonden Olof Larsson i Stockseryd angående undantag i Sväm. Detta rörde Jonas Jonssons moder Maja An-

dersdotter. 1809 vid vintertinget förekom de båda igen. Tvisten gällde även då samma undantag.

Sommartinget 1809 tvistade de igen, om en gård i Sväm . Vid höstetinget 1809 tvistade de återigen, då om en lantmåteriförrättning på gården i Sväm . Vid sommartinget 1813 uppkom återigen en tvist om deras arv i Sväm . Jonas Jonsson förekom härutöver i en del tingssaker som rörde förmynderskapsärenden.

Bonden Nils Jonsson i Sunneryd hade till vintertinget 1813 instämt sin granne Jonas Jonsson. Det gällde då Jonas Jonssons getter som orsakat skada i ett åkergräde. Vid upprop inställde sig inte Jonas Jonsson, han var förhindrad av en auktion för en omyndigs egendom där han var förmyndare. Nils anhöll då att hans närvarande vittnen, skattebonden Sven Jansson och förstärkningskarlen Jonas Mur på Skrädebergs ägor skulle höras, vilket också skedde. De intygade att en Jonas Jonsson tillhörig get samt ett kid varit inne på kärandens åkergräde.

Vittnet Mur uppgav att getterna både 1811 och 1812 varit inne på Nils Jonssons åkergräde. Vittnena kunde dock inte upplysa något om skadans storlek. Målet uppsköts i övrigt. Målet upptogs senare vid samma ting och där dömdes Jonas Jonsson att betala ersättning till Nils Jonsson samt också att betala rättegångskostnaderna.

Dottern Johanna gifte sig 1841 med Johannes Jonsson, se längre fram.

Den 27 maj 1814 kom några människor vandrande på Holavedsvägen förbi Sunneryd. Det var inget ovanligt med det. Många människor färdades på vägen. De som nu kom gående var Jonas Bergström från Vadstena och en lumphandlare vid namn Erlandsson. De var törstiga och gick in i Jonas Jonsson stuga, som låg alldeles invid vägen. Där köpte de förtäring av Jonas Jonssons hustru, Katharina Danielsdotter.

Betalningen skedde med en sedel och vid växlingen härav fick Bergström tydligen nio riksdaler för mycket tillbaka. När Jonas Jonsson fick reda på detta hade sällskapet redan lämnat stugan. Jonas skyndade då efter dem för att få saken tillrättad, men det blev inte som han tänkt sig. I stället blev han slagen av Bergström med en käpp och fick gå hem igen med blodig näsa.

Han anmälde saken till kronolänsmannen som häktade sällskapet. Det blev tingssak och många vittnen hördes. Det tycks som om en stor del av människorna i Sunneryd varit samlade hos Jonas och Katharina i deras stuga vid tillfället. Det fanns många vittnen att höra. Men det var svårt att framvad som egentligen tilldragit sig. Rätten dömde den 6 juni Jonas Jonsson för olaga brännvinsutskänkning och Bergström för svordom.

Jonas Jonsson var auktionsförrättare och han förekommer i flera mål i domboken där han kräver betalning för auktionsskulder. Han åtog sig även andra skrivaruppdrag. Vid vintertinget 1822 förekom ett mål där Jonas Jonsson hade skuldfordringar mot rusthållaren Jonas Glad i Munkeryd. Skulderna härrörde från dels auktionsinrop och dels från lagsökningsärenden som Jonas åtagit sig för Jonas Glads räkning. Jonas Glad dömdes att betala sina skulder.

Av domboken från 1827 framgår också att Jonas Jonsson i Sunneryd instämt Gustaf Nilsson och hans hustru Kristina Karlsdotter till tinget med yrkande att utfå 22 riksdaler i ersättningar av olika slag. Jonas hade bl.a. skjutsat dem till och från Ölmstad åtskilliga år tidigare.

Gustaf och Kristina bestred kraven och Kristina berättade vid tinget att Jonas Jonsson skjutsat henne för åtta år sedan från Ölmstad till Sunneryd.

Då var äktenskap tillämnat mellan Jonas och Kristina. Då skulle Kristina stanna i Sunneryd så länge hon ville.

Äktenskapet blev inte av och nu ville Jonas ha betalt för denna resa. Målet blev uppskjutet eftersom Jonas ville inkalla flera vittnen. Men vid hösttinget 1827 meddelade Jonas att han blivit förlikat med Gustaf och Kristina och målet blev nedlagt.

Vid hösttinget 1835 uppkom ett mål mot Jonas Jonsson som gällde brännvinsutminuterings. Målet hade varit uppe tidigare men nu vid detta ting kom häradsrättens beslut. Torparen Jonas Jonsson på Sunneryds ägor dömdes att böta 10 riksdaler för olovlig brännvinsutminuterings. Om han inte kunde betala böterna hade han i stället sitta en vecka på länshäktet. I denna dombok kallas han torpare på Sunneryds ägor.

Jonas Jonsson i Sunneryd och hans hustru Inga Stina Håkansdotter hade vid vintertinget 1840 anhållit om häradsrättens fastebrev på 1/64 mantal krono skatte augmentshemman Sunneryd som de enligt bevittnad avhandling den 24 mars 1839 inköpt av Peter Jonsson, Johanna Persdotter, Johan Käck och Maja Stina Jonsdotter för 250 riksdaler banko.

Vi kan anta att Jonas Jonssons tre äktenskap och många barn medförde krav på uppdelning av tillgångarna. Han började som ägare av 1/16 mantal och hade 1840 minskat detta till 1/64 mantal.

I domboken från sommartinget 1821 kan vi läsa om pigan Anna Maja Nilsdotter från Sunneryds ägor. Hon hade själv instämt drängen Johannes Nilsson i Sunneby för ett lägersmål dem emellan där Anna Maja hade blivit med barn.

Kronolänsmannen Söderström tog över målet och vittnen hördes. Johannes nekade men vittnen kunde berätta om att Johannes hade försökt övertala andra att mot ersättning erkänna sig vara barnafader. Rätten dömde Johannes för lägersmålet att böta tre riksdaler.

Båda skulle betala till Ödeshögs kyrka, han en riksdaler, hon 32 skillingar, allt banko. De skulle också genomgå enskilt skriftermål i sakristian. Johannes dömdes också att till Anna Maja årligen utgiva ½ tunna råg, ½ tunna korn samt en riksdaler i uppfostringshjälp i femton år. Jag har inte kunnat identifiera denna piga, Anna Maja Nilsdotter.

Maja Jonsdotter 1787, gammal piga,

Maja Jonsdotter kom från Sväm till Sunneryd omkring år 1840. Hon var syster till Jonas Jonsson och bodde hos Jonas Jonsson och hans familj. Hon dog 1855.

1/16 (1804-1848)

Lars Larsson 1772-10-23, bonde,
Johanna Hansdotter 1791-07-13,
Barn: Maja Stina 1816-07-04, död av bröstfeber 1817
Maja Lotta 1818-10-23, g m Hans Peter Svensson i Hårstorp
Peter (1821), död av slag 1827
Kristina 1822-06-08, död av slag 1823
Andreas 1824-07-11, död av kikhosta 1826
Petrus 1831-07-17, död 1831
Peter 1827-03-22, död 1827 av slag,
Anders 1829-11-16, död 1830 av slag
Petrus 1831-07-17, död av bröstfeber, en månad gammal

Lars var son till Lars Eriksson och Anna Andersdotter i Amundeby. Hans föräldrar bodde senare i Stavreberg och Lars kom från Stavreberg till Sunneryd 1804. Han gifte sig med Johanna Hansdotter år 1815. Hon var dotter till Hans Anderson och Sara Eliadotter i Sunneryd. De fick åtta barn. Johanna dog 1831 i barnsönd. Han var då 43 år gammal och Johanna var 40. Lars Larsson dog av värk 1848.

Av deras åtta barn dog sju i unga år. Vi kan förutsätta att det varit många stunder av sorg och bedrövelse i Lars Larssons stuga. En fosterdotter fanns också, Maja Stina Andersdotter. Hon dog 1820 i mässlingen, 18 år gammal.

Endast ett barn, dottern Maja Lotta, levde upp i vuxen ålder. Hon gifte sig 1842 med Hans Peter Svensson. De kom 1844 från Hårstorp till Sunneryd, där de förvärvade 1/24 mantal. Se längre fram i denna berättelse om dem.

I bouppteckningen efter Lars upptogs bl.a. *en gammal skogsvagn, en enbets färdevagn, två gamla ärjekrokar, en gammal enbetsdrög, gödselboten, ett sto och en fölunge, en ko, en kviga, ett par stutar, en årskalv, fyra får och en bagge, några getter, några grisar*. Summa tillgångar 571 riksdaler. skulder 232 riksdaler, behållning 332 riksdaler.

Lars förekommer åtskilligt i domböckerna. Det var tvister med granar och det var tvister med släktingar. Det var också stämningar från kronolänsmanen. Vi skall se på detta.

Av domboken för höstetinget 1804 framgår att Lars var instämnd till tinget av torparen Anders Mattiasson på Stora Krokeks ägor angående ersättning. Av målet framgår att Lars bytt sin ärvda gårdsdel i Stavreberg mot en gård i Sunneryd. Anders Mattiassons hustru, Maria, var dotter till bonden Hans Andersson i Sunneryd.

Det var troligen hennes del i Sunneryd som Lars Larsson bytt sig till. Från början krävde Mattiasson en del av årets gröda samt ersättning för några timmerstockar. Senare ändrades kraven till åtta riksdaler för en försåld tredjedel av en stuga i Sunneryd samt några ytterligare mindre krav.

I målet inkom också en motstämning från Lars Larsson. Rättens utslag blev att Lars slapp Mattiassons krav. Det kan här tilläggas att Anders Mattiasson under några år var bonde i Sunneryd och då innehade och brukade han den gård som Lars Larsson sedan bytte sig till.

Mjölaren Karl Persson i Röttle hade till höstetinget 1805 instämt bonden Lars Larsson i Sunneryd. Han yrkade ersättning för att Larssons svin hade orsakat skada på gröda som Persson hade i Sunneryd. Vittnen i målet var bonden Peter Hansson i Sunneryd, hustrun Lena Jansdotter på ägora, torparen Nils Jonsson på ägora och drängen Sven Jonsson. Vittnena intygade att svinen inkommit genom Larssons dåliga hägnad. Rätten beslutade att Larsson skulle ersätta skadorna.

I domboken för vintertinget 1807 finns ett förpantningskontrakt på ett torp på Larssons ägor i den så kallade Kohagen. Där upplät Lars till Anders Mattiasson och hans hustru Maria Hansdotter ett torpställe i tio års tid mot en förpantningssumma av ett tusen riksdaler.

Denna mark är på storskifteskartan utmärkt med nr 32 och anges bestå av dels berg och dels av god äng. Den består av en långsträckt markbit öster om Skansbacken, något söder om den. Hus skulle uppsättas av förpantningsinnehavaren, liksom gärdesgårdar. Mulbete för en ko bland gårdens ungnöt om sommaren ingick årligen. Årlig skatt skulle betalas med 24 skillingar.

1805 åtalades Lars Larsson för olovligt umgänge med sin piga, Maja Nil sdotter. Detta mål blev omfattande. Många vittnen hördes. Flera av dessa berättade att *Lars och Maja bott tillsammans och legat i samma säng som äkta folk. Maja hade också blivit tjock och var vid skördearbetet 1804 bukig och såg sjuklig ut.*

Av människor som var där och hjälpte till med skördearbetet fick hon förebråelser om sitt samliv med Lars Larsson. Därvid lät hon dessa förebråelser gå vidare till Lars och sade: *Neka om du kan.* Lars ville dock inte kännas vid något ansvar. Efter Michaelitiden 1804 var hon återigen smal.

Ett vittne hade råkat höra ett samtal mellan Lars och Maja. Maja uttalade att *hon under nötplockning i ängen samma dag fått så ont att hon trodde det skulle gå sin väg. Lars hade då svarat: Den som hade mercurium. Maja svarade att hon ej visste var man kunde få sådant.*

Inför rätten erkände Lars och Maja inte något olagligt. Rätten förelade dem därför att de skulle inställa sig hos sin själasörjare för att där förmanas att bekänna. När målet upptogs på nytt hösten 1805 erkände de båda att de hade *haft köttsligt umgänge* med varandra.

Maja erkände också att hon varit med barn men hävdade att hon fått missfall. Rätten dömde dem till böter och enskild skrift. Vi kan anta att detta var ett samtalsämne i bygden. Den allmänna meningen var troligen att allt inte gått rätt till. Detta tilldrog sig på den tiden då Lars var ogift.

Maja Nilsson dotter erhöll 1815 ett torpkontrakt av Lars. Kontraktet återges här nedan som ett utdrag ur domboken: Enligt en till rätten vid höstetinget 1815 inkommen handling *förbinder sig Lars Larsson i Sunneryd att till pigan Maria Nilsson dotter som i flera år varit i min tjänst och förestått hushållningen upplåta till understöd för hennes framtida väl den kålgård som nu befinner sig uppodlad i Lars Larssons Kohage. Lars Larsson förbinder sig också att nära denna kålgård uppsätta en torpstuga att vara färdig före midsommaren eller 24 juni 1817.*

Denna handling undertecknades i Sunneryd den 17 augusti 1815 av Lars Larsson. Även Maria Nilsson dotter undertecknade och förklarade sig nöjd. Som

vittnen undertecknad Samuel Andersson i Bankaby och Petter Persson i Syllerstorp. Maja Nilsson gifte sig 1819 med Lars Persson, se nedan.

Vid hösttinget 1816 blev Lars Larsson instämnd av sina grannar som påstod att Lars hade olovligt huggit ner skog på den 1/8-del som de gemensamt ägde i Sunneryd. Lars hade under några år arrenderat denna del och sedan stod upp mot uppdrag om vilken skogsavverkning som Lars fick göra enligt kontraktet.

Grannarna hävdade att Lars hade huggit timmer och avyttrat detta. Lars hävdade att han bara hade huggit så mycket som behövdes för fastighetens underhåll. Rätten konstaterade att Lars sannolikt hade huggit skog för avsalu men att eftersom inte skadan kunde värderas blev han frikänd. Lars Larsson väckte därefter frågan om att denna fastighetsdel skulle delas mellan delägarna.

År 1818 hade Lars Larsson en tvist vid tingen med sin granne, bonden Jonas Jonsson, som hävdade att Lars hade slagit ihjäl en galtgris för honom. Denna tvist tog flera ting att klara ut. Lars hade kört bort några svin som hade kommit in i ett källand hos honom och i samband därmed kom denna galtgris att sluta sina dagar. Lars menade att han inte orsakat grisens död men rätten ålade honom att fria sig med värjomålsed. Därvid skulle Lars också få undervisning av sin själasörjare.

Denne meddelade då till rätten att Lars hade svaga kunskaper i kristendom och på grund av *vad han i övrigt kände till om Lars* tyckte pastor Rosén att Lars inte skulle få avlägga någon värjomålsed.

Rätten noterade dock att Lars *ordentligen nyttjar salighetsmedlen* och lät honom få avlägga sin ed. Då kunde han inte förmås till att avlägga eden och därför dömde rätten honom att ersätta grisens värde med fem riksdaler och att ersätta rättegångskostnaderna med två riksdaler. Beträffande det som pastor Roséni övrigt kände till om Lars Larsson kan vi säkerligen anta att det som avsågs var Lars Larssons kärleksaffärer med sin piga Maja Nilsson år 1805.

Vid hösttinget 1818 hade Nils Persson i Maltmossen i egenskap av förmyndare för Sara Hansdotter instämt Lars Larsson för att denne hade uppfört en stugubyggnad på Sara Hansdotters tomtplan i Sunneryd. Lars Larsson menade att stugan stod på hans egen mark. Målet uppsköts till vinteringen 1819.

Då hade två nämndemän synat platsen och kunde konstatera att Lars Larssons nyuppförda stuga låg helt på Sara Hansdotters hustomt. Målet handlade dessutom om husröta från en tidigare gårdsaffär. Rätten ålade Lars att betala till Sara Hansdotter nio riksdaler 36 skillingar för husröta samt att inom ett år flytta sin nya stuga till sin egen mark. Om inte parterna kunde genom något markbyte lösa frågan på annat sätt. Vi kan här ana att husen i byn fortfarande låg tätt.

Trafiken på landsvägen ökade och för de som bodde utmed vägen uppstod en del olägenheter. Det blev skador på gårdesgårdar, djur betades utmed vägen, olovliga vägar och stigar togs över ägorna och åverkan gjordes på skogen. Sommaren 1823 vände sig bönderna i Sunneryd, Jonas Jonsson

och Nils Jonsson, Sven Jaensson, Håkan Jonsson och Lars Larsson till häradsrätten och anhöll om tingsförbud mot sådana förseelser.

Häradsrätten utfärdade då ett förbud mot detta och satte också ett vite av tre riksdaler, 32 skillingar för alla som bröt mot förbudet, förutom böter och skadestånd. Innan någon kunde dömas måste dock förbudet kungöras i Ödeshögs och nästgränsande sockenkyrkor.

Vid hösttinget 1833 förekom ett mål som gällde slagsmål på landsvägen. Kronolänsman Nelson hade instämt Per Jonsson i Mark och Lars Larsson i Sunneryd. Slagsmålet hade skett i Skansbacken. Lars Larssons dotter, Maja Lotta, var också med och hade fått blodviten. Per Jonsson nekade till allt. Rätten hade ålagt Per Jonsson att till nästa ting avlägga värjomålsed.

Innan dess skulle han varit hos sin själasörjare och fått undervisning om edens vikt och värde samt erhållit allvarliga förmaningar. Peter Jonsson hade dock inte uppfyllt detta och rätten fällde honom till dryga böter för sin ohörsamhet.

Målet uppsköts i övrigt till nästa ting. Då konstaterades att Per Jonsson tidigare dömts *ärelös* och därför inte kunde tillåtas avlägga värjomålsed. Han friades därför också från brottsmisstanken. Lars Larsson däremot ansågs klart överbevisad om att ha förolämpat Per Jonsson på den allmänna landsvägen i Skansabacken och därför dömdes han till böter.

Vid hösttinget 1833 förekom Lars Larsson också i ett annat mål. Det var kronolänsmannen Nelson som hävdade att Lars Larsson i mars 1833 i Ers-torp och på flera andra platser varit *överlastad av starka drycker*. Även detta mål uppsköts till nästa ting.

Då konstaterades att ett av dessa fyllerier inträffat för mer än sex månader sedan och att han därför inte kunde fällas. Ett senare fylleri ansåg rätten inte vara fullt bevisat. *Larssons konstiga sinnelag och utseende vid tillfället kunde ha berott på att han kört omkull på vägen*. Därför friades han från fylleri även i det fallet men däremot hade han svurit. För det fick han böta.

Vi kan se att Lars Larsson här hade sociala problem. Hans hustru hade dött och flera barn hade dött. Vi kan på goda grunder anta att Lars Larsson såg livet tämligen meningslöst. Han hade nu bara en dotter kvar i livet. Vid vintertinget 1834 inlämnades en arvsförening där Lars Larsson tillsammans med dotterns förmyndare kommer överens om hur arvet efter modern skulle fördelas.

Med hänsyn till *boets gäldbundna beskaffenhet* träffades den överenskommelsen att Lars övertog och skulle ensam svara för boets skulder. Dottern blev ägare av halva gården, 1/24 mtl men som dottern endast var 14 år gammal skulle Lars ensam, utan någon avgift och skatterätt, bruka och begagna dotterns del under tre års tid. Häradsrätten betonade dock förmyndarens ansvar att tillse att Lars Larsson betalade sina skulder, så att de icke skulle komma dottern till last.

Lars Larsson ingick nytt äktenskap 1833, med Anna Stina Persdotter som då kom från Maltmossen. Hon kom att överleva Lars Larsson. Hon dog i Sunneryd 1855. Lars Larsson avled 1847.

Vid sommartinget 1835 åtalades Lars Larsson för att han vid husförhör i Sunneryd i januari 1835 samt i Ödeshög den 22 februari 1835 varit berusad. Målet uppsköts.

Vid sommartinget 1834 blev Lars Larsson och hans nya hustru, Anna Stina Persdotter, åtalade för olaga brännvinsbränning. De blev dock frikända, eftersom vittnesberättelserna inte hade något bevisvärde i detta mål, mot deras nekande. Vittnesmålen hade alltså i detta fall ingen betydelse.

Lars Persson (Brun)	1794-10-08, torpare,
H1)Maja Nilsson	1768-08-01, sjuklig, död 1840
H2)Johanna Jonsdotter	(1812), död 1845
H3)Sara Lena Svendsdotter	1814-05-17,
Barn: Gustava	1838-11-04, oä dotter till Johanna, död 1848
Anna Stina	1841-12-18, till Sjöstorp 1857
Johannes	1844-11-17, död 1845
Johan Peter	1847-04-27, puckelryggig

Lars och Maja gifte sig 1819. Lars var torparson från Ödeshög, son till torparen Peter Persson o Annika Samuelsdotter på Skrapegårdens ägor. Maja var torpardotter från Sunneryds ägor, dotter till torparen Nils Månsson och Lena Månsdotter, tidigare omnämnda i denna berättelse.

Maja var under åtskilliga år piga hos bonden Lars Larsson i Sunneryd och enligt domböckerna också hans älskarinna, se ovan. Observera ålderskillnaden. Maja Nilsson var 26 år äldre än Lars Persson. Hon var 51 år gammal när hon gifte sig med honom, han var 25.

Det torp som hon erhöll av Lars Larsson, se ovan, var Pellalyckan utmed Holavedsvägen, ganska nära Skansen. Som muntlig tradition har det ända in i våra dagar berättats att det hörts mylingar skrika i sänkan bakom husen vid Pellalyckan. Mylingar är enligt vår svenska folktro andar av mördade barn som söker sin mor.

Frånsett ett par perioder på Skrädebergs ägor bodde de sista tiden i en backstuga på Sunneryds ägor. Den var sannolikt belägen utmed Holavedsvägen ett litet stycke söder om soldattorpet. Maja dog av bröstfeber 1840. Den 25 april 1840 gjordes bouppteckning i närvaro av bl. a. hennes broder, Anders Nilsson i Norra Bråten. Bouppteckningen visade tillgångar på tre riksdaler och skulder för 12 riksdaler.

Efter Maja Nilssons död gifte sig Lars Persson med Johanna Jonsdotter som kom från Stora Krokek 1841. Johanna dog av bröstfeber 1845. Bouppteckningen efter henne visade tillgångar på nio riksdaler och skulder på åtta riksdaler, summa behållning en riksdaler. Lars gifte sig därpå med Sara Lena Svendsdotter Porslin 1845, som då kom hit från Hårstorp.

Lars Persson dog 1849 och uppgavs då vara inhyses fattighjon. Sara Lena gifte om sig 1861 med Johan Peter Jonsson som då flyttade från Stockeryds ägor till Sunneryd. Han dog 1868. Sara Lena Svendsdotter Porslin bodde sedan kvar i sitt lilla hus till sin död 1894.

Bouppteckningen efter Lars Persson upptar endast inre lösöre, bl. a. följande: *en gammal panna, en liten järngryta, en gryta skrå, en gammal bråpanna, en gammal liten brandring, tre gamla yxor, en gammal bankniv och*

en hammare, gammalt järnskrå, två gamla saxar, ett gammalt väggur med träverk, en soffa, två gamla stolar, två gamla bord, ett gammalt skrin, en gammal kista, ett gammalt skåp, en gammal kista, ett gammalt baketråg och en ståna, ett gammalt ämbar, en gammal rock, ett par linbyxor, ett par gamla dito, två gamla västar, två gamla hattar, gamla sängklädestrasor, två gamla flaskor och ett glas, två nya testamentsböcker, två gamla böcker, summa tillgångar fem riksdaler 22 skilling. Skulder fyra riksdaler 25 skilling.

¼, 1815-1818

Peter Pantzar 1782 i Lommaryd, bonde i Sunneryd

H Stina Hansdotter 1786,

Barn: Maja Stina Andersdotter 1802-10-11, (systerdotter till Stina)

Johannes 1816-03-05, bonde i Sunneryd,

Andreas 1820-09-13, bonde i Sunneryd på 1/6 mantal

Karl Johan 1822-07-12, bonde i Rossholmen

Johanna Sophia 1825-06-06, utfl. till Gränna. Änka, återkom 1858.

Maria Stina 1828-09-16, g m bonden Anders Nilsson i Hårstorp

Peter och Stina gifte sig 1809. Han var då livgrenadjär i Munkeryd och hon uppgavs vara från Munkeryd. Peter Pantzar var född i Lommaryd 1782-05-4, sannolikt son till soldaten Magnus Hane och Brita Johansdotter i Hulu soldattorp i Lommaryds socken.

Stina var tjänstepiga i Munkeryd. Hon var dotter till Hans Andersson och hans hustru Sara Eliadotter i Sunneryd. Hennes föräldrar dog 1799 resp. 1800 och Stina var därefter piga i bygden.

Peter och Stina flyttade 1815 från Munkeryds soldattorp till Sunneryd. De innehade här ¼ mantal, förmodligen en del av hennes föräldragård. De flyttade sedan till Kushult 1818. I domboken för 1818 uppges att 1/24 Sunneryd i Ödeshögs socken bortbyts av Peter Pantzar och hustrun Stina Hansdotter för 1/16 rusthåll Kushult till Sven Johansson och hans hustru Maria Larsdotter enligt bytesbrev av den 11 april 1817.

År 1839 återkom de till Sunneryd, då som ägare av 7/48 mantal. 1843 flyttade de till Rossholmen. De överlät då sin gård på sonen Johannes. Stina Hansdotter dog av lungshot 1855. Peter dog 1858 av ålderdom.

Vid höstetinget 1842 förekom en tvist mellan Pantzar i Sunneryd, kärande, och Johannes Persson i Narbäck, Jan Nilsson i Sunneryd och hans hustru Anna Brita Nilsson samt Andreas Andersson i Sväm. Rätten utdömde ett skadestånd till Pantzar på 50 riksdaler.

Abraham Falk (1741-02-02), död 1810

h Maja Andersdotter 1753-----

Abraham hade varit soldat för Folkarp i Adelöv från 1769 fram till omkring år 1800. Han var då gift med Maria Johansdotter. De hade gift sig 1769 och hon uppgavs då vara änka. Hon har förmodligen dött, men jag har inte funnit någon uppgift därom.

Hans bakgrund är okänd men troligen hade han sina rötter i Ödeshögs socken. Angivet födelsedatum tycks inte stämma.

Abraham och Maja gifte sig 1803. Han var då pensionerad soldat och hon uppgavs vara från Näteryd. De bodde sedan på Sunneryds ägor.

Abraham dog den 26 januari 1810 av slag i Adelövs socken och begrovs där, 69 år gammal. I bouppteckningen uppges att han efterlämnar hustrun, Maja Andersdotter, men inga livsarvingar. Egendomen värderades till 14 riksdaler. Bland tillhörigheterna kan nämnas en liten psalmbok samt en liten språkbok. Skulderna uppgick till två riksdaler. Maja Andersdotter har troligen lämnat Sunneryd efter 1810. Jag har inga ytterligare uppgifter om henne.

Anders Sundström	1784-03-01, livgrenadjär
Anna Brita Månsdotter	1793-03-03
Barn: Jonas	1816-02-19, död av slag 1817
Peter	1818-09-02, död av slag 1822
Jonas	1821-04-11, död av bröstfeber s å
Karl Anders	1823-01-17,
Lovisa	1825-07-10, död 1827
Lovisa	1828-09-18,
Maja Stina	1831-08-12,

Anders och Anna Brita vigdes 1815. Vid mönstringen 1815 uppgavs Anders vara 175 cm lång, östgöte, gift, 14 tjänsteår och 32 år gammal. Han var son till Olof Friberg och Maria Jonsdotter Fogelberg på Sjöstorp (om Maria Jonsdotter se nedan). Anna Brita Månsdotter var dotter till bonden Måns Nilsson och hans hustru Katharina Nilsdotter i Stora Krokek.

Hon hade troligen vuxit upp i Sunneryd eftersom Måns Nilsson i sitt andra äktenskap var gift med Anna Jonsdotter, se ovan.

År 1832 flyttade familjen till Skrädeberg, där de förvärvat en gård om 1/8 mantal. Där dog Anna Brita Månsdotter 1855 och Anders Sundström 1860.

I husförhörlängden uppges att Anders Sundström gjorde sig skyldig till fylleri år 1829. Domboken upptar också denna uppgift och där kan vi läsa att Sundström den 29 oktober 1829 vid Ödeshögs gästgivargård uppträtt överlastad av starka drycker. Sundström nekade till detta men han dömdes ändå till böter.

Änkan Maja Jonsdotter 1750-08-29, fattighjon, boende i en backstuga
Fd Johanna 1804-01-09, t Sväm s Sörg. 1820

Maja Jonsdotter var dotter till Jonas Fogelberg och Anna Persdotter på Råby ägor. Hon var således mor till Anders Sundström. Hon gifte sig 1776 med Olof Friberg, som då troligen var inspektör på Sjöstorp. De bodde där till mitten av 1780-talet, då de flyttade till Holkaberg, där Friberg var gästgivare. Några år senare flyttade de till Sväm s Bosgård där Friberg står som arrendator. Därifrån flyttade de till Sjöstorps ägor där Olof Friberg dog 1802, 76 år gammal.

Han var således 25 år äldre än Maja Jonsdotter. Hon flyttade sedan omkring i socknen med sin dotter Anna Maja, senare med fosterdottern Johan-

na. Hon kom till en backstuga på Sunneryds ägor troligen någon gång omkring 1815. Hon flyttade från byn 1828, okänt vart. Ett intressant mänsköde. Fosterdottern Johanna var dotter till Stina Olofsdotter på Sjöstorps ägor.

Johan Friberg	1779-06-25, torpare, f d korpral,
Stina Jonsdotter	1772-04-01 i Barkeryd
Barn: Peter	1803-09-13, g m Anna Brita Håkansdotter från Lakarp
Johannes	1805-04-28, död 1820 av bröstfeber
Gustaf	1807-01-05,
Brita Stina	1808-03-20, död 1821
Anna Greta	1810-09-11,

Johan Friberg var son till inspektoren Olof Friberg och Maria Fågelberg på Sjöstorp. Under någon tid på 1780-talet var fadern gästgivare i Holka-berg och därefter arrendator på Sväm s Bosgård. Johan blev först soldat för Bankaby men flyttade omkring 1820 till Sunneryd. De bodde där på byns gemensamma ägor. Han var således också bror till Anders Sundström som vi läst om tidigare. Han hade också sin mor, Maja Jonsdotter en tid boende i Sunneryd.

Johan Friberg skymtar ibland i domböckerna. Oftast har han varit med som vittne i någon förrättning som riksdagsmannen Samuel Andersson i Bankaby haft, men Johan Friberg tyck också haft någon sluttande bana vad gäller sin vandel och även sin ekonomi.

Rusthållaren Jonas Glad i Munkeryd hade lånat ut pengar till Friberg och hade tydligen svårt att få tillbaka dem. Vid hösttinget 1820 har Jonas Glad slutligen begärt att Friberg skulle arbeta av sin skuld. Hur detta lyckades har jag inte någon kännedom om.

Enligt ett kontrakt från 1820 hade Johan Friberg och hans hustru från den 14 mars 1820 av bönderna i Sunneryd fått ett litet torp på Sunneryds ägor på 50 års tid. Marken som ingick låg utmed landsvägen på östra sidan ungefär mitt emot soldattorpet.

Den 14 och 15 mars 1826 var det auktion i Sunneryd. Vem som sålde sin egendom framgår inte men i domboken står åtskilligt annat om vad som hände. Kronolänsmannen Nelson hade till sommaringet instämt rusthållaren Jonas Olofsson i Kushult, bonden Peter Nilsson i Skrädeberg, Nils Persson på Skrädebergs ägor, Peter Jakobsson, Johan Friberg och Peter Friberg vid Sunneryd.

De fyra förstnämnda åtalades för slagsmål och svordomar samt för att de varit överlastade av starka drycker. Den sistnämnde var instämnd enbart för att höras som vittne.

Åtskilliga vittnen hördes, bl.a. Johan Krok. Uppgifterna gick isär men vid hösttinget kunde häradsrätten meddela utslaget.

Vid auktionen fanns en fjärdingsman Jäder på plats för att sköta ordningen. Han fick åtskilligt att göra. Häradsrättens utslag är långt och här återger jag bara ett sammandrag av vad som dömdes.

Att de inblandade varit berusade framstod klart och tydligt. Peter Jakobsson och Peter Friberg undantogs dock från detta påstående. De ansågs var-

ken ha varit berusade eller ha deltagit i slagsmålet, men de övriga dömdes till böter, för att de varit *överlastade av starka drycker och svurit vid auktion.*

Peter Nilsson nekade till allt och han kunde därför inte dömas direkt. Han fick enligt den tidens sed möjlighet att avlägga värjomålsed vid nästa ting. Dessförinnan skulle han kontakta sin själasörjare för att av honom få *allvarliga och tjänliga föreställningar och undervisas om edens vikt och värde.* Om han därefter kunde avlägga eden kunde han bli friad från anklagelserna, annars skulle han dömas. Jag har inte sett någon fortsättning av målet.

Johan Friberg dog den 19 april 1829. Ur kyrkoboken hämtas följande: 20 april 1829 ö *Johan Friberg, f.d. korpral, nu backstugusittare på Sunnery ägor, född i socknen 25/6 1779, g 1802, icke väl känd för sin vandel. Under vredesmod sårade han sig med en kniv i magen natten till den 17, som det sades att inälvorna skred ut. Död av olyckshändelse, knivstyng i magen, begrovs 29, gift, 49 år gammal.*

I bouppteckningen upptogs tillgångar till 23 riksdaler och skulder till 15 riksdaler.

Stina Joosdotter bodde kvar på torpet. Hon var antecknad som fattig-hjon. Hon dog 1839. Dottern Anna Greta bodde kvar i en backstuga på ägor, kanske föräldrarnas stuga. Hon födde 1832 en son, Alfred. Anna Greta Friberg dog 1869. Sonen Alfred bildade familj och bodde kvar i Sunneryd, se längre fram i denna berättelse.

I bouppteckningen den 8 februari 1869 efter Anna Greta Friberg upptogs som tillgångar bl. a. hennes gångkläder för sju riksdaler, stugan med de små husen intill 30 riksdaler. Totalt uppgick tillgångarna till 55 riksdaler och skulderna till 13 riksdaler.

Sonen Peter Friberg gifte sig med Anna Brita Håkansdotter från Lakarp och de innehade under åren 1832-1835 ett torp på Sunneryds ägor. 1835 flyttade de till Lilla Krokeks ägor. 1837 flyttade de till ett torp på Hålans ägor.

Det finns många kvinnoöden att upptäcka när man läser gammal hembygdshistoria. Ensamstående kvinnor hade det oftast fattigt och svårt. Hur de klarade sig är svårt att förstå. Dessa två kvinnor här nedan som dött i Sunneryd eller på Sunneryds ägor har jag inga mera uppgifter om.

Maja Persdotter (1768), på Sunneryds ägor, död i venerisk sjuka 1807
Elin Jonsdotter (1752), piga, död av bröstfeber 1812.

Jonas Mur 1770, torpare, förstärkningskarl
Stina Persdotter 1787-12-16,
Johannes 1798-03-06,
Peter 1810-12-16
Andreas 1813-07-23, död 1815-10-21,
Jonas Gustaf 1816-06-17

Maja Abrahamsdotter 1755-09-10.

Jonas Mur var född i Gränna men hans bakgrund där är okänd. Han gifte sig med Ingrid Andersdotter och var soldat för Brötjemark i Ölmstads socken. De fick en dotter, Lena, år 1792, en dotter Maria 1793, år 1794 fick Jonas en *oäkta* dotter Sara med soldatänkan Granat.

År 1796 fick han en son Johannes med sin hustru Ingrid Andersdotter och 1798 ytterligare en son, Johannes. Ur *dödboken* i Ölmstad ser vi att första sonen Johannes dog 1797. Vi kan också se att hustrun Ingrid Andersdotter dog av *venerisk smitta* i mars 1808 i Brötjemarks soldattorp.

Efter att hustrun dött flyttade Jonas Mur till Ödeshög och blev torpare på Orrnäs ägor. Han gifte sig med Stina Persdotter 1809. Han uppgavs då vara avskedad soldat och torpare på Orrnäs ägor och hon uppgavs vara från Maltmossens ägor. Hon var dotter till artilleristen Peter Berglund och hans hustru Maja Abrahamsdotter i Näteryd.

Av husförhörslängden från 1805 framgår att sonen Johannes, född 1798, medföljt fadern till Ödeshög. Möjligen har sonen och döttrarna omhändertagits av släktingar. De finns sedan inte antecknade i husförhörslängderna och de har inte antecknats i *dödboken*. För Jonas och hans nya familj blev tillvaron långt ifrån ljus.

Under år 1809 uppgavs de vara lösdrivare. De hade lämna sitt torp på Orrnäs ägor. På Sunneryds ägor bodde de någon kort tid från 1810 och kanske något år framåt.

De flyttade sedan till något torp på Skrädebergs ägor igen. De är antecknade *vid Skrädebergs såg*. Hos dem bodde också Stinas mor, Maja Abrahamsdotter.

Jonas dog 3 juli 1817 som självmördare. Han hade gripits misstänkt för inbrottsstöld och förts till fångförarhemmanet i Stora Åby. Med en rakkniv skar han sig där i halsen och avled.

Från hösttinget 1822 finns noterat att Stina Persdotter hade instämt änkan Anna Olofsdotter för tjuvabeskyllningar. Inför tinget talade dock båda om att allt var fel och båda änkorna tog tillbaka allt de tidigare hävdat och målet blev nedlagt.

Stina bodde kvar en tid på Skrädebergs ägor, bodde tydligen i Skrädebergs såg enligt husförhörslängden. Efter någon tid flyttade hon med sina barn och sin mor till Maltmossens ägor. Maja Abrahamsdotter flyttades 1831 till fattighuset.

Stina Persdotter gifte sig därefter med Jonas Stark i Kopparp, se längre fram i denna berättelse. I början av 1850-talet flyttade de till Sunneryd. En son till Jonas och Stina bodde på 1860-talet också i Sunneryd.

Sven Porslin	1759 i Stora Åby, f.d. soldat
H3) Maja Hansdotter	1774-08-07 i Stora Åby,
Barn: Majstina	1788-10-01,
Ingrid	1799-10-03,
Hans	1804-03-29, död 1835,
Maja Lotta	1806-01-04, död 1816 (Katharina)
Peter	1808-06-03,
Johanna	1811-03-26, till Stavreberg 1827
Sara Lena	1814-05-17, gift och bosatt i Sunneryd,

Sven Porslin var livgrenadjär i Porsarp åren 1781-1807. Han hade varit gift två gånger innan han år 1803 gifte sig med Maja Hansdotter. Familjen Porslin flyttade 1807 från Porsarps soldattorp till Smedstorp. Sven förekommer omnämnd i domböckerna vid ett par tillfällen rörande tvistemål med släktingarna.

Sven och Maja övertog den gård som Majas moder ägde, eller en del av den. Omkring år 1815 flyttade familjen till Sunneryds ägor. Där dog Sven av slag 1817. Hans bakgrund i Stora Åby är inte känd. Närmare uppgifter om familjen Porslin och deras barn finns under Porsarp.

Maja Hansdotter bodde kvar i deras backstuga på Sunneryds ägor. Hon gifte sig 1833 med Bengt Persson på Stora Krokeks ägor och flyttade dit. Han dog 1840. Hon dog där 1853 av ålderdom, 83 år gammal.

Sonen Peter var i husförhörslängden åren 1821-31 antecknad som lösdrivare. Sonen Hans var dräng på olika håll i bygden. Den 7 mars 1835 tog han livet av sig genom hängning och *blev efter häradsrättens utslag av skarp-rättaren förd till skogs och nedgrävd i ovigd jord, självmord, 30 år gammal*. Vilka orsaker som låg bakom detta vet vi inte. Han var då dräng hos nämndemannen Johan Gustafsson i Tällekullen.

Döttrarna Johanna och Sara Lena var pigor i bygden. Johanna fick en *oäkta* dotter, Johanna, när hon var piga i Stora Krokek. Hon bodde sedan någon tid med sin dotter i en *egen stuga* i Hårstorp. De bodde senare i Sunneryd och är en del av bygdens torphistoria. När familjen var bosatt i Porsarp dog fem barn i unga år. Flera barn hade också lämnat hemmet innan Sven och Maja kom till Sunneryd.

I domböckerna i slutet av 1830-talet nämns smeden Velam. Han var smed och han var gift och de bodde enligt domboken i Sunneryd. Jag kunde först inte finna dem i kyrkoböckerna, inte förrän jag provade med en annan stavning av namnet, Veland. Då fann jag dem på Skrädebergs ägor.

Johan Gustaf Jonsson Veland	1801-04-11 i Vreta Kloster, torpare och smed.
h Kristina Askenblad	1798-06-06 i Mjölby
Barn: Karl Gustaf	1734-12-20 i Appuna
Anna Charlotta	1737-02-11

Vid vintertinget 1839 återupptogs ett mål där drängen Johan Schörling i Kushult av kronolänsmannen Nelson var åtalad för slagsmål. Det påstods att Schörling under natten mellan den 22 och 23 juni 1838 kommit till Veland. Där hade han med påk slagit på väggarna, rivit ned dörrarna till logen och ryckt Veland's hustru i ena armen.

Johan Schörling nekade till allt. Ändå fanns en del bevisning i målet och rätten hade förelagt honom att vid nästa ting avlägga värjomålsed. Dessförinnan skulle han av sin själasörjare undervisats i sin kristendom och om edens vikt samt faran av att vittna falskt.

När målet uppropades hade inte Schörling varit hos sin själasörjare och målet blev uppskjutet ytterligare. Hur det sedan gick är okänt.

Smeden Veland dog 1847 av karbunkel. Hans hustru, Kristina Askenblad, bodde kvar i åtskilliga år och hon uppgavs vara utfattig och ösupigö. Hon överfördes till Fattighuset och dog där 1865.

Under den första hälften av 1800-talet fördubblades andelen egendomslösa människor i Sverige. Sunneryd var inget undantag. Antalet familjer som bodde på ägorna ökade starkt. Därmed ökade också försörjningsproblemen.

Detta var en period av nyodling, gamla åkrar växte och nya tillkom. En stor del av stengärdesgårdarna tillkom nu. År 1820 fanns nio gårdar och på ägorna fanns troligen nio torp eller backstugor. Här bodde närmare ett hundra människor. Vi kan anta att det var liv och rörelse på den gamla Holavedsvägen, alltid människor i rörelse.

Peter Nilsson (Trygger) 1788-02-14, torpare, s t Nils Jonsson ovan
Katharina Nilsdotter (1777) i Appuna

Peter och Katharina vigdes 1826. Peter Nilsson var son till torparen Nils Jonsson på Äskefällan och föddes där 1788. Peter kallades också Trygger. Katharina var från Appuna och jag har inga uppgifter om hennes bakgrund. De var sedan torpare på Sunneryds ägor, sannolikt på det torp som tidigare innehafvs av Lars Persson och Maja Nilsdotter. Både Peter och Katharina dog i rödsotsepidemin 1857. De var troligen barnlösa.

Den 21 februari 1831 skrevs ett kontrakt om torpet i Kobetet på Lars Larssons mark, det torp som troligen också kallades Pellalyckan. Det var på fyra kappland och kontraktet var på livstid. Peter och Katharina betalade 40 riksdaler riksgäldsmünt och därefter 16 skillingar en gång om året. Gärdselvirke till inhägnad runt torpet fick tas på gårdens ägor och likaså risbränsle.

Det är troligt att det var Peter Nilsson som gav namn åt Pellalyckan. De uppgavs under de sista åren vara öinhyses torpareö. Pellalyckan låg utmed Holavedsvägen i söder, 3-400 meter norr om det torp som idag kallas Skansen, ca 200 meter söder om den punkt där den gamla skansen (befästningen) låg och där Englund's torp låg.

Platsen där torpet låg är en plats för spöken, vilket berättats om inledningsvis.

Hans Peter Emanuelsson 1814-12-14, bonde på 1/6 mtl,
Inga Maria Larsdotter 1816-02-18,
Barn: Johanna Sofia 1839-05-31,
Karl Johan 1841-06-05,
Petrus August 1843-12-30,
Frans Gustaf 1845-10-28,
Viktor 1847-12-05, död s å
Viktor 1848-12-25, död s å

Hans och Inga kom hit från Öjan 1847. De bodde troligen bara två år i Sunneryd. Han var son till bonden Emanuel Svensson och hans hustru Greta Jaensdotter i Kulltorp. Hon var dotter till bonden Lars Andersson i Klämestorp och hans hustru Sara Jonsdotter. Genom Sara Jonsdotter fanns röt-

ter tillbaka till Staffanstorp. Hans Peter och Inga Maria flyttade 1852 till Skorperyd.

Johan P Petersson	1813-05-12, bonde på 1/6 mtl,
Maja Stina Nilsson	1811-02-10,
Barn: Anna Brita	1829-02-09,
Maja Stina	1831-11-24,
Johanna Sofia	1835-09-19,
Johan August	1837-03-21,
Maria Kristina	1840-07-25, g m Johan Aug Johansson, se nedan
Karl Edvard	1842-02-13,
Per Emil	1844-02-10,

Johan och Maja kom hit från Narbäck 1843. Johan var son till Peter Jansson och Maja Persdotter i Porsarp. Maja var änka efter rusthållaren Johan Larsson i Narbäck och gifte sig med Johan 1839. Hennes föräldrar var Nils Jonsson och Stina Andersdotter i Sunneryd. Hennes farfar var nämndemannen Jonas Haborsson i Sunneryd.

Johan och Maja stannade i Sunneryd bara två år. År 1845 flyttade de till Porsarp. Han ägde dock 1/6 i Sunneryd i flera år därefter (ibland anges 1/12).

1/12 (1831-33)

Gustaf Johansson	1799-05-18 i Säby, bonde på 1/12 mantal Sunneryd
Anna Lisa Eklund	1800-02-02 i Ekeby,
Barn: Johan August	1826-12-10 i Säby, g m Anna Sofia Jonsdotter
Anna Sofia	1829-12-21 i "- , g m Anders Johan Jonsson, Stava,
Fredrika	1831-10-03, g 1851 med Jonas Hansson i Narbäck

Gustaf var son till bonden Jan Johan Larsson och Katharina Jönsdotter i Hycke i Säby församling. Anna Lisa var dotter till stålbrännaren Anders Eklund och Maria Danielsdotter vid Boxholms bruk.

Gustaf och Anna Lisa var bönder i Säby socken 1825-1831, därefter i Ödeshögs socken, i Sunneryd 1831-33, i Stavreberg 1833-41 och i Narbäck 1841-1851. 1851 köpte Gustaf en gård i Kopparp av Johannes Andersson och Sara Alexandersson, vilka då flyttade till Gyllinge. Anna Lisa Eklund dog i rödsotsepidemin 1857 och Gustaf dog samma år av bröstsjuka.

Gården i Sunneryd, 1/12 mantal, köpte de av Peter Nilsson och hans hustru Anna Kaisa Norrenius. Köpebrevet upprättades den 6 juli 1831.

1/12 (1833-38)

Sven Andersson	1802-04-30 i Adelöv, bonde
Anna Brita Hansdotter	1795-12-22,
Barn: Sven Peter	1831-05-14,
Kristina	1833-12-25, död 1834
Karolina	1835-03-26,
Anna Maria	1838-05-20,

Sven var son till torparen Anders Larsson i Källebacken och hans hustru Annika Bengtsdotter. Sven hade varit dräng i Munkeryd och i andra byar i bygden. Anna Brita var dotter till Hans Hansson och Brita Svensdotter i Munkeryd och hennes bakgrund var den s.k. Gyllingesläkten.

Hennes far dog under mystiska omständigheter i Munkeryd 1815. Hon gifte sig 1819 med Johan Matsson i Ösiö. Denne dog och hon ingick 1831 nytt äktenskap med Sven Andersson.

De bodde sedan i Munkeryd något år men flyttade 1832 till ett torp under Orrnäs. 1833 kom de till Sunneryd där de ägde 1/12 mtl. År 1838 flyttade de till Erikstorp och senare bodde de "inhyses" på Ödeshögs Skattegård. Där dog Anna Brita 1849.

Sven ingick nytt gifte med Johanna Sjöberg. Han skrevs då öutfattigö. Anna Britas broder Sven Hansson, slutade också sina dagar på liknande sätt. Sven Andersson dog 1879 som fattighjon på Ödeshögs Gatugård. Johanna Sjöberg överfördes därefter till Fattighuset. Anna Britas liv skulle kunna bli en roman. Mera härom finns att läsa under Munkeryd.

Johan P Nilsson	1807-08-14, bonde på 1/12 mtl,
Anna Brita Nilsson	1812-08-29, d t bonden Nils Jonsson i Sunneryd
Barn: Johanna Sofia	1840-08-17, död av slag 1841
Emilia Sofia	1842-05-15,

Johan och Anna Brita vigdes 1839. Johan var från Gyllinge och av samma släkt som Anna Brita Hansdotter ovan, son till bonden Nils Persson och Maja Lena Persdotter i Gyllinge. De övertog säkerligen också den gård som Anna Brita Hansdotter och hennes man tidigare innehåft. Anna Brita Nilsson hade sin bakgrund i Sunneryd. Hennes föräldrar var Nils Jonsson och Stina Andersdotter, hennes farfar var nämndemannen Jonas Haborsson i Sunneryd.

Anna Brita dog 1851. Johan uppgavs då vara sjuklig. Han varnades av pastor 1851 för att *han överfallit sin hustru under hennes sjuklighet*. Han uppges som *elak*. Efter hustruns död bodde han i egen stuga men uppgavs vara utfattig. Det står vidare att han *inte brukar salighetsmedlen*. Han dog 1868. Dottern Emilia Sofia blev gift med Karl Johan Petersson och övertog föräldragården.

Bonden Peter Pantzar i Sunneryd hade till sommaringet 1840 instämt bonden Johan Nilsson i Sunneryd rörande skuldfordran, 250 riksdaler. Diverse gamla affärer låg bakom tvisten. Målet uppsköts till vintertinget 1841. Vittnen i målet var livgrenadjären Käck samt Jonas Jönsson från Sunneryd. Utslaget är okänt men vi kan anta att Nilsson ålades att betala sin skuld. Vi kan också se av följande mål vid tinget att det förmodligen låg lite annan oenighet mellan dessa båda personer.

Johan Nilsson i Sunneryd hade å sin sida instämt Peter Pantzar. Tvisten gällde frågan huruvida Peter Pantzar borttagit jutan (vattenrännan) från Sunneryds kvarn samt huggit och bortfört två större ekar samt 399 större och mindre granar och tallar.

Som vittnen hördes Johan Krok, livgrenadjären Johan Käck och Anna Stina Larsdotter, dessa från Sunneryd, vidare Johannes Jonsson i Kushult,

Sven Andersson i Mark, Brita Månsdotter i Skrädeberg, Jonas Andersson i Sunneryd, Johan Lantz i Hårstorp m. fl. vittnen. Målet uppsköts men återupptogs på vintertinget 1841.

Rättens utslag blev att Pantzar skulle till Nilsson lämna tillbaka 2/3 av jutan som tillhörde Nilsson. Pantzar hade också bortfört ett antal ris från hemmanet. Han ålades av rätten att till Nilsson ge tillbaka hans tredjedel eller betala motsvarande kostnad. Domstolskostnaderna skulle delas mellan Pantzar och Nilsson.

Johan Nilsson i Sunneryd hade till sommaringet 1840 instämt Johannes Karlsson i Sunneryd rörande en skuldfordran. Karlsson hade svarat med genstämning. Målet blev uppskjutet. Målet återupptogs under vintertinget 1841. I målet var även den omyndigförklarade livgrenadjären Skarp inblandad. Jag känner inte fortsättningen av målet.

1/12 (1846-47)

Karl Johan Petersson 1820-05-06, bonde
Johanna Nilsdotter 1817-04-26,

Karl Johan och Johanna gifte sig 1844. De bodde därefter två år i Kulltorp och kom 1846 till Sunneryd. Han hade sina rötter i Stora Krokek, son till Peter Månsson och Anna Jönsdotter. Johanna var dotter till Nils Jonsson och Stina Andersdotter i Sunneryd. De stannade inte länge i Sunneryd utan flyttade år 1847 till Öjan.

3/16, 1834-1871

Johannes Karlsson 1808-08-28, bonde
Sara Lena Svendsdotter 1813-12-16,
Barn: Karl Johan (1836-06-26), till Kråkeryd 1865,
Kristina Charlotta 1838-04-01, död av slag s å
Gustaf Alfred 1840-10-01, död s å av bröstfeber
Kristina Charlotta 1842-01-11, död s å i rödsoten
Gustaf 1844-07-07, gift, se nedan
Alfred 1849-11-27, död 19/9 i rödsoten
Axel Olaus 1850-12-04,
Lars Otto 1853-09-16, utfl t Amerika 1872

Johannes var son till Karl Larsson och Katharina Andersdotter i Kushult. Han hade rötter bakåt i flera generationer i Kushult, även så till den gamla adelssläkten von Brobergen. Sara hade sina rötter i Sunneryd, dotter till Sven Jansson och Maja Larsdotter. Johannes och Sara Lena vigdes 1835. Johannes kom till Sunneryd 1834, som tjänsteträng. Sara Lenas föräldrar bodde på ett undantag på gården.

Johannes och Sara Lena kom att stanna lång tid i Sunneryd, 37 år, från 1834 till 1871. Under deras tid hände åtskilligt i bygden. En ny landsväg byggdes, väckelserörelsen kom och skakade om i människors sinnen, laga skiftet genomfördes i de flesta av byarna. Husen flyttades isär.

Sonen Karl Johan dömdes för lönskaläge 1861 och sonen Gustaf dömdes för samma brott 1864 och det angavs att *han inte får gå till nattvarden*. En anteckning i husförhörlängden från 1860-talet tyder på att Johannes Karlsson från prästerskapets sida ansågs vara något otuktig och sedeslös. Johannes Karlsson dog 1871 av inflammation i foten. Sara Lena Svensdotter dog 1886 på sitt undantag på gården.

Husen på deras gård hade flyttats från Sunneryds gamla hustomt och låg utmed Holavedsvägen, ett par hundra meter söder om gränsen mot Skrädeberg. Gården övertogs av sonen Gustaf. Han flyttade senare med sin familj till V Tollstad. Av bouppteckningen nedan framgår att sonen Gustaf rest till Amerika. Sonen Lars Otto flyttade till Amerika 1872. Han återkom i november 1878 men reste i början av 1880 tillbaka Amerika. Han omkom den 20 februari 1883 i Moline i Amerika.

Av bouppteckningen efter honom framgår att hans tillgångar i Sverige bestod av div. möbler, en fordran hos brodern i Kråkeryd på 1000 kronor, 500 kronor hos sin mor på 1/16 mantal i Sunneryd mm. Sammanlagt 3688 kronor i tillgångar. Skulderna uppgick till 472 kronor.

Bouppteckningen efter Johannes Karlsson visar att 3/16 mantal Sunneryd då värderades till 4000 riksdaler. Han ägde också 1/4 mantal i Skrädeberg, vilket värderades till samma belopp. Han ägde också 19/32 mantal i Kråkeryd vilket värderades till 9875 riksdaler. Tillsammans uppgick tillgångarna till 19 340 riksdaler, skulderna till 2996 riksdaler. Det var således en förmögen familj.

Bonden Johannes Karlsson i Sunneryd hade till vintertinget 1840 instämt drängen Johan Johansson i Sväm. Orsaken var att denne kommit med tjuvbeskyllningar mot Johannes. Dett hade skett den 30 oktober 1839 i gästgivargården i Holkaberg. Johan hade också gett Johannes två örfilar samt med pisksnärt ett slag i ansiktet så att en skada uppstod.

Målet blev uppskjutet och jag känner inte till hur målet slutade. Vi ser att gästgivargården i Holkaberg spelade en viss roll i bygdens liv, genom den trafik som var på vägen.

Bouppteckningen efter Sara Lena Svensdotter upptog endast lösöre, däribland två får med lamm. Behållningen uppgick till 209 kronor. Bouppteckningen upptar två barn, sonen Karl Johan, nämndeman i Kråkeryd, samt sonen Gustaf som visas i Moline i Amerika.

Hos Johannes Karlsson fanns åtskilliga pigor och drängar. Sommaren 1839 fanns där drängen Johan Scherling och pigan Anna Karin Bengtsdotter. De hade, som så ofta händer, blivit förälskade i varandra och resultatet därav blev att de åtalades för lönskaläge vid höstetinget 1840, sedan vid vintertinget 1841 och vid sommartinget 1841.

Att det blev så många mål vid tinget för denna sak berodde på att de inte ville inställa sig. Slutligen blev ändå rätten färdig med sitt utslag. Det lydde: På grund av eget erkännande dömdes Scherling att böta tre riksdaler 16 skilling i treskifte mellan kronan, häradet och åklagaren. Han skulle också till Ödeshögs kyrka betala en riksdaler 16 skilling och där undergå enskild skrift med avlösning. Pigan Anna Karin Bengtsdotter dömdes att till kyrkan erlægga 32 skilling samt dessutom genomgå enskild skrift och avlösning.

Om de saknade tillgångar till böternas betalande skulle Scherling på läns-häktet straffas med enkelt fängelse fjorton dagar. Vad gällde Ödeshögs kyrka skulle den delen gottgöras med arbete till kyrkan. Härutöver skulle Scherling med 24 skilling till varje gottgöra vittnena Johannes Karlsson och hans hustru Karolina Svensdotter i Sunneryd för deras tingsbesvär.

Vid hösttinget 1839 hade kronolänsman Nelsson ett åtal mot Johannes Karlsson rörande olovlig utminuterig av brännvin. Johannes erkände sin förbrytelse och dömdes till böter.

Kronolänsmannen, kommissarien Nelson hade till höstetinget 1842 instämt Johannes Karlsson i Sunneryd för fylleri på Ödeshögs marknad den 10 juni 1842. Johannes Karlsson förnekade fylleri. I utslaget säger rätten att i målet avhörda vittnen väl intygat att svaranden vid ifrågavarande tillfälle varit överlastad. Men som edgång i en så beskaffad sak ej är lämplig kan svaranden inte fällas till ansvar i målet. Han klarade sig således undan.

1/96 (1835-

Peter Jonsson	1807-08-05, bonde,
Johanna Persdotter	1811-03-22 i Heda
Barn: Sofia Albertina	1831-08-14,
Johan	1834-03-01,
Mathilda Lovisa	1837-08-17,

Peters föräldrar var Jonas Jonsson och Katharina Danielsdotter i Sunneryd. Johanna Persdotter hade sina rötter i Heda och jag känner inte till hennes bakgrund där. Peter Jonsson åtalades 1826 för sedelförfalskning. Han var då bara 19 år. Hans fader, Jonas Jonsson, hade i samma mål åtalats för *falska sedlars utpräglande* men blev frikänd. Peter dömdes till tre år på fästning, i halsjärn. Han återkom till Sunneryd efter sin tid på fästning och hade sedan dess skador i halsen.

Peter gifte sig 1830 med Johanna. Båda uppgavs då vara från Sunneryd. Under några år arrenderade de en gård i Mark och därefter kom de till Sunneryd 1835. Han blev 1838 dömd för sabbatsbrott och slagsmål. I åtalet ingick även fylleri men i den delen blev han friad. Slagsmålet bestod i att han givit Johan Nilsson i Stavreberg ett slag över ena tinningen, dock utan någon skada.

I Sunneryd innehade han 1/96 mantal, förmodligen den del i föräldragården som han fått i arv. Han flyttade 1839 med sin familj från Sunneryd, möjligen till Heda.

Vi kan anta att det torde även då ha varit något ovanligt att sätta en 19-åring i halsjärn. För oss, sena tiders barn är detta avskyvärt och barbariskt.

Karl Johan Johansson	1821-01-28, "gifta drängen",
Lovisa Dorotea Sjöberg	1820-09-19,
Barn: Maria Sofia	1846-07-06,
Augusta	1848-09-23,

Karl Johan var son till torparen Johan Krok och hans hustru Maja Jonsdotter på Hårstorps ägor. Lovisa var dotter till snickaren G Sjöberg och

Maja Stina Månsdotter i Ösiö by. Karl Johan och Lovisa tjänade dräng och piga i bygden. 1844-45 var de båda i tjänst i Stavreberg hos Johan Grip. De följdes därefter åt till Sunneryd, till Lars Larsson.

De gifte sig 1845 och han var möjligen därefter dräng hos Lars Larsson i Sunneryd under några år och därefter någon tid hos Hans Peter Svensson i Sunneryd. De flyttade år 1850 till Näteryd. Där dog Karl Johan Krok i rödsoten hösten 1857. Se vidare under Näteryd.

1/24 (1844--45), 5/48 (1848-

Hans Peter Svensson	1817-03-20 i Väversunda, bonde,
Maja Lotta Larsdotter	1818-10-23,
Barn: Johanna Sofia	1843-02-07, till Väversunda 1858
Kristina	1845-04-05, till Väversunda 1860
Karl Johan	1847-11-21 i V Tollstad,
Gustaf Alfred	1850-08-31, till Brodderyd 1865
August	1855-02-20, till Amerika 1870

Hans Peter var son till Sven Samuelsson och Karin Johansdotter i Klämmestorp, senare i Hårstorp. Men föräldrarna bodde i Väversunda när Karl Johan föddes. Maja Lotta var dotter till Lars Larsson och Johanna Hansdotter i Sunneryd.

Maja Lotta var den enda av åtta syskon som uppnådde vuxen ålder. Hans Peter och Maja Lotta gifte sig 1842. De bodde först i Hårstorp men kom till Sunneryd 1844. De innehade då 1/24 mtl. De flyttade sedan tillbaka till Hårstorp och sedan till V Tollstad. Därifrån återkom de 1848 och uppgavs då inneha 5/48 i Sunneryd.

I husförhörslängden från 1851 uppgavs att Hans Peter *varit supig och slarvig, är nu utfattig och sjuklig*. Enligt domboken för 1855 dömdes han då till böter för uteblivande vid tinget, han hade inte inställt sig till tinget, trots kallelse.

Han dog 29 december 1855 och var då torpare på Sunneryds ägor. Maja Lotta uppgavs vara fattighjon och bodde inhyses i Grönäng. Hon dog av kräfta den 2 juni 1870. Sonen August betecknades i husförhörslängden 1866 som *odygdig, emigr. till Amerika 1870*. Om Karl Johan skrevs *ej ordentlig, bör plikta*.

Bouppteckningen efter Hans Peter Svensson upptog endast lösöre. Tillgångarna värderades till 102 riksdaler, skulderna upptogs till 24 riksdaler.

1/18 (1835-1842)

Jonas Andersson	1787-02-24, bonde,
Maja Johansdotter	1792-02-12 i Adelöv
Barn: Maja Kaisa	1811-05-11, gift med Anders Krok,
Anders	1813-12-12, t Bankaby 32
Sven Johan	1816-09-10, t Frebol 1840
Anna G	1820-03-14,
Johannes	1822-01-03, t Vantekullen 1837
Jonas	1826-10-24, t Angseryd 1843
Johanna Lotta	1831-05-23, t Sväm 1844

Jonas var son till Anders Larsson och Greta Olofsdotter i Södra Bråten. Bakgrunden för Maja är inte helt klar. Kanske var hon dotter till Sara Persdotter i Knutstorp i Adelöv. Jonas och Maja gifte sig 1808. De bodde först i Södra Bråten och innehade där 1/8 mantal.

De kom till Sunneryd 1835 och stod här som innehavare av 1/48 mantal. Några år senare köpte Lars Larsson deras lilla gård och Jonas och Maja stod sedan som inhyses. Jonas dog av vattusot 1842 och Maja dog av bröstfeber 1843.

Vid sommaringet 1837 hade förpantningsägaren Daniel Isaksson på Klämmestorps ägor instämt Jonas Andersson rörande en auktionsskuld. Jonas inställde sig inte vid tinget. Han fick böta för sitt uteblivande och målet uppsköts till nästa ting. Då inställde sig Jonas Andersson och han erkände sin skuld och ålades att genast betala.

Bouppteckningen från 1843 visar vad som fanns i deras lilla stuga på Sunneryds ägor, nämligen *tre söndriga grytor, ett par gerådsjärn, tre gamla yxor, några gamla navar, diverse gamla snickareredskap, två par gamla kardor, en gammal brandring, ett gammalt väggur, en gammal soffa, ett gammalt bord, en gammal handkvarn, en gammal dragkärra, en gammal dragkälke, en gammal hyvelbänk, en gammal spinnrock, tre hulkar, en vepa, några gamla böcker, en knäppharvel, en baggasax, två rörkäppar, en gammal drickeskanna, en gammal vävstol och en liten stugubyggnad. Allt upptogs till 18 riksdaler 13 skilling, därav stugan till 13 riksdaler 16 skillingar. Skulder, till sonen Anders 20 riksdaler, till sonen Johan 15 riksdaler, till mågen Anders Krok en riksdaler 20 skilling, till Johan Lantz vid Hårstorp 16 skilling, till Anna Greta Friberg fem skilling, till Johannes Karlsson i Sunneryd, sex skilling, till Karl Johan Jonsson i Sunneryd 37 skilling, till kokerskan Johannes Perssons hustru 24 skilling, till sonen Anders för likkistan två riksdaler 32 skilling, bouppteckningsarvodet 32 skilling, fattigprocenten en skilling.*

7/24 (1844-

Johannes Persson Pantzar	1816-03-05, bonde,
Karolina Persdotter	1819-03-02,
Barn: Johan Peter	1844-03-07, död 1850
Emilia Josefina	1845-12-25, g m Karl Israelsson från Lakarp
Karl Anton	1850-01-27, död 1851 av slag
Axel Theodor	1852-10-12, bonde i Sväm s Skraddargård,

Johannes var son till Peter Pantzar och Stina Hansdotter i Sunneryd. Karolinas föräldrar var Peter Persson och Greta Andersdotter i Öninge Lagmansgård. Johannes och Karolina gifte sig 1843. De förvärvade då 7/24 mtl i Sunneryd. Därefter har de köpt ytterligare någon gård i byn omkring 1850. Johannes dog 1866.

Karolina Persdotter ingick 1868 nytt äktenskap med bonden Karl Magnus Jonsson i Sväms Östergård och flyttade dit. Sonen Axel Theodor var då bara 16 år och följde med till Sväm. Efter ett par år flyttade han tillbaka till Sunneryd men utflyttade därefter till Amerika. Han återkom någon tid till Sverige men utflyttade på nytt till Amerika 1872.

I bouppteckningen efter Johannes upptogs 5/16 mantal Sunneryd till 8800 riksdaler. Under Åker- och köreredskap upptogs *en bättre vagn, en kärra, en gammal kärra, tre skogsvagnar, en bulthjulsvagn, tre järnharvar, en dragvagn, två plogar, sex ärjekrokar, fyra slädar, sju kälkar, en skottkär- ra, en gödselbotten, en potatislår, ett oxok, två hästok, en slump bräder, en slump tömmar, ett tröskverk, en kärna*, summa 289 riksdaler. Gångkläderna upptogs till 163 riksdaler. Tillgångarna uppgick totalt till 11.311 riksdaler, skulderna till 3294 riksdaler.

Johannes Pantzar i Sunneryd hade till vintertinget 1844 instämt sina för- äldrar, Peter Pantzar och Stina Hansdotter. Han yrkade att de skulle lämna honom köpebrev med erforderliga åtkomsthandlingar på 7/48 krono skatte Sunneryd i överenskommelse med köpekontrakt den 30 januari 1843 samt ersättning för rättegångskostnaderna.

Johannes Pantzar hade här instämt sina föräldrar sedan de blivit oense om en gårdsaffär där Johannes Pantzar skulle överta föräldragården. Dess- utom ingick också att Johannes i förtid skulle utfå sitt arv. Föräldrarna hade ångrat affären eftersom de kommit underfund med att de andra syskonen blev missgynnade.

Vid sommaringet 1845 anhöll Johannes Persson och hans hustru Karoli- na Persdotter om fastebrev å 7/48 mantal krono skatte augmentshemman Sunneryd. Denna gård hade de enligt bevittnad avhandling den 27 mars 1844 köpt av Peter Pantzar och Stina Hansdotter för 3000 riksdaler riksgäld.

1/24, 1827-1846

Johannes Persson	1806-06-10, bonde i Sunneryd
H1 Anna Gr Emanuelsdotter	1801-11-07, död 1846,
H2 Johanna Karlsdotter	1823-06-12,
H3 Stina Persdotter	1810, änka efter torparen Johan Hurtig i Bodebol
Barn: Johan August	1828-04-21, till Kumla 52
Petrus	1830-05-16, död av slag s å
Petrus	1831-06-19, till Stockholm 1851
Karl Anders	1834-04-21, till Stockholm 1852
Johannes	1837-01-30, kvävd av modern i sängen 1837

Johannes var son till Peter Hansson och Anna Jonsdotter i Sunneryd. Anna var dotter till Emanuel Samuelsson och Katharina Jonsdotter i Kull- torp. De gifte sig 1827 och innehade sedan 1/24 mtl i Sunneryd. Denna gård hade de köpt av Peter Svensson.

Johannes och Anna Greta flyttade till Sväm 1839 men återkom därifrån 1843. De bodde och brukade också en gård någon tid i Kulltorp. Anna Greta dog av bröstfeber 1846. De bodde då på Sunneryds ägor och hade sålt sin gård, kanske omkring 1840. Den äldste sonen hade lämnat hemmet men de två yngre bodde kvar hos fadern, Petrus och Karl Anders.

Anna Greta var syster till Hans Peter Emanuelsson i Öjan. Denne inne- hade under några år på 1840-talet en gård i Sunneryd, som vi tidigare sett.

Efter hustruns död uppgavs Johannes vara inhyses. Sönerna, Johan, Petrus och Karl bodde fortfarande kvar i hemmet. Johannes ingick nytt äk- tenskap med Johanna Karlsdotter 1852 men hon dog 1853. Hon var dotter till Karl Fredrik Persson o Anna Katharina Olofsdotter i Sunneby. De hade inga barn tillsammans. Han gifte sig sedan med änkan Stina Persdotter. Jo-

hannes dog 1869 av bröstlidande. Stina Persdotter dog av förkylning 1878.

Bouppteckningen efter Johanna Karlsdotter visade tillgångar på 259 riksdaler och skulder på 82 riksdaler.

Arvingarna var hennes mor, änkan Katharina Olofsdotter i Sunneby, hemmansäg. Anders Persson i Gammalsby samt en syster Kristina Charlotta Karlsdotter som vistas i Stockholm. Bland tillgångarna upptogs gångkläder-na till 34 riksdaler. I övrigt kan nämnas två psalmböcker, en bibel, ½ dussin porslin, en gammal stugubyggnad á 10 riksdaler, ett gammalt vedskjul två riksdaler.

I bouppteckningen efter Johannes Persson upptogs tillgångarna till 53 riksdaler, däribland *en gammal stuga och ett gammalt skåle*.

Johan Abrahamsson Krok, 1787-08-25 i Åby, torpare, sedan inhyses,

Maja Jonsdotter 1784-05-10 i Adelöv,

Barn: Anders 1811-01-01 i Åby, t Maltmossen 1834

Karl Johan 1821-01-28, t Hårstorp 1843, gift se ovan

Kristina 1824-02-19, t Holkaberg 1839, g m Karl F Englund

Johan var son till soldaten Abraham Bättring och Katharina Svendsdotter på Boets ägor i Stora Åby socken. Maja var dotter till Jonas Johansson och Sigrid Håkansdotter i Rossås i Adelövs socken. Hon kom till Narbäck som piga 1807 och han kom dit som dräng något senare. Han hade redan då fått namnet Krok.

De gifte sig 1810 och flyttade till Stora Åby. Där hade de ett torp på Tingstads ägor. 1814 kom de tillbaka till våra bygder, till Skansatorpet på Hårstorps ägor. Johan uppgavs då vara torpare och f. d. soldat. 1816 uppgavs han vara vargeringskarl som var en sorts reservsoldat.

De kom till Sunneryd 1824 och uppgavs då vara utfattiga. De bodde på Skansalyckan, senare kallad Englunds, beläget utmed Holavedsvägen. Det var där som den gamla befästningen legat tidigare, den så kallade Skansen. Både Johan och Maja dog 1848. Dottern Kristina gifte sig 1848 med Karl Fredrik Englund.

I domboken för vintertinget 1825 intogs ett torpkontrakt i vilket Håkan Jonsson i Sunneryd gav löfte till *förra beväringsskarlen Johan Krok på Hårstorps ägor och hans hustru Maja Jonsdotter att på deras livstid få bygga och bebo på mina ägor i den så kallade Skansmarken*. Det var av allt att döma det torp som senare kallades Englunds.

Bouppteckningen efter Maja Jonsdotter är inte särskilt omfattande, tre korta sidor. Den upptar *yxor, två grytor, slipsten, handkvarn, hörnskåp utan lås, två gamla kistor, två gamla stolar, spinnrock, en gammal soffa, ett gammalt skåp, ett gammalt bord, två baljor, en bykeså, en gammal vävstol, två gamla stännor, ett gammalt täcke, två gamla vepor, två gamla lakan, tre gamla dynor, en liten duk, ett par gamla gardiner, en butelj, två gamla böcker, tre gamla såll, en harvel, två klänningar, fem gamla lintyg, ett par gamla strumpor, gamla näsdukar, två gamla mössor, ett par gamla skor*. Det var det inre lösöret. Därtill kom *en liten stuga för 13 riksdaler*. Tillgångarna totalt uppgick till 21 riksdaler. Skulder fanns inga, utöver bouppteckningsarvodet på 16 skilling och fattigprocenten, en skilling.

Nils <u>Johan</u> Käck	1810-01-20 i Malmbäck, livgrenadjär
Maja Stina Jonsdotter	1812-01-08, d t bonden Jonas Jonsson i Sunneryd
Barn: Stina Lotta	1835-01-08, g m Frans Danielsson, bosatta i Mark
Johan August	1837-01-14, till Stockholm 1855
Johanna Sophia	1840-01-91, till Stockholm 1868
Mathilda Josefina	1842-11-11, ?

Nils Johan Käck kom till Sunneryd som soldat 1833. Han var född i Malmbäck och hans bakgrund där är okänd. Han gifte sig med Maja Stina Jonsdotter 1834. Hon var dotter till Jonas Jonsson och Katharina Danielsdotter i Sunneryd.

Käck dog 1843 och enligt uppgift skedde dödsfallet i arresten i Linköping, kanske i samband med ett regementsmöte. Hustrun och barnen bodde kvar i Sunneryd men en ny soldat flyttade in 1845. Maja Stina Jonsdotter uppgavs på 1850-talet vara utfattig. flyttade 1862 till Stockholm, förmodligen till sina barn.

Vid vintertinget 1836 hade Johan Käck blivit instämd med anledning av en skuld av 13 riksdaler 16 skillingar till Nils Persson i Öninge. Skuldebrevet hade skrivits i Sunneryds grenadjärtrupp den 28 april 1834. Johan Käck inställde sig inte vid tinget och hade inte anmält förfall. Han dömdes trots detta att återbetala beloppet, med ränta samt rättegångskostnaderna.

Karl Johan Dahl	1822-09-01 i Linderås, livgrenadjär,
h Gustava Jonsdotter	1825-02-13, från Skorp.50, gifta 1850
Barn: Emilia Mathilda	1851-09-06,
Johan Albert	1853-11-10,

Karl Johan Dahl kom från Linderås. Hans föräldrar var soldaten Johan Frejer och Maja Johansdotter i Kvarnarp i Linderås socken. Han kom till Sunneryds soldattorp 1845. Han gifte sig med Gustava Jonsdotter 1850. Hennes bakgrund var inte långt borta. Hennes föräldrar var Jonas Andersson och Maria Jonsdotter i Mark.

Han dog 10 augusti 1853 av lungsot. Gustava och sonen flyttade 1854 till Frebol. Hon ingick sedan nytt gifte med förpantningsägaren Gustaf Jonsson på Grimshults ägor och flyttade dit. Det finns uppgift om att Karl Johan någon tid haft soldatnamnet Ulf.

Bouppteckningen den 22 augusti 1853 efter Karl Johan Dahl vid Ombergs kompani visade tillgångar för 833 riksdaler, därav infordringar för ca 650 riksdaler. Skulderna uppgick till fem riksdaler. Den avlidnes fader var närvarande vid bouppteckningen.

Jonas Åberg	1803-09-27, arrendator av soldattorpet,
Anna Brita Hansdotter	1808-02-04,
Barn: Anna Maria	1835-07-07, dömd för lönskaläge 1855
Axel Leonard	1838-03-30,
Emeli Mathilda	1840-11-04,
Emil	1847-12-30,

Johannes Albin 1850-09-08,
Hulda Mathilda 1855-03-19, oä d t Anna Maria ovan

Jonas var son till livgrenadjären Johan Åberg och hans hustru Stina Andersdotter på Åby ägor. Anna Brita var dotter till Hans Andersson och Katharina Olofsdotter i Stora Krokek. Hennes far dog samma år som hon föddes och modern bodde sedan möjligen i Stora Åby.

Hon kom från Stora Åby 1834 till Erikstorp där hon gifte sig med Jonas. De hade sedan ett förpantningstorp där och Jonas står också skriven som skomakare. 1843 flyttade de till ett förpantningstorp i Stavreberg. 1846 kom de tillbaka till sitt torp på Erikstorps ägor. 1850 kom de till Sunneryd och här arrenderade de soldattorpet. De bodde också i soldattorpet De flyttade till Kushult 1857. Dottern Anna Maria dömdes för lönskaläge 1855.

År 1850, just efter laga skiftet var jorden i Sunneryd uppdelad på sju jordägare enligt följande: Änkan Maria Jönsdotter ägde 1/192, Jonas Jönsson ägde 11/192, Johannes Karlsson ägde 3/16, Johannes Persson Pantzar ägde 1/6, Peter Emanuelsson 1/6, Jaen Nilsson 1/12 och Hans Svensson 1/12.

Utöver dessa bodde också många egendomslösa och fattiga i Sunneryd. Detta var också den tidpunkt då den gamla hustomten började överges. Samtliga bönder i byn lämnade hustomten och byggde sina hus på andra ställen. Något hus stod kvar där inhysta människor kunde bo en tid men snart skulle denna gamla boplats helt överges. Kanske nära tusen år av boplats.

En annan minnesvärd händelse var att en ny väg byggdes. Den gamla landsvägen där människor i tusen år eller kanske mera färdats mellan Stockholm och Jönköping skulle mellan Gränna och Ödeshög ersättas av en ny väg. Det blev en jämnare väg med mindre backar och med snabbare vagntider mellan Gränna och Ödeshög.

Gästgivargården i Holkaberg flyttades ned till Sjöberga men genom den nya vägen kunde vagnarna mer och mer köra förbi och klara hela sträckan utan uppehåll. 1852 var den nya vägen klar.

Rödsoten härjade hårt i våra bygder 1857. I Stavabygden avled ett 50-tal människor på lika många dagar under hösten detta år. I Sunneryd dog nio personer i denna epidemi.

7/24, 9/16, (1866-1908)

Karl Johan Israelsson 1844-04-12, bonde i Lakarp och i Sunneryd

Emilia Jos. Johansdotter 1845-12-25,

Barn: Jenny Olivia 1867-02-03, g m Teodor Damberg i L Krokek

Elin Theresia 1869-02-15, g m handl. Oskar Simon Johansson,

Gustaf Reinhold 1871-01-25, g m Jenny Karlsdotter i Lakarp

Eda Josefina 1878-04-28, g m A F Levin från Heda,

Richard Konrad 1885-10-20, död 1895

Karl Johan var son till Israel Håkansson och Lotta Persdotter i Lakarp. Emilia var dotter till Johannes Persson Pantzar och Karolina Persdotter i

Sunneryd. Karl Johan var hemmansägare i Lakarp när han och Emilia gifte sig 1866. De övertog då 7/24 efter hennes fader, Johannes Persson Pantzar, som avlidit det året.

Omkring 1880 hade innehavet ökat till 9/16. Därmed hade antalet gårdar i Sunneryd genom sammanslagningar och uppköp minskat till två gårdar. Någon gång omkring år 1908 flyttade Karl Johan med hustrun Emilia till ett undantag på torpet Grönäng. Gården övertogs då av sonen Gustaf. Karl Johan dog 1829 och Emilia 1831. Dottern Elin bodde under åtskilliga år hos dem i Grönäng.

1/6 (1855-1868)

Andreas Pantzar	1820-09-13, bonde, s t Peter Pantzar
Anna Stina Andersdotter	1823-09-16 i Stora Åby
Barn: Karl Johan	1848-11-20 i Stora Åby
August Herman	1850-06-22 i ö
Albin	1852-11-18 i ö
Axel Theodor	1856-03-20
Tekla Klara	1861-06-13,
Elin Theresia	1866-04-08

Andreas var son till Peter Pantzar och Stina Hansdotter i Sunneryd. Han gifte sig 1848 med Anna Stina Andersdotter. De bodde sedan i Stora Åby socken fram till år 1855, då de kom till Sunneryd. De innehade sedan en gård i Sunneryd fram till dess att de den en maj 1868 emigrerade till Amerika.

1/12 1862-1873

Karl Johan Petersson	1835-02-11 i Stora Åby, bonde
Emilia Sofia Jaensdotter	1842-05-15,
Barn: Gustaf Albert	1863-03-27
Hulda Vilhelmina	1864-02-12,
Augusta Amalia	1865-07-06,
Hilda Josefina A	1867-01-13,
Elin Maria	1870-01-31,
Amanda Aqvilina	1871-06-13,
Karl Erhard	1873-01-10,

Bakgrunden för Karl Johan Petersson är inte klarlagd. Emilia var dotter till Jan Nilsson och Anna Brita Nilsson i Sunneryd. Karl Johan och Emilia gifte sig 1862 och övertog samma år hennes föräldragård i Sunneryd. Familjen flyttade år 1873 till Heda. Deras vidare öden och äventyr är okända.

Sven Johansson	1827-07-09, gift dräng
Mathilda Andersdotter	1832-11-14 i Norrköping,
Barn: Johanna Kristina	1859-11-10, död av slag 1860
Karl August	1861-02-22,
Anna Amanda	1862-11-04,
Karl Alfred	1865-10-25, död 1868 i Dingtuna,

Sven var son till torparen Johan Jonsson och hans hustru Maja Gustafsdotter på Åby fyrbondegårds ägor. Bakgrunden för Mathilda är okänd. De har kommit till Sunneryd omkring 1859, Mathilda därvid från Väversunda. De flyttade till Holkabergs ägor i början av 1860-talet. Där bodde de bara en kort tid. 1863 finns de på Kopparps ägor. Han uppgavs vara skomakare. Fyra år senare flyttade de till Västerås.

Där dömdes Sven i september 1867 av Västerås Rådhusrätt till två månaders fängelse för våld mot hustrun, enligt noteringar i husförhörlängden En tragisk historia. Mera finns att läsa om denna familj under Kopparp.

Johan Stark 1800-11-16, inhyses f.d. torpare,
Stina Persdotter 1787-12-16, d t artilleristen Peter Berglund (?)

Johan var son till soldaten Nils Stark och hans hustru Maja Månsdotter på Kopparps ägor. Stina var dotter till artilleristen Peter Berglund och Maria Abrahamsdotter i Näteryd. Stina hade tidigare varit gift med torparen Jonas Mur, som vi läst om tidigare. Efter dennes död för egen hand gifte hon sig med Johan Stark. De bodde någon tid i Näteryd, sedan i Glasfall och från 1838 i Kopparp.

I början av 1850-talet kom de till Sunneryd. De uppgavs då vara utfattiga och bodde inhyses hos Jonas Jonsson. Stina dog av slag 1859. Johan överfördes 1877 till Fattighuset i Ödeshög. Där dog han 1878. En son till Stina i hennes första äktenskap var Gustaf Jonsson Mur, se nedan.

Bouppteckningen efter Stina Persdotter visade att hon haft en son Peter, som avlidit, men att denne hade två barn, som troligen bodde i Norrköping. Bouppteckningen upptog endast inre lösöre, inga hus eller torprättigheter. Tillgångarna upptogs till 31 riksdaler och skulderna till 26 riksdaler.

Hennes gångkläder uppgick till sju riksdaler och bestod av *fyra klänningar, ett förkläde, två gamla ull- och linneschalar, fyra gamla näsdukar, två gamla linyger, två par strumpor och ett par gamla kängor*. Detta var hela hennes garderob. Hon var inget modelejon. Men hon hade kanske velat vara det?

Johannes Jonsson 1778-10-12 i Adelöv, inhyst f.d. bonde, död 1848
Anders Johan Berglund 1805-07-03, orgeltrampare, ötill husö,
Johanna Jonsdotter 1814-10-23,
Barn: Karl August 1833-01-31,
 Frans Johan 1842-10-11,
 Lotta Maria 1845-06-27, död i rödsoten 1857
 Emilia Augusta 1847-07-20, utfl. till Gränna 1869,

Johannes var från Adelövs socken. Han var sannolikt son till Jonas Johansson och Sigrid Håkansdotter i Rossås i Adelövs socken. Han var först gift med Maja Danielsdotter och de bodde på flera platser i Adelövs socken och Gränna socken innan de kom till Glasfall i Ödeshögs socken 1814. År

1819 flyttade de till Stora Smedstorp och där innehade de och brukade 5/211 mtl. Maja Danielsdotter dog 1839.

Han ingick 1841 nytt äktenskap med Johanna Jonsdotter från Sunneryd, dotter till Jonas Jonsson och Katharina Danielsdotter i Sunneryd.

De kom från Stora Smedstorp till Sunneryd 1848. Men Johannes dog här samma år.

Johanna gifte sig år 1859 med Anders Johan Berglund (i dennes tredje äktenskap) men denne dog av lungsot 1860 och så var hon änka igen, utfattig dessutom. Berglund var son till korpralen Sven Berglund och hans hustru Inga Andersdotter i Äng. Han uppgavs vara orgeltrampare. Johanna dog 1862 av vattusot.

Bouppteckningen efter hennes första man, Johannes Jonsson på Sunneryds ägor 1848 upptar tillgångar för 14 riksdaler och skulder för lika mycket. Bouppteckningen efter Anders Berglund upptog tillgångar till 99 riksdaler och skulder för 24 riksdaler. Han hade i föregående gifte fyra barn, Johan August myndig, Per Adolf, omyndig, d Karolina och Emilia Augusta, omyndiga.

Se också under Stora Smedstorp.

Jonas Gustaf Jonsson Mur	1816-06-17,
Maja Lotta Karlsdotter	1828-04-15 i Adelöv,
Barn: Johan Albert	1854-12-21, övanartigö, till Örberga 1872,
Hulda Mathilda	1858-05-07, till Erstorp 1874,
Tekla Albertina	1861-12-21, ofärdig,
Kristina Josefina	1865- 03-03, till Appuna 1881

Jonas var son till torparen Jonas Mur och Stina Persdotter på Skrädebergs ägor. Maja var dotter till torparen Karl Johansson och Maja Arvidsdotter på Kärrs ägor i Adelövs socken. Jonas far dog genom självmord 1817. Modern, Stina Persdotter var senare gift med torparen Johan Stark på Kopparps ägor.

Jonas Gustaf Jonsson Mur, son till Jonas Mur och Stina Persdotter, bodde i Näteryd 1838 och hade då gjort sig skyldig till stöld och inbrott. Han dömdes till spöstraff, 16 par spö, tre slag av varje samt dessutom *uppenbar kyrkoplikt* en söndag i Ödeshögs kyrka.

Jonas gifte sig med Maja 1849. Han beskrives i husförhörslängden som *klen och stygg* och han var inlagd på Vadstena Hospital 1857. Familjen kom till Kopparp i mitten av 1850-talet och flyttade 1863 till Sunneryd. 1867 dömdes han för tredje resan stöld och förklarades förlustig medborgerligt förtroende för alltid. Familjen Mur tycks ha haft hälften av Johanna Jonsdotters stuga, den västra delen. Jonas dog 1877.

Maja Lotta överfördes samma år till Fattighuset. Dit medföljde också de två yngsta döttrarna. Maja Lotta dog där 1881. Dottern Tekla Albertina bodde kvar på Fattighuset. Hon uppgavs vara ofärdig. Hon dog där år 1900. Detta var en skildring från samhällets bakgård.

Anders Krok	1799-04-03 i Vireda, livgrenadjär
Maja Eriksdotter	1793-10-26 i Gränna,
Barn: Eva Lotta	1834-04-03, g m bonden Karl Johan Petersson
Kristina Sofia	1846-08-24, g m statdrängen Karl Johansson

Anders hade sina rötter i Vireda. Han var son till torparen Jöns Andersson och hans hustru Stina Hansdotter i Sundby, Vireda socken. Maja Eriksdotter kom från Målskog i Gränna och var dotter till Erik Jansson och Brita Andersdotter. Anders kom till soldattorpet i Stora Krokek 1820 och gifte sig året därefter med Maja.

Båda hade dessförinnan tjänat dräng och piga i Fogeryd. Han var sedan soldat för Stora Krokek fram till 1850. Då flyttade Anders och Maja till Stavreberg. De hade sex barn men en del av dessa hade då lämnat hemmet. I början av 1860-talet flyttade Anders och Maja till Sunneryd. Där dog Maja 1873. Anders dog 1876.

I Sunneryd hade de ett förpantningstorp. Troligen låg detta på Karl Israelssons ägor. Maja dog 1872 av bröstlidande. Om dottern Eva Lotta anges att hon uteblivit från husförhör och därför blivit "satt från nattvarden".

En son till dem, Sven Peter, född 1830, blev soldat i V Husby med soldatnamnet Ask. Maja Eriksdotter dog 1872 och Anders dog 1876.

Enligt bouppteckning uppgick tillgångarna till 501 riksdaler, skulderna till 62. Där fanns stugubyggning, vedskjul och lagård, en ko och ett får.

Till dottern Eva Lotta som varit hemma och skött föräldrarna var testamenterat av odelat bo stugubyggnaden samt ett får och en väggklocka, en dragsäng och en fjäderdyna.

Återstoden skulle delas mellan arvingarna. Utöver stugubyggnaden fanns där också vedskjul och ladugård. Låg detta torp möjligen längst åt söder utmed den gamla landsvägen, vid Skäggs håla. Det var i så fall identiskt med det som senare blev kallat Skansen, där Axel och Ella bodde på 1940-talet. Detta tillkom förmodligen på 1840-talet.

Svante Johan Djurberg	1818-10-19 i Vadstena, ötill husö,
Johanna Porslin	1811-03-26,
Barn: Kristina (Johanna)	1835-05-16, oä dotter till Johanna Porslin
Hulda Matilda	1858-01-10, dotterdotter till Johanna Porslin

Johanna Porslin var dotter till livgrenadjären Sven Porslin i Porsarp och hans hustru Maja Hansdotter. Hon kom till Sunneryd 1853 från Hårstorp och hade här en egen liten förpantning. Hon gifte sig 1863 med skomakaren Svante Djurberg som 1862 kom till Sunneryd. Han uppgavs vara fattig. Johanna Porslin dog 1892. Djurberg flyttade 1894 från Sunneryd.

Sven J Johansson Lundkvist	1832-02-07 i Gränna, smed
H1 Elin Maria Askeroth	1843-09-22 i Askeryd, fattig, död 1879
H2 Kristina Maria Jonsdotter	1845-07-28,
Barn: Anna Emilia	1868-07-13, till Naversjö 1878
Karl Hjalmar	1870-10-03, till Heda 1894
Selma Serena	1873-01-12, till Des Moines i Iowa, Amerika,
Johan Ernst	1875-09-22,
Gustaf Albin	1875-06-16, gårdfarihandlande, på Grönelund
David Leonard	1881-03-12,

Sven kom hit 1868 och uppgavs då vara smedgesäll. 1873 uppgavs han vara smed. Han föddes i Uppgränna, son till torparen Johannes Adamsson och hans hustru Karin Svensdotter på Uppgränna Dagsagård.

Sven gifte sig 1870 med Elin Maria Askeroth. Hon hade förut antecknats som piga hos honom. De kom båda hit i augusti 1868, hon från Björkö och han från Gränna. De bodde på Sunneryds ägor, sannolikt i torpet Skansen på Karl Israelssons mark.

De två första barnen ovan uppgavs vara oäkta. På den tiden fanns det barn som inte var äkta. Stackars barn kan vi nu säga. Efter att Elin Maria Askeroth dött gifte sig Karl Johan med Kristina Maria Jonsdotter, dotter till torparen Jonas Jakobsson och hans hustru Stina Eriksdotter på Stora Krokeks ägor.

De sex barnen ovan uppvisar en blandning såtillvida att Anna Emilia och Karl Hjalmar är Elin oäkta barn före äktenskapet med Karl Johan, Selma Serena och Johan Ernst är gemensamma barn, Gustaf Albin är nästa hustrus barn i ett tidigare förhållande medan David Leonard är ett gemensamt barn i det sista äktenskapet.

År 1881 antecknas att de flyttade till Kushult. I praktiken innebar dock flyttningen endast att de flyttade till Näteryds ägor, ett par hundra meter söder om Skansen till en torpstuga som låg på flatberget. Platsen kallas Smed-Kristins.

I bouppteckningen efter Elin Maria Askeroth upptogs tillgångar för 79 kronor och 80 öre. Skulderna uppgick till 77 kronor. Behållningen var således två kronor, 80 öre.

Johan Per Persson	1806-05-01, inhyses
Maja Stina Nilsson	1804-06-25 i Rök
Johan Peter	1840-03-09, "rymt till Amerika"

Johan var bondson från Klockargården i Ödeshög. Han och Maja inflyttade till Sunneryd från Mark 1866. De tycks ha bott på Israelssons ägor. De flyttade till Frebol 1868.

Klas Aron Johansson	1842-09-11 i Gränna, smedgesäll
Maja Lisa Lindstedt	1834-05-30 i "-"

Klas och Maja bodde i Sunneryd 1862-64 och flyttade härifrån till Strå 1864. Deras bakgrund är inte utforskad.

3/16, 1872-1880

Gustaf Johannesson	1844-07-07, bonde,
Gustava Math. Gustafsdotter	1845-01-01,
Barn: Georg Anders Enok	1867-01-08,
Augusta Mathilda	1869-11-15,
Fritz Vilhelm	1871-12-30,
Selma Helena	1873-10-17,
Anna Teresia	1875-12-10,
Karl Oskar	1878-11-27,

Gustaf var son till Johannes Karlsson och Sara Lena Svensdotter i Sunneryd. Gustava var dotter till nämndemannen Gustaf Andersson i Maltmosen och hans hustru Hedvig Hultman.

Gustaf och Gustava gifte sig 1866. Efter att hans far dött övertog de föräldragården i Sunneryd början av 1870-talet. De flyttade 1880 till V Tollstad. Senare flyttade de till Amerika.

Karl Fredrik Englund	1823-06-09 i Skärstad, till hus, arbetare
Kristina Krok	1824-02-19, d t Johan Abrahamsson Krok
Barn: Frigge	1849-09-04, <i>sjuk och oduglig</i> , död på Vadstena
Johan Alfred	1851-10-22, död av vattusot 1863
Karl	1854-04-12, död 7/10 1857 av rödsot
Anton	1856-09-23, död 23/10 1857 av rödsoten
Karl Anton	1858-11-26, lösdrivare, t Ekeby 1883
Ada Josefina	1860-06-14,
Tekla Albertina	1862-12-01, till Gränna 1887
Jenny Amanda	1864-02-11, död 1881 av difteri

Karl var son till trädgårdsmästaren Anders Englund och hans hustru Brita Svensdotter på Lyckås i Skärstads socken. Kristina var dotter till Johan Abrahamsson Krok och Maria Jonsdotter på Hårstorps ägor. Karl och Kristina vigdes 1848. Han var då dräng i Holkaberg och de bodde också en tid i Holkaberg efter giftermålet. Där föddes Frigge 1849.

Sedan flyttade de till Sunneryd och där skrevs de som inhyses. De övertog förmodligen den stuga vid Skansbacken som hennes föräldrar tidigare bott i. Skansbacken bytte sedan i folkmun namn till Englungsbacken. De uppgavs vara utfattiga.

Kristina Krok dog 1884 av maginflammation. Englund bodde kvar i Sunneryd ännu år 1900 men flyttades därefter till fattighuset i Ödeshög. Där avled han 1910. Jag har här tagit med ett kort utdrag ur bouppteckningen efter Kristina Krok, se nedan.

Den 21 mars 1885 hölls bouppteckning efter den avlidna hustrun Kristina Krok. Hon efterlämnade maken, Karl Englund, samt tre barn, Karl Anton född 26 oktober 1859, dottern Ada född 19 juni 1860 och Tekla född 1 december 1862, alla myndiga och personligen närvarande. Kontanter eller penningar fanns inte, silver eller koppar inte heller.

Av järnsaker fanns *fyra gamla saxar, två gamla grytor, två gamla basar, ett besman, en eldtång, summa 3:50*, av möbler fanns *två gamla klockor, en gammal byrå, en gammal dragkista, tre gamla bord, två gamla sängar, en gammal soffa, fem gamla stolar, en gammal kista, en gammalt skrin, byttor, baljor och andra trökärl, summa 9:35*, *den avlidnas gångkläder fanns två gamla yllekänningar, två gamla linnekänningar, en kjol, två gamla tröjor och gamla kofter, fyra lintyg en ylleschal, tre näsdukar, två förkläden samt skodon, summa 10 kronor, under sängkläder upptas två gamla täcken, fyra gamla lakan, tre dynor och tre madrassvar, summa 3:50*, *under diverse upptogs en kappe potatis, litet matvaror, glas och porslin, två spadar, hammare och tång, knivar, gafflar och skedar, böcker, summa 6:50*, en gammal stuga med vedbod för 15 kronor, några infordringar fanns inte. Summa tillgångar för 47 kronor. Skulder 20 kronor till Johan Andersson i Lakarp, bo-uppteckningsarvode 00. Summa behållning 27:50 kronor.

Gustaf Adolf Jonsson	1840-03-17, statdräng,
Emma Augusta Johansdotter	1851-10-09,
Jenny Serena	1874-11-20,

Gustaf var son till torparen Jonas Jakobsson och hans hustru Stina Eriksdotter på Stavrebergs ägor (Stora Krokeks ägor). Emma var dotter till Johan Johansson och Lena Maria Persdotter från Bankaby.

Gustaf och Emma vigdes 1874. Båda hade då tjänst i Sunneryd. Året därefter flyttade de till V Tollstad. Deras vidare öden är inte utforskade.

Karl Lantz	1805-04-12, bonde, torpare
Lena Andersdotter Eklund	1802-01-03 i Ekeby, död 1857 i rödsoten
Maja Stina	1834-09-10,
Frans Johan	1842-12-28,
Klas August	1847-12-15, död i rödsoten 20/9 1857

Karl var son till Jöns Lantz och Brita Stina Svensdotter i Hårstorp. Lena var dotter till stålbrännaren Anders Eklund och hans hustru Maria Danielsdotter vid Boxholms Bruk. Karl och Lena flyttade efter sitt giftermål till Svanshals. De bodde sedan i L Krokek, de kom till Stavreberg 1835. De innehade och brukade där 1/32 mantal, den s.k. Klintagården i söder.

De flyttade 1848 till ett torp på Kulhults ägor. De återkom till Stavreberg 1848 och hade då förvärvat 1/48 mantal av Gustaf och Anna Maria Haddorf. De flyttade efter några år vidare till Sunneryd.

Det kan tilläggas att Karls farfar var Lars Vesterlind och Elin Månsdotter, som i början av 1800-talet hade ett torp på Sunneryds ägor. Om Karl och Lena nu bodde i samma torpstuga som hans farfar bott i är osäkert. Lena uppgavs vara "genomsjuklig och oduglig". Hon dog i rödsoten 1857, liksom sonen Klas August.

Lena var syster till Gustav Johanssons hustru, Anna Lisa Eklund, som fö också dog i samma rödsotepidemi, då boende i Kopparp. Karl Lantz flyttade 1858 till Hårstorp. Han uppgavs då vara utfattig. Karl Lantz dog i Hårstorp av slag 20 oktober 1873.

Jonas Pettersson	1824-12-05, till hus,
Johanna Sofia Jonsdotter	1821-03-06,
Augusta Mathilda	1855-11-18,
Karl Gustaf	1857-11-22,
Axel Fredrik	1861-01-08,

Jonas och Johanna kom till Sunneryd 1855, han från Ö Tollstad och hon från Adelöv. Båda hade dock sina barndomshem på närmare håll än så. Jonas hade sina föräldrar i Mark, torparen Peter Jönsson och hans hustru Katharina Samuelsdotter på Marks ägor.

Johannas föräldrar var torparen Jonas Jönsson och hans hustru Sara Jonsdotter i Sväm. När Jonas och Johanna 1855 kom till Sunneryd bodde de enligt uppgift i torpet Grönäng men har troligen flyttat från Sunneryd till Bankaby före 1870.

Peter Andersson	1794-12-11 i Rök, torpare
Kristina Svensdotter	1800-02-14, d t bonden Sven Persson i Lilla Krokek
Barn: Hedda Sofia	1824-06-23 i V Tollstad, g m Karl Aug Johansson
Kristina Elisabet	1830-10-19 i V Tollstad
Johanna Maria	1833- i V Tollstad, död av bröstplåga 1861
Eva Katharina	1835-12-27 i V Tollstad, till Rogslösa 1854,
Karl Otto	1839-12-15 i V Tollstad, utfl. Till Hov 1858
Josefina Vilhelmina	1843-01-12 i V Tollstad, död 1852

Peter och Kristina gifte sig 1821. De kom från V Tollstad till Stavreberg 1846 och innehade där förpantning på torpet Lyckan, som de köpt av Jonas Åberg för 800 riksdaler. Bakgrunden för Peter är okänd. Kristina var dotter till bonden Sven Persson och Stina Svensdotter i Lilla Krokek.

Hon hade därmed rötter tillbaka till Gyllingeläkten via Lilla Krokek och Kopparp, en släktgren med stort inflytande i bygden och tidigare med stora gårdsinnehav.

Peter och Kristina flyttade från Stavreberg 1851 till Kråkeryd. Vid avflyttningen stod de som inhyses. I Kråkeryd var de skrivna *Till hus*. År 1852 flyttade de till Sunneryd. Där innehade de i början möjligen någon mindre gårdsdel.

Peter dog där 3 december 1852 av *långvarig sjukdom*. Kristina dog där den 19 april 1855 av bröstfeber, 55 år gammal. De två döttrarna Kristina och Johanna uppgavs i 1850 års husförhörslängd vara "mindre vetande, fattig-hjon". De bodde kvar hos modern till hennes död.

Därefter bodde de ensamma kvar i Sunneryd. Johanna dog där 1861. Kristina blev med tiden inhyst hos Englund. Hon avled den 8 januari 1893 på Fattighuset i Ödeshög, dit hon förts kort tid dessförinnan.

Bouppteckningen efter Peter Andersson upptog som arvingar hustrun samt sex barn, Johan, Hedda Kristina, Johanna, Eva samt Karl. Tillgångarna upptogs till 72 riksdaler och skulderna till 26 riksdaler.

Peter Jonsson	1801-01-01 i Adelöv, ötill husö
Johanna Karlsdotter	1810-11-19, d t bonden Karl Larsson i Kushult
Barn: August	1845-12-02,
Klara Gustava	1849-06-12, talar mycket illa

Peter och Johanna gifte sig 1831. Då var han dräng i Kråkeryd och hon var piga i Skrädeberg. Hans föräldrar var bönder i Falla i Adelöv, Jonas Håkansson och Maria Eliadotter. Johanna var dotter till bonden Karl Larsson i Kushult och hans hustru Katharina Andersdotter.

På Johannas antavla återfinns således såväl den gamla tyska adelssläkten von Brobergen som även någon släkttråd till Sunneryd, tror jag. Peter och Johanna innehade först en gård om 1/8 mtl i Jusseryd, sedan arrenderade de i Rossholmen, från 1838 arrenderade de 3/8 mtl i Klämmestorp, sedan i Tällekullen, från 1845 i Bankaby, sedan var de ötill husö i Norra Bråten omkring 1850, från 1853 arrenderade de Åstrandstorpet på Grimshults ägor. Därifrån flyttade de till Sunneby som öinhysesö.

Därifrån kom de omkring år 1860 till Sunneryd och här beskrivs de som ötill hus, äger en stugaö. Kanske var det på torpet Pellalyckan utmed Holavedsvägen. De flyttade 1880 till V Tollstad. Hur det sedan gick för dem vet jag inte. De hade många barn men de flesta hade lämnat hemmet, till Sunneryd medföljde bara två.

Per Alfred Karlsson Dahl	1830-12-24, livgrenadjär
Karolina Johansdotter	1835-08-26, d t bonden Johan Persson i Mark
Barn: Augusta Maria K	1857-12-03, till Amerika 1880,
Karl Anton	1859-08-13, dräng i Sunneryd 1874
Nicolaus	1861-12-06, till Örberga 1878, till Amerika 1879,
Axel Theodor	1863-07-14, till Amerika 1880
Alfred Ferdinand	1865-09-16, till Amerika 1884
Anders Peter	1868-01-23, död av charlakansfeber 1872
Emilia Josefina	1870-10-02, till Amerika 1888,
Hulda Mathilda	1872-10-26, till Amerika 1889,
Anders Peter	1875-02-01, till Kulltorp Västergård 1912,
Johanna Martina	1877-04-06, gift 1905, till Öninge,

Efter att Karl Johan Ulf (Dahl) avlidit kom en ny livgrenadjär till Sunneryd. Han hette Per Alfred Karlsson Dahl. Per var son till bonden Karl Anders Persson och hans hustru Maja Stina Jaensdotter i Sunneby. Per och Karolina gifte sig 1856. Per hade förmodligen flyttat till Sunneryd dessförinnan. Karolina var dotter till bonden Johannes Persson och hans hustru Maja Stina Nilsdotter i Öninge Lagmansgård.

Som framgår ovan var det nio barn i Sunneryds soldattorp. Familjen Dahl flyttade till Frebol 1884. Då kom en ny soldat. Han hette Kvick.

Alfred Friberg	1832-02-04, inhyses, torpare,
Hedda Johansdotter	1832-12-04 i Adelöv,
Barn: Emilia Josefina	1858-04-23, till Åby Sg 1878, till Amerika
Karolina Vilhelmina	1860-04-09, till Öninge 1875, gift, se nedan
Gustaf Alfred	1863-01-18, död av bröstfeber s å
Karl Viktor	1865-03-16, till Åby fyrb. 1880, till Amerika
Jenny Theresia	1868-04-03, död s å av förkylning
Maria Serena	1870-02-12, död av kikhosta 1871
Gustaf Albin	1872-02-12, till Amerika 1896
Selma Serena	1875-02-08, g m Abel L Karlsson, till Amerika

Alfred var son till Anna Greta Friberg. Faderns namn är inte noterat i kyrkoboken. Hans morföräldrar var Johan Friberg och Stina Jonsdotter. Alfred uppgavs i början vara dräng, senare inhyses och 1870 uppgavs han vara torpare. Alfred och Hedda vigdes 1857. Hedda var dotter till Johan Persson i Sötåsa i Adelöv.

De uppgavs bo i egen stuga. Möjligen var denna belägen på Johannes Karlssons ägor, kanske på Sunneryds gamla hustomt utmed den så kallade Fribergsvägen. Senare uppges de bo på Israelssons ägor. Alfred Friberg dog 1888. Hedda bodde kvar men överfördes senare till ålderdomshemmet i Ödeshög, där hon dog 1916. Om dottern Selma Serena finns en uppgift på internet att hon och hennes man flyttade till Salt Lake City i USA.

Bouppteckningen efter Alfred Friberg upptog tillgångar för 69 kronor, skulder för 39 kronor. Bland tillgångarna fanns en stugubyggnad för 20 kronor och ett mindre fårhus för fem kronor.

Karolina Vilhelmina Friberg	1860-04-09, från Åby 891110,
d Alma Josefina	1885-05-23
d Ester Vilhelmina	1890-04-03

Karolina gifte sig 1885 med drängen Frans Johansson. Karolina var då piga på Orsnäs och där födde hon dottern Alma Josefina. Frans var dräng på Åby Jutegård. De var därefter bosatta i Stora Åby men 1889 kom Karolina med dottern till Sunneryd, där hon förmodligen bodde hos sin svägerska Hedda.

Hon födde där dottern Ester. Frans Johansson reste till Amerika förmodligen 1889 men återkom därifrån 1895. Året därpå flyttade de till Råby och därifrån till Västra Tollstad.

Johan Peter Petersson	1840-03-28 i Bjälbo, skomakare.
Klara Albertina Ross	1837-11-16,
Barn: Hulda Mathilda	1865-01-03,
Karl Johan	1870-09-29,
Anna Mathilda	1873-06-14,
Jenny Mathilda	1875-05-16, död 750527 i kopporna.

Johan och Klara kom från Bjälbo till Sunneryds ägor år 1873. De vigdes 1869. Sannolikt bodde de på Pellalyckan, ett torp utmed Holavedsvägen.

Klara var dotter till soldaten Johan Ross i Kråkeryd och hans hustru Anna Karin Häggberg. Hon var syster till bl.a. Gustaf Hård i Hårstorp.

Johan kallades Holmberg. Sonen Karl Johan gifte sig med Jenny Johanson i Stavreberg och blev bonde på den gård som senare kallades Holmbergsgården. Johan, skomakaren, dog 1910. Klara flyttade därefter från torpet. Hon dog 1920.

Otto Ferdinand Karlsson	1862-02-18, arbetare,
Johanna S Nilsson	1861-06-04 i Visingsö,
Sonen Fritz Teodor	1887-04-14

Otto var son till Karl Johan Forsander och hans hustru Anna Sofia Persdotter på Staffanstorps ägor. Johannas bakgrund har jag ingen uppgift om. Otto och Johanna gifte sig 1886 och kom då till Sunneryd. De flyttade till Lakarp 1888. Möjligen bodde de här på torpet Skansen.

Gustaf Arvid Klein	1833-11-28, arbetare, gratialist
Sofia Maria Krus	1834-05-26,
Edla Hilma Otilia	1880-04-23,

Gustaf och Sofia gifte sig 1858. Gustaf var soldat i Kopparp till omkring 1880. De bodde därefter kanske någon tid vid Kopparps kvarn innan de 1889 flyttade till Sunneryd. Han var ursprungligen från Klämmestorp. Hans föräldrar var Sven Svensson och Märta Eriksdotter. Sofia kom från Kushults soldattorp, där hennes far var soldaten Petrus Krus och hans hustru Karolina Nilsson.

Under åren 1889 till 1915 brukade Gustaf och Sofia torpet Skansen, beläget längst i söder, på Karl Israelssons ägor i Sunneryd. Från slutet av 1890-talet uppges de vara *backstuguhjon*. Hon dog 1904 och han dog 1915.

Sofias föräldrar, Petrus Krus och Karolina Nilsson, hade ett torp på Sunneryds ägor. Det visar en bouppteckning från 1882, då Petrus Krus hade dött. Där uppges också att de då bott på Sunneryds ägor. Bland tillgångarna upptas en stugubyggning för 150 kronor, en ladugård samt två bodar och småhus för 60 kronor. Tillgångarna uppgick totalt till 424 kronor och skulderna till 118 kronor.

Johannes Svensson	1810-11-17, inhyses, "lönnkrögare", död 1863,
Karl Johan Andersson	1834-04-09, arbetare
H1)Maja Stina Andersdotter	1813-12-22 i Gränna, död 1882
H2)Kristina Fredriksdotter	1832
Barn: Maria	1844-12-04
Sofia	1848-03-05,
Anna Mathilda	1851-08-30, dömd för snatteri 1867
Klara	1855-09-03,

Johannes var son till muraren Sven Larsson och Stina Jonsdotter på Svåms ägor. Maja Stinas föräldrar var Sven Månsson och Greta Johannesdotter i Aranäs och Mellby i Gränna landsförsamling. Men då skulle hon

egentligen hetat Svensdotter. Hon var ett oäkta barn och hon växte upp hos moder på Knukebo under Mellby Matsagård.

Hon kom till Holkaberg som piga 1835 och skrevs då som Maja Stina Andersdotter Ulf. Hon var sedan piga i Sjögetorp 1836 ó 38, Där födde hon också dottern Johanna Augusta. Senare under 1838 gifte hon sig med drängen Johannes Svenson från Sjöstorp.

Deras första gemensamma hem var ett torp på Sväms Södergårds ägor. Där föddes dottern Karolina. 1839 kom de till Kråkeryd som inhyses. De kom till Stockseryd 1842, även där antecknade som inhyses. Där var dottern Johanna Augusta antecknad som lösdrivare, endast åtta år gammal. De kom till Maltmossen, som inhyses, 1845. De kom så till Sunneryd 1855. De antecknades här *Till hus* hos Hans Peter Svenson, senare hos Peter Pantzar. Johannes dog 1863 av bröst- och magplågor. Beteckningen lönnkrögare är från husförhörslängden 1856.

Maja Stina gifte om sig 1866 med Karl Johan Andersson som då flyttade hit från Maltmossen. De bodde sedan på Israelssons ägor. Maja Stina dog 6 december 1882. Året därpå gifte sig Karl Johan med Kristina Fredriksdotter. 1884 flyttade de till Maltmossens ägor. Detta var en rörig familjebildning.

Bouppteckningen efter Maja Stina Andersdotter visar att den avlidna från sitt första äktenskap hade fem bröstarvingar, nämligen Johanna Gustava gift med Karl Gustafsson och boende i Stockholm, dottern Anna Mathilda, änka och boende i Stockholm, dottern Maria gift med Karl Johan Johansson i Halvarby, dottern Sofia gift med livgr. Karl Frisk vid Tuna, dottern Klara gift med Karl Otto Möller vid Hallberga i Svanshals.

Tillgångarna bestod dels av inre och yttre lösöre för 41 kronor, en stugubyggning av sämre beskaffenhet för 21 kronor, en ko och en liten årskalv för 100 kronor, Bland lösöret kan antecknas snickarverktyg, två spadar, flåhacka, grep, dragkärra, dragkälke. Tillgångarna uppgick till 162, skulderna till 86.

Sven Johansson	1822-10-09 i Åby, arbetare, g 59, ur m
h Karolina Karlsdotter	1837-12-16,
Barn: Alina Hortensia	1873-08-16, utfl t N Amerika 30 juni 1889
Fritz Emil Farman	770502, dålig skolgång, t VT 931029

Sven och Karolina gifte sig 1859. Han var från Tuna i Stora Åby och hon från Åeryd i Ödeshögs socken. Hon var dotter till Karl Niklas Vallander och Kristina Hansdotter. Sven och Karolina kom till Sunneryd från Skrädebergs ägor 1887. De bodde troligen här på Israelssons ägor. Dottern Alina Hortensia, vilket vackert namn, flyttade till Amerika 1889. Sven Johansson dog 1905 och 1907 flyttade Karolina till Amerika. Sonen Farman bosatte sig i Rambergstorp.

Under åren 1875 ó 1881 bodde i Sunneryd en murare, Samuel Karlsson, med sin hustru Klara Johansdotter samt åtta barn. De tycks inte ha haft någon knytning till bygden. 1881 flyttade familjen till Stockholm.

Under åren 1881-1883 bodde Anton Gustafsson och hans hustru Johanna med sina sju barn i Sunneryd. Anton var född i Göteborg 1844 och Johanna i Götene 1840. De kom från Röttle Gjuteri i Gränna socken, där Anton var gjutare. Under två år innehade de en gård om 1/12 mantal i Sunneryd. De flyttade 1883 till Hallingeberg och där var Anton gjutmästare vid Ankarsrums bruk.

År 1888 flyttade han med sin familj till Finland. Han var där gjutmästare vid Högfors bruk i Pyhyjärvi, Nyland, Finland. Anton avled där av en stroke 1898 och begrovs på kyrkogården där under ett kors av gjutjärn. Dessa uppgifter har jag erhållit via Internet. Denna familj tycks inte ha haft några rötter i vår bygd men de har härmed ändå varit här i vår bygd och de har blivit antecknade i Sunneryds historia.

3/16 (1877-1880)

Alfred Samuelsson 1838-09-27, bonde på 3/16 mtl åren 1877-1880,
Anna Charlotta Jakobsdotter 1843-10-04,
Barn: Hulda Teresia 1778-03-30,
Eda Josefina 1880-05-22,

Alfred var son till Samuel Samuelsson och Kerstin Jakobsdotter i Munkeryd. Båda hans föräldrar hade sina rötter i Adelövs socken. Han gifte sig 1880 med Anna Jakobsdotter, dotter till Johan Alexandersson och Anna Brita Andersdotter i Munkeryd. Anna var änka efter bonden Johan Andersson i Fogeryd.

Alfred innehade under åren 1877 - 1880 3/16 mantal i Sunneryd, troligen den gård som tidigare innehafts av Johannes Karlsson. Alfred och Anna flyttade 1880 till Heda, senare till Ödeshögs Klockargård.

Johan August Johansson 1843-10-24 i V Tollstad, bonde, sedan arbetare
Maria Chr. Johannesdotter 1840-07-25,
Barn: Karl Arvid 1869-08-31, t N Amerika
Anton Reinhold 1870-11-29, t N Amerika 27/9 1887
Albert Malkolm 1872-09-29, t N Amerika
Emil Cyrillus 1874-07-09, t N Amerika
Amanda Ottilia 1876-04-26, t N Amerika
Robert Georg 1878-04-23, t N Amerika
Eda Maria Albertina (1880-04-24), t N Amerika
Frans Otto 1882-08-26, t N Amerika
Ruth Elisabeth 1885-07-13, gift med Oskar Teodor Fredriksson

Johan var född i V Tollstad men uppväxt i Stavreberg, son till Johannes Johansson och Anna Bättring. Maria var dotter till Johannes Larsson i Narbäck och dotterdotter till Maja Stina Nilsdotter, dotter till bonden Nils Jonsen i Sunneryd. Hon hade därmed djupa rötter i Sunneryd men också i Porsarp.

Johan och Maria kom till Sunneryd från Kushult 1880. I Kushult hade de innehaft en gård om 1/4 mantal. I Sunneryd övertog de av allt att döma den gård som tidigare innehafts av Johannes Karlsson.

Enligt uppgift från Ingrid Ax, dotterdotter till Maria, hade Johan gått i borgen åt en granne, vilket ledde till betalningsskyldighet. De fick lämna sin gård i Sunneryd. Den övertogs av Frans och Emilia, se nedan.

Johan och Maria flyttade 1887 från Sunneryd till Narbäck. Där är Johan antecknad som arbetare. Efter ett år flyttade de till Skorperyd. Även där står Johan antecknad som arbetare. 1894 flyttade de till Frebol, där de arrenderade 3/16 mantal. 1911 flyttade de till Bäck i Stora Åby, där de köpt en gård. Observera att åtta av nio syskon emigrerade till Amerika.

3/16 (1887-

Frans Albin Andersson	1857-10-06, bonde
Emilia Serena Andersdotter	1865-01-18,
Barn: Ossian Melker	1885-05-22, till Amerika 1905,
Gertrud Henrietta	1888-03-03,

Frans var son till Anders Jönsson och Anna Larsdotter i Lilla Krokek. Emilia var dotter till Anders Nilsson och Maja Stina Pantzar i Hårstorp. Frans och Emilia hade således djupa rötter i bygden. De gifte sig 1883.

De brukade sedan den ena gården i Hårstorp till 1887 då de flyttade till Sunneryd. Här övertog de 3/16 mantal, den gård som Johannes Karlsson ursprungligen innehåft men som därefter bytt ägare flera gånger. Frans dog i slutet av 1920-talet. Gården såldes då till Erik Axelsson i Skrädeberg. Emilia och dottern Gertrud flyttade därefter från Sunneryd.

Fredrik Sundberg 1860-06-30, målare,.

Fredrik Sundberg kom hit från Stava 1891. Hans far var sjömannen Karl Fredrik Sundberg i Hjo och hans mor var Anna Brita Johansdotter i Stava, hennes morfar var livgrenadjär Ekegren i Lilla Krokek. Troligen bodde han endast tillfälligt i Sunneryd. Han bodde vid sekelskiftet år 1900 i Ödeshög

Under åren 1885-88 var Adolf Fredrik Kvicklivgrenadjär för Sunneryd. Han var född 1862 i Normlösa, Han flyttade 1888 tillbaka till Normlösa och i hans ställe kom Klas Edvard Ryd.

Klas Edvard Ryd	1867-02-01 i Ingarö, livgrenadjär
Helena Amanda Värn	1866-04-16,
Barn: Elis Leander	1894-04-29,
Axel Ferdinand	1896-02-03,
Gerda Mathilda	1898-01-29,
Ebba Viktoria/S M	1898-01-23,
Sven Magnus Severin	1899-08-19,

Klas och Helena gifte sig 1893. Helena var från Äng, dotter till livgrenadjären Karl Vilhelm Johansson Värn och hans hustru Karolina Tidman. Klas kom till Sunneryd redan 1888. Hans bakgrund är okänd. De bodde

kvar i Sunneryd till 1903, då de flyttade till Ödeshög.

Karl August Johansson	1852-11-26, arrendator av soldattorpet
Fredrika V Brandt	1851-07-18 i Stora Åby
Barn: Jenny Elvira	1872-07-13, oä
Ernst Oskar Ludvig	1881-10-02, timmerkarl
Karl Edvin	1887-12-17,
Eda Josefina	1888-11-08,
Karl Edvin	1891-03-19,
Hilma Teresia	1883-09-12,
Selma Ottilia	1885-12-28
Albin Severus	1894-11-25,

Karl var son till torparen Johannes Jonsson o Sara Lena Svensdotter på Lakarps ägor. Efter giftermålet 1880 bodde de kvar i Lakarp till 1888 då de kom till Sunneryd. De arrenderade här soldattorpet. 1893 flyttade de till Bankaby. 1909 flyttade de till Stavreberg, där de förvärvat 1/16 mantal

Axel Napoleon Lundgren	1847-07-19 i Trehörna, arrendator av soldattorpet
Johanna Johansdotter	1862-02-18, från Åeryd
Barn: Axel Robert	1880-03-22 i Svanshals,
Gustaf Albert	1891-01-10,
Ester Josefina	1894-05-27,

Familjen Lundgren kom från Bankaby till Sunneryd 1893. De flyttade vidare till Angseryd 1896. Om Johanna uppgavs att hon *tillhör baptisterna*. Hon var dotter till statdrängen Johannes Johannesson och hans hustru Stina Lotta Persdotter i Åeryd.

Johan Gustaf Johansson	1844-12-30 i Kyrkefalla, arr. av soldattorpet
Emilia Sofia Lundberg	1853-10-21 i Brevik,
Barn: Karl Edvard	1880-12-10 i Kyrkefalla, bonde i Isgårda,
Vendela Maria	1882-09-08, till Amerika 1899,
Johan Helge	1883-12-18, utfl 1898 till Amerika
Anna Emilia I	1886-10-09, till Sthlm 1909
Erland David	1890-06-21,
Ada Karolina	1893-09-12, <i>led av sjukdom, lungsot kanske,</i>

Denna familj kom från Ornnäs till Sunneryd 1896. I Ornnäs hade Johan varit mjölnare. Familjen hade kommit dit från Kyrkefalla i Västergötland 1893. Enligt uppgift var Johan ibland mjölnare även vid Sunneryds kvarn. Johan dog 1920. Emilia dog 1935.

Därefter bodde sonen Erland ensam kvar i det gamla soldattorpet, som då var friköpt och kallades Bäckadalen. Han förblev ogift. Torpet revs i samband med motorvägens tillkomst i början av 1970-talet.

Om Vendela Maria har uppgivits att hon var med i ett TV-program, nämligen i Lasse Holmkvists program från Amerika

År 1875 bodde över 80 personer i Sunneryd. Fram mot sekelskiftet år 1900 minskade antalet. Särskilt gällde detta de som bodde på ägor. År 1900 bodde 34 personer i Sunneryd.

Gustaf Reinhold Karlsson 1871-01-25, hemmansägare,
Jenny M Karlsdotter 1870-02-22,
Barn: Anna Viola 1894-05-20, gift med Erik Johansson, till Lakarp
Hildur Ottilia 1897-01-03, gift med Gunnar Berg,

Gustaf var son till Karl Johan Israelsson och Emilia Johansdotter Pantzar i Sunneryd. Han flyttade 1892 från Sunneryd till Lakarp. Han gifte sig 1894 med Jenny, dotter till Karl Gustafsson och Johanna Andersdotter från Kopparp. 1908 flyttade de tillbaka till Sunneryd. 1940 överlät de gården i Sunneryd på dottern Hildur och hennes man Gunnar Berg. Jenny dog 1939.

Oskar Konrad Hård 1889-01-02, s t Gustaf M Hård i Hårstorp
Hulda E Gustafsson 1889 i Stora Åby,

Konrad Hård var son till soldaten Gustaf Hård och Mathilda Andersdotter på Hårstorps soldattorp. 1915 kom han med sin hustru Hulda Gustafsson till torpet Skansen på Sunneryds ägor. År 1917 flyttade de till Lilla Krokek. Konrad var sedan under åtskilliga år ved och virkeshandlande av stora mått med såg vid Stava hamn. Efter dem kom Bror Lord till Skansen.

Bror Karl Lord 1893-10-01, arbetare, infl 1918 från Sväm
Betty Frenanda Lejon 1885-02-09 i Kaga, hitfl. 28 från Kärna,

Hans mor och syskon

Hulda Mathilda Lord 1867-07-09 i Malexander, änka efter livgr Lord
Rosina Ellen Lord 1899-06-17, gift med Axel Petersson
Alma Maria Lord 1891-09-21, gift med Gunnar Hård i Stava
Karl Gunnar R 1918-04-10, son till Alma Maria Lord ovan
Anna Lisa Lord 1912-04-06, dotter till sjuksköt. Anna M Lord

Bror Lord var son till livgrenadjären Uno Magnus Lord och Hulda Mathilda Lindbom i Brodderyd. Fadern, Uno Magnus Lord dog 1895 och familjen lämnade förmodligen därefter Brodderyd.

Bror Lord kom till Skansen 1918. Han hade då friköpt torpet och fått marken avstyckad i två tomter, dels på östra sidan där husen låg, en markbit om 20570 kvadratmeter och dels ett område väster om vägen på 6270 kvadratmeter.

Där bodde också hans mor och några syskon samt Anna Lisa Lord, systerdotter till Bror Lord. 1928 gifte han sig med Betty Lejon. Hennes bakgrund är okänd. Hon emigrerade ensam till Amerika 1930. Samma år flyttade Bror Lord med sin mor till Rossholmens soldattorp, Karlshäll.

Hulda Matilda Lord var änka efter livgrenadjären U M Lord i Malexander.

Under åren 1928-31 brukades torpet Skansen av Karl David Skön, född 1906 i Rök, och hans hustru Ester Linnea Märta Göte, född 1905. Han var skomakare. De flyttade till Jönköping 1931. Då kom Axel Petersson och Ellen Lord dit.

Axel Teodor Pettersson	1893-05-08 i Rök, jordbruksarbetare
Rosina Ellen Elisabet Lord	1899-06-17,
Stig Börje Leopold	1829-08-14
Lars Göran	1828-05-11 i Skänninge, adoptivson

Axel och Ellen gifte sig 1924. Hon var dotter till Uno Magnus Lord och Hulda Mathilda Lindbom i Brodderyd. Under åren 1925 till 1930 hade de en gård i Stavreberg, den s.k. Hägergården.

Till Skansen i Sunneryd kom de från Röks socken 1931. De bodde sedan på Skansen fram till omkring 1960. Hos dem bodde också hennes mor, Hulda Lindbom. Hon var en god berättare och kunde berätta mycket minnen från förr i tiden. Hon har för sina barnbarn berättat om myllingar och lyktgubbar, kämpen Skägge vid Skägges håla och annat.

Gustaf Albin Lundkvist	1875-06-16, gårdfarihandlande
Emma R Gustafsson	1891-07-23
Barn: Martin Gustaf V	1913-08-17,
Gerda Linnea	1917-04-01,
Anders Albin H	1920-11-30
Gunnar Ruben	1924-10-16,

Albin var son till smeden Sven Johannesson Lundkvist och hans hustru Kristina Maria Jonsdotter på torpet Skansen. När han flyttat hemifrån var han dräng i bygden, bl. a. hos Karl Johan Israelsson i Sunneryd.

Han gifte sig 1911 med Emma, dotter till arbetaren Gustaf Johansson och hans hustru Lena Gustafsdotter i Bankaby. De köpte stugan Grönelund, dit de förmodligen flyttade 1911. Albin var gårdfarihandlande, åtminstone under någon period. 1927 flyttade familjen till Heda. Till Grönelund kom nu familjen Sköld.

Henning Fritiof Sköld	1894-08-05, stenarbetare, g 1917, hitfl. 1927
Jenny Sofia Håkansdotter	1894-09-04 i Åsbo
Barn: Bertil Fritiof	1917-10-19,
Sven Tore Ragnar	1919-09-06,
Margit Elisabet	1922-02-01,
Svea Olivia	1925-03-20,
Brita Linnea	1928-03-21,
Inga Maria	1931-01-18,

Henning Sköld var son till livgrenadjären Karl August Sköld i Sjögetorp och hans hustru Matilda Andersdotter. Henning gifte sig 1917 med Jenny Håkansdotter, född i Åsbo. Henning uppgavs vara stenarbetare.

Till Grönäng kom år 1918 vägingenjören Albert Åberg. Han var värmelänning och gift med Charlotta Danell. De hade tre barn. På Grönäng bodde

de fram till 1931, då de flyttade till Vara i Västergötland, hustruns födelseort.

3/16

Axel Hjalmar Jonsson 1870-02-09,
H Jenny Oskarsson 1867-06-01 i Stora Åby

Axel var son till August Jonsson och hans hustru Johanna Johansdotter i Stava. Axel hade därmed anor från den gamla släkten i Stava, som kan följas tillbaka till 1600-talet. Jennys bakgrund är i Stora Åby socken. Axel hade tidigare förvärvat en gård i Halvarby i Stora Åby socken. De kom till Skrädeberg 1903 där Axel förvärvat en gård.

Senare förvärvade han 3/16 mantal i Sunneryd av Frans Johanssons sterbhus. Från 1930 och fram till sin död 1942 bodde Axel och Jenny i Sunneryd. Gården i Skrädeberg brukades i sambruk med gården i Sunneryd. Gården brukades från 1930 av hans son, Erik Axelsson i Skrädeberg. Axel dog 1942.

Erik Axelsson i Skrädeberg bör nämnas bl. a. därför att han använde traktor mycket tidigt. Redan 1937 hade han en Höglundstraktor. Den byttes 1939 mot en ny Case med järnhjul. Erik var också tidig med att använda självbindare, förmodligen först i bygden.

Erik Axelsson dog 1970 och då övertogs gården av sonen Key. Gården i Sunneryd har sedan brukats i sambruk med gården i Skrädeberg. Åkerjorden är fortfarande öppen. Åkergårderna är belägna intill gränsen mot Skrädeberg och sambruket är därför naturligt. Gårdens skogskifte finns söderut i den Skansmarken. Dessutom fanns utmed Vättern en del åkerjord, som byggts med fritidshus.

David Andersson 1890-06-12 i Säby, sågverksförman, g 1925
Ebba Aug. Klasson 1899-09-28 i Adelöv
Barn: Sture 1925-06-11,
Rune 1930-02-22,
Berit 1932-04-07,

David och Ebba bodde i Stava några år i slutet av 1920-talet. David var sågverksförman och kallades *David sågare*. De kom 1931 till Grönäng i Sunneryd, som de då förvärvat. 1940 kom de åter till Stava. De arrenderade då 43/456 mantal, som ägts av Gustaf Johansson. De hade tre barn, Sture, Rune och Berit. Familjen flyttade därifrån 1952. Då övertogs gården av Einar och Ingegerd.

Till Grönäng kom efter David och Ebba en tillfällig familj, Per Helge Andersson, född 1888 och hans hustru Agnes Maria Jonsson, född 1893. Hon var från Äng och på sitt moderne hade hon rötter i Sunneryd långt tillbaka i tiden. De hade tre barn. Efter två år i Grönäng flyttade familjen till Fogdö.

1941 kom till Grönäng Gustaf Valfrid Engvall, född i Vikingstad 1883. Han hade haft taxi i Linköping och hade nu tydligen tänkt vara pensionär i

Grönäng. Han dog 1944. Hos honom bodde möjligen också Beda Ingeborg Hermansson, född i Rumskulla 1895. Hon flyttade hit samtidigt, men flyttade till Linköping 1943.

1944 kom skomakaren Axel Fransson till Grönäng. Han hade sina rötter i Boeryd i Gränna landsförsamling. Hans hustru Hilda var från Stava, dotter till Oskar Fredrik Andersson och Johanna Persdotter. Hilda dog 1946

9/16

Gunnar Berg	1885-01-15 i Visingsö, bonde, hitfl. 1940
h Hildur Karlsson	1897-01-03,
s Bernt Gunnar	1923-06-03,

Gunnar Berg och Hildur gifte sig 1922 eller 1923. De bodde därefter någon tid i Stora Åby. År 1935 kom de till Staffanstorp, som de arrenderade. 1940 kom de till Sunneryd, där de sedan blev kvar. Sonen Bernt övertog gården efter sina föräldrar.

I folkbokföringen för åren 1937- 45 dök namnet Västralid upp. Det ägdes då av Birger Nilsson i Enskede. Mera står inte men vi förstår därav att det var på 1930-talet som det första fritidshuset byggdes där. Det skulle senare följas av flera. Det kan tilläggas att Birger Nilsson var son till skolläraren Karl Oskar Nilsson i Munkeryd, se under Munkeryd.

Under åren 1937-1940 arrenderades någon av gårdarna i Sunneryd av Ernst Gustafsson, född 1900 i Strå. Han var gift med Helga Gustafsson och de hade en son. De flyttade 1940 till Stora Åby.

Ugglebo var namnet på en stuga som låg nära sjön. Den byggdes troligen på 1930-talet och ägdes av järnhandlanden Sven Johansson, Villa Ro i Ödeshög. Den var dock endast fritidsbostad. Den har i folkmun haft namnet Nubbebo.

Djurhållningen med mjölkproduktion mm. upphörde vid mitten av 1900-talet i Sunneryd. Ännu på 1940-talet fanns i Sunneryd 30-40 nötkreatur och 8-10 hästar. Några hästar går ute och betar på somrarna, det är det enda som finns kvar av djurhållningen i Sunneryd. På åkrarna odlas dock ännu spannmål. Åkerjorden i Sunneryd har något lite av slättbygdens drag, både jämnare och större åkrar än i övriga byar i Stavabygden.

I Sunneryd bor år 2000 fortfarande ett 10-tal personer, fördelade på fyra hushåll. Därutöver finns ett stort antal fritidshus. Västra lid nämnde vi. Norr om Västra lid, nedanför Grönlund finns åtskilliga fritidshus som tillkommit på senare år. Likaså finns vid Grönäng flera fritidshus. Utmed Vättern finns på Sunneryds marker också fritidshus som blivit permanentbostäder.

I Sunneryd, på Bergs gård, har funnits stora grustillgångar som har använts vid vägbyggen. Det började i liten skala redan på Gunnar Bergs tid, kanske tidigare, men då i mindre omfattning. På 1950-talet och framåt ökade omfattningen.

Ett företag bildades, Berg och Falk AB. Det har sedan vuxit och är idag en stor rörelse. Det har bytt namn till Befab. Det förtjänar att nämnas att denna rörelse en gång började i Sunneryd i blygsam skala, med enbetshäst och liten vagn för att köra grus till den närbelägna vägen.

Detta är min berättelse om Sunneryd och de människor som levat här. Det har mest handlat om äldre tider. Om senare tid och nutid överlämnar jag till människorna i byn att själva berätta.

Jag har på liknande sätt skrivit om övriga byar i Stava-bygden samt en särskild berättelse om bygden.

Jönköping i mars 2009
Arne Ivarson